

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Jan Kalina

Rozdíly v pravomocech obecní policie a Policie České republiky

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Rozdíly v pravomocech obecní policie a Policie České republiky“ vypracoval samostatně a citoval všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 180 683 znaků včetně mezer.

Ve Žďáru nad Sázavou dne 7. 7. 2023

Jan Kalina

Na tomto místě chci poděkovat **JUDr. Lucii Madleňákové, Ph.D.**, za čas, který mi při psaní této práce věnovala, vstřícný přístup, trpělivost, ochotu, odborné vedení, cenné informace a rady, které mi poskytla, kdykoli byly potřeba. Dále děkuji všem, kteří mi po celou dobu studia věřili a nikdy mi nedovolili, abych to vzdal.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1 Pravomoci obecní policie	9
1.1 Pravomoci ve vztahu k osobám	9
1.1.1 Pravomoc požadovat vysvětlení	9
1.1.2 Prokázání totožnosti, poskytnutí pomoci	12
1.1.3 Předvedení, oprávnění zakázat vstup na určená místa	13
1.1.4 Vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky	16
1.2 Pravomoci ve vztahu k věcem	17
1.2.1 Otevření bytu a uzavřeného prostoru, vstup do provozoven	17
1.2.2 Odejmutí věci	20
1.2.3 Odebrání zbraně	22
2 Pravomoci Policie ČR	25
2.1 Pravomoci ve vztahu k osobám	25
2.1.1 Práce Policie ČR a obecní policie s informacemi, vyžádání pomoci	25
2.1.2 Připoutání, omezení pohybu	28
2.1.3 Zajištění osoby, zajištění cizince	29
2.1.4 Pravomoci vůči osobám umístěným do cel	32
2.2 Pravomoci ve vztahu k věcem	34
2.2.1 Odnětí věci, předběžné zajištění věci	34
2.2.2 Zajištění věci	35
2.2.3 Vydání a odebrání zbraně	36
2.2.4 Držení nebezpečných látek a věcí, rušení elektronického provozu	37
2.2.5 Vstup na pozemek, do obydlí a do provozoven	37
2.3 Pravomoci Policie ČR při vykázání, ochraně osob a objektů	39
2.3 1 Vykázání a jeho podmínky	39
2.3 2 Provedení vykázání	40
2.3 3 Další povinnosti policisty při vykázání	41
2.3 4 Zajišťování bezpečnosti osob a objektů	42
2.4 Srovnání pravomocí obecní policie a Policie ČR	43
3 Pravomoci obecní policie a Policie ČR v dopravě	44

3.1	Pravomoci obecní policie	44
3.1.1	Pravomoci podle zákona o obecní policii	44
3.1.2	Pravomoci podle zákona o silničním provozu	45
3.2	Pravomoci Policie ČR	46
3.2.1	Pravomoci podle zákona o Policii ČR	47
3.2.2	Oprávnění Policie ČR při zastavení vozidla	48
3.2.3	Pravomoci podle zákona o silničním provozu	49
3. 3	Komparace pravomocí Policie ČR a obecní policie v dopravě	51
4	Použití donucovacích prostředků a komparace jejich použití	54
4.1	Použití donucovacích prostředků obecní policií	56
4.1.1	Postup před použitím donucovacích prostředků a omezení použití	56
4.1.2	Zajištění osoby a vozidla, použití psa	58
4.1.3	Použití zbraně	59
4.1.4	Postup po použití donucovacích prostředků, součinnost s Policií ČR	61
4.2	Použití donucovacích prostředků Policií ČR	61
4.2.1	Postup před použitím donucovacích prostředků a podmínky použití	62
4.2.2	Donucovací prostředky pro zajištění osoby	64
4.2.3	Použití zbraně	66
4.2.4	Postup po použití donucovacích prostředků, omezení použití	68
4.3	Komparace použití donucovacích prostředků	70
Závěr		71
Seznam použitých zdrojů		74
Abstrakt		80
Abstract		81
Seznam klíčových slov		82
Key words		83

Seznam použitých zkratk

ÚS Ústavní soud České republiky

NS Nejvyšší soud České republiky

NSS Nejvyšší správní soud České republiky

KS krajský soud

ESLP Evropský soud pro lidská práva

PČR Policie České republiky

OP obecní policie

DP donucovací prostředky

GIBS Generální inspekce bezpečnostních sborů

TOS trest odnětí svobody

OPL omamné a psychotropní látky

PPK provoz na pozemních komunikacích

PK pozemní komunikace

LZPS Listina základních práv a svobod

EÚLP Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

ZPČR zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

ZOP zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

TrZ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

TrŘ zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

SŘS zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů

SŘ zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

ZPPK zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů

Úvod

Téma diplomové práce jsem si zvolil proto, že mě při mém studiu nejvíce zaujala zvláštní část správního práva, která se věnovala PČR a poté i OP. S činností obou složek policie se občané setkávají doslova každý den, protože v mnoha obcích působí vedle PČR i OP. Setkání občanů s činností policistů a strážníků může být buď aktivní, kdy s občany policisté nebo strážníci něco řeší, nebo pasivní, kdy mohou občané vidět, jak policisté a strážníci hlídají veřejný pořádek v obci, kontrolují dodržování nejvyšší povolené rychlosti a správné parkování. Ovšem pouze část společnosti má alespoň nějakou představu o tom, jakými pravomocemi tyto složky disponují. Většina občanů o mnoha rozdílech mezi těmito složkami neví a domnívá se, že PČR má stejné pravomoci jako OP. Z tohoto důvodu považuji za podstatné, aby měli občané povědomí o odlišnostech v pravomocích PČR a OP.

Přestože jak PČR, tak OP vykonávají obdobné úkoly, nejsou jejich pravomoci zcela totožné a existuje zde celá řada činností, ke kterým je oprávněna pouze PČR. Obě tyto složky také neexistují samostatně vedle sebe a při plnění jim svěřených úkolů by měly vzájemně spolupracovat. Toto téma již bylo zpracováno mnohokrát, avšak dochází k jeho neustálému rozvoji, jak s ohledem na společenský vývoj, který musí právní úprava reflektovat, tak i v souvislosti se vznikem nových technologií. Z těchto důvodů je nutné, aby s tímto vývojem dokázaly obě složky udržet krok. V pravomocích příslušníků PČR a OP dochází k neustálým změnám a modifikacím, i s ohledem na pandemii nemoci Covid-19.

Cílem diplomové práce je zjistit, v čem se liší pravomoci PČR ve srovnání s pravomocemi, které má OP. S tím souvisí oprávnění k používání donucovacích prostředků, které zákon svěřuje oběma složkám. I zde si kladu otázku, zda mohou OP i PČR používat stejné donucovací prostředky či nikoliv. Další otázkou, které se bude diplomová práce věnovat, je, jak by měla OP postupovat v případech, kdy se ocitne v situaci, k jejímuž řešení je oprávněna pouze PČR.

Zodpovězení všech těchto otázek by mělo potvrdit hypotézu, že PČR, která působí na celém území státu, by měla disponovat více pravomocemi a větším výčtem DP k tomu, aby mohla efektivně plnit své úkoly. Naproti tomu OP, která působí převážně na území obce, která ji zřídila, by měla disponovat omezenějšími pravomocemi, měly by jí být svěřeny méně účinné DP, a pokud se dostane do situace, kterou není oprávněna řešit, měla by vyrozumět PČR a postupovat v součinnosti s ní.

Pokud jde o jednotlivé pravomoci, mezi nejzajímavější se řadí problematika použití DP. Je to z toho důvodu, že se jedná o prostředky, které přímo zasahují do osobní sféry jednotlivce

a pokud jsou použity v případech, které jsou medializovány, obvykle poté dochází debatám na laické i odborné úrovni o zákonnosti a proporcionalitě použití donucovacích prostředků. Proto si myslím, že jsou v této oblasti stále témata, která lze zkoumat, a fakt, že již tato oblast byla mnohokrát zpracována, tomu nebrání. Většina autorů se totiž věnuje celé oblasti, která se týká buď PČR, nebo OP, a nikoliv pouze porovnávání pravomocí těchto složek. Je tedy možné provést komparaci jednotlivých autorů a vývoj pravomocí PČR a OP. K tomu přispívá i bohatá judikatura všech typů soudů, zejména Ústavního soudu, Nejvyššího správního soudu nebo Evropského soudu pro lidská práva, která se věnuje pravomocem obou složek a jejich limitům. Některá tato rozhodnutí se věnují historickým verzím zákona, ale myslím si, že je vhodné uvést zde některá rozhodnutí, a porovnat tak vývoj náhledu soudů na jednotlivé pravomoci. Danému tématu se dále věnují odborné články, které budou zmíněny u pravomocí, kterých se týkají rovněž zmíněny.

Diplomová práce je rozčleněna na čtyři kapitoly. Kapitoly se budou postupně věnovat jednotlivým pravomocem obou složek tak, jak jsou obsaženy v příslušných zákonech. Nejdříve pravomocem OP ve vztahu k osobám, poté pravomocem PČR ve vztahu k osobám, věcem a v případě vykazání. V kapitole o pravomocích PČR budou rovněž rozebrány pravomoci PČR a OP při práci s informacemi. Zařazení rozboru pravomocí OP při práci s informacemi do kapitoly o PČR zde bylo zvoleno proto, že pravomoci obou složek jsou zde podobné, ale zároveň se nejedná o dostatečně velkou oblast, která by pokryla samostatnou podkapitolu. Třetí kapitola se bude věnovat pravomocem obou složek v dopravě a poslední kapitola se zaměří na použití donucovacích prostředků a zbraně obou složek s následnou komparací. Při psaní práce budu používat kombinaci analytické a syntetické metody, kdy se zaměřím na jednotlivé pravomoci, které budu analyzovat za použití odborné literatury a judikatury. Na základě provedené analýzy pravomocí obou složek budou v závěru práce zodpovězeny výzkumné otázky a bude zde zhodnocen současný stav právní úpravy. Při psaní práce jsem vycházel zejména z komentáře k zákonu o OP od Patrika Šebesty a ze staršího komentáře od Pavla Vetešníka a Luboše Jemelky. V případě PČR vycházím z komentářů k zákonu o PČR od Benedikta Vangeliho a od autorského kolektivu vedeného Miroslavem Šteinbachem. Okrajově jsem čerpal ze starších komentářů k zákonu o PČR od autorských kolektivů vedených Pavlem Matesem a Jindřichem Škodou.

V práci jsou z důvodu častého opakování určitých slov použity zkratky. Zkracovaná slova jsou plně zachována pouze v nadpisech kapitol. Seznam zkratek je součástí práce.

Diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 1. dubna 2023.

1 Pravomoci obecní policie

Úvodní kapitola se bude věnovat pravomocem OP. Pravomoc lze popsat jako soubor určitých práv, která zákon dává k dispozici strážníkům proto, aby mohli účinně plnit své povinnosti, které jim ukládá zákon. Obsahem pravomocí je souhrn tohoto souboru práv a rozsah svěřených pravomocí je dán rozsahem oprávnění, ve kterých může strážník zasáhnout do práv a svobod fyzických a právnických osob.¹ Obec však nesmí využívat OP zřízenou k veřejnoprávním účelům k prosazení svých soukromoprávních zájmů, protože jednotlivec má právo, aby vůči němu v soukromoprávním vztahu nevyužívala veřejná moc svých mocenských atributů.² Protože ZOP není na rozdíl od ZPČR rozdělen podle jednotlivých pravomocí do samostatných hlav, toto rozdělení jsem pro větší přehlednost provedl i zde. Do pravomocí OP řadíme vedle výše uvedených i další pravomoci, konkrétně použití DP nebo pravomoci OP v dopravě, které jsou zpracovány v samostatných kapitolách a zde budou porovnávány se stejnými pravomocemi PČR.

1.1 Pravomoci ve vztahu k osobám

1.1.1 Pravomoc požadovat vysvětlení

Strážník může osobu, o které se domnívá, že tato osoba může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení přestupku nebo jednání, které má znaky přestupku, jeho pachatele nebo ke zjištění skutečného stavu věci vyzvat k poskytnutí potřebného vysvětlení, dále ji vyzvat, aby se ve stanovenou dobu dostavila na určené místo k podání vysvětlení nebo aby předložila doklady nebo jiné potřebné dokumenty.³ Pojem doklad zde není zvolen zcela vhodně, protože svádí k výkladu, že by se mělo jednat o úřední dokument k prokázání existence určitého oprávnění (např. zbrojní pas). Ze ZOP však plyne, že se jedná o předložení pramene důkazu, kterým může být v navazujícím řízení důkaz proveden.⁴ Patří sem např. doklady, které je u sebe povinen mít řidič taxislužby. Protože je OP zřízena k ochraně veřejného pořádku na území obce, může strážník po taxikáři požadovat i tyto doklady.⁵

Pravomoci požadovat vysvětlení podléhají nejen účastníci prověřovaného jednání, ale rovněž svědci nebo osoby, které mají v držení listiny nebo jiné důležité věci pro odhalení

¹ MACEK, Pavel, HÁJEK, Vladimír. *Obecní policie*. 1. vydání. Praha: EUROUNION, s.r.o., 1995. 240 s. s. 44.

² Rozsudek NSS ze dne 20. března 2013, sp. zn. 6 Aps 11/2012.

³ VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 556 s. (§ 11). s. 154.

⁴ ŠEBESTA, Patrik. *Zákon o obecní policii*. Komentář. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 296 s. (§ 11). s. 164.

⁵ Rozsudek NSS ze dne 18. prosince 2013, sp. zn. 4 As 143/2013.

přestupku. Povinnost podat vysvětlení má každý, kdo k tomu byl strážníkem vyzván. K tomu správní soudy dovodily, že tuto povinnost má osoba i v situaci, kdy se domnívá, že výzva strážníka není v souladu se zákonem,⁶ nebo kdy je podezřelá z přestupku.⁷ Tato rozhodnutí však byla překonána nálezem ÚS, který uvádí, že „uložení pořádkové pokuty jen z důvodu nedostavení se k podání vysvětlení je v případě správního trestání vyloučeno, neboť je tím narušen princip zákazu sebeobviňování“.⁸ Pokud žádosti nebo výzvě strážníka k podání vysvětlení osoba nevyhoví bez dostatečné omluvy nebo závažného důvodu, může být k podání vysvětlení předvedena.⁹ Ohledně závažnosti důvodů a dostatečné omluvy lze vycházet z mnoha rozhodnutí správního soudnictví, která se věnují přestupkovým řízením, neboť podmínky předvolání a omluvy jsou v těchto případech stejné jako u OP. Ohledně včasnosti omluvy bylo dovozeno, že za včasnou lze považovat i omluvu v případech, kdy existovala závažná překážka, která bránila omluvit se obviněnému před plánovaným termínem jednání.¹⁰ Dále musí být omluva podložena důležitými důvody a posouzení, zda se o takový důvod v daném případě jedná, je na správním uvážení strážníka, jež však nesmí být v rozporu s principy demokratického právního státu.¹¹ Ohledně tzv. sériových omluv při opakovaném předvolávání osoby bylo dovozeno, že OP je oprávněna klást na každou další omluvu přísnější požadavky a je vhodné, aby o tomto možném postupu byla předvolávaná osoba strážníkem poučena.¹² Jestliže vysvětlení podává cizinec, musí být přítomen tlumočník.¹³

Osoba podávající vysvětlení má právo na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 LZPS. ÚS ale uvádí, že toto při podání vysvětlení neznamena povinnost policie v každém případě právní pomoc zajistit, ale pouze povinnost tuto právní pomoc umožnit.¹⁴ Záleží tedy na osobě podávající vysvětlení, zda se rozhodne zajistit si advokáta, nebo bude vysvětlení podávat sama. Ke stejnému závěru dospěl i NSS.¹⁵ Protože povinnost podat vysvětlení mohou mít i osoby mladší 15 let, ukládá zákon v tomto případě obligatorní přítomnost zákonného zástupce nebo opatrovníka. Pokud by byl záznam sepsán bez jejich přítomnosti, je strážník

⁶ Rozsudek NSS ze dne 5. června 2008, sp. zn. 1 As 32/2008.

⁷ Rozsudek KS v Brně ze dne 25. listopadu 2014, sp. zn. 29 A 63/2013.

⁸ Nález ÚS ze dne 18. února 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08, bod 26. ŠEBESTA, Patrik. *Zákon o obecní policii...* (§ 11). s. 164 - 165.

⁹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...* (§ 11). s. 171.

¹⁰ Rozsudek NSS ze dne 12. března 2009, sp. zn. 7 As 9/2009. Rozsudek NSS ze dne 26. května 2011, sp. zn. 2 As 36/2010.

¹¹ Rozsudek NSS ze dne 30. května 2008, sp. zn. 2 As 16/2008.

¹² Rozsudek NSS ze dne 13. září 2007, sp. zn. 7 As 34/2007.

¹³ HORZINKOVÁ, Eva. In MATES, Pavel (ed). *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009*. Praha: Linde Praha, 2009, s. 266 (§ 11 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii).

¹⁴ Nález ÚS ze dne 5. června 1996, sp. zn. II. ÚS 98/95.

¹⁵ Rozsudek NSS ze dne 28. února 2011, sp. zn. 9 As 87/2010.

povinen bez zbytečného odkladu tyto osoby o sepsání záznamu vyrozumět. Pokud přítomnost zákonného zástupce nebo opatrovníka nelze zajistit a věc nesnese odkladu, je nutná přítomnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Cílem tohoto ustanovení je zabránit jednak stížnostem rodičů, jednak právní zpochybnitelnosti tohoto úkonu. Je zajímavé, že zákon vyžaduje přítomnost zákonného zástupce pouze při sepisování záznamu o podání vysvětlení, ale v případě podání vysvětlení na místě nikoliv.¹⁶ Takto restriktivní požadavek na zastoupení dítěte způsobuje problémy, protože vedle orgánu sociálně-právní ochrany dětí může na ochranu práv dítěte při podání vysvětlení vystupovat i odborný pedagogický dozor jako nezávislá a dostatečně erudovaná osoba.¹⁷

Oprávnění požadovat vysvětlení je ze strany strážníka jedním ze způsobů získání informací ke konkrétnímu případu a posouzení události ve vztahu k přestupku nebo správnímu deliktu. Zákon však nestanovuje žádné omezení místa, kde lze požadovat podání vysvětlení, ani formu jeho podání, která může být jak ústní, tak písemná. Vetešník s Jemelkou se domnívají, že podání vysvětlení je možné realizovat jak na místě samém, tak na místě určeném strážníkem. Tento názor zastává i Šebesta. Účelem pravomoci požadovat vysvětlení je jednak objektivní posouzení stavu věci na místě samém, jednak snaha o zabránění vzniku časové prodlevy a administrativní náročnosti, se kterou by mohlo být pozdější podání vysvětlení spojeno. Ohledně této pravomoci existuje několik právních výkladů. Jeden uvádí důvodová zpráva k návrhu ZOP, která předpokládá, že vysvětlení bude strážník vyžadovat zásadně na místě. Podání vysvětlení na služebně bude s osobou podávající vysvětlení provedeno pouze tehdy, pokud bude nutné vysvětlení písemně zadokumentovat.¹⁸ Další výklad poskytuje vládní návrh zásad k zákonu o obecní policii, který požaduje, aby k podání vysvětlení byla osoba předvolána vždy. Požadování vysvětlení na místě se podle návrhu předpokládá pouze v případech, kdy by hrozilo nebezpečí z prodlení (např. při pronásledování pachatele).¹⁹ Tyto různé výklady týkající se doby podání vysvětlení svědčí o tom, že ani zpracovatel zákona neměl o tomto časovém úseku jasnou představu.²⁰ Osobně bych se spíše přikláněl k prvnímu výkladu. Myslím si, že v mnoha situacích může být užitečnější

¹⁶ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 11). s. 156.

¹⁷ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 11). s. 166.

¹⁸ Vládní návrh zákona České národní rady o obecní policii včetně důvodové zprávy ze dne 9. října 1991. Sněmovní tisk 416. [online] Poslanecká sněmovna, VI. volební období, od 1990 [cit. 20. listopadu 2022]. (§ 15). Dostupné na: [ČNR 1990-1992, tisk 416 \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/aktualizace/1990-1992/tisk416).

¹⁹ Vládní návrh zásad zákona České národní rady o obecní policii ze dne 11. dubna 1991. Sněmovní tisk 254. [online] Poslanecká sněmovna, VI. volební období, od 1990 [cit. 20. listopadu 2022]. Dostupné na: [ČNR 1990-1992, tisk 254 \(psp.cz\)](https://www.psp.cz/aktualizace/1990-1992/tisk254).

²⁰ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 11). s. 153 - 154.

ústní podání vysvětlení na místě vzhledem k následným, mnohdy problematickým, reprodukcím paměťových stop osob, velké administrativní náročnosti a efektivitě práce OP.

1.1.2 Prokázání totožnosti, poskytnutí pomoci

Požadovat prokázání totožnosti je další pravomoc vůči osobám, kdy tímto postupem strážník ztotožňuje konkrétní fyzickou osobu. K výkonu této pravomoci dává zákon strážníkům oprávnění zjišťovat totožnost podle taxativně osobních údajů – jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo a bydliště osoby. Výzva k prokázání totožnosti musí obsahovat určité a srozumitelné sdělení důvodů, pro které strážník výzvu činí, a tyto důvody musí být podřaditelné pod nějakou z taxativního výčtu situací, kdy je strážník oprávněn požadovat prokázání totožnosti.²¹ Výslovnou citaci zákonných důvodů či odkaz na přesné ustanovení zákona však výzva obsahovat nemusí.²²

Strážník může požadovat prokázání totožnosti i vůči osobě, které se týká prováděný úkon, např. předání jedenáctiletého dítěte, jež spalo v nočních hodinách bez dozoru na lavičce v prostoru veřejně přístupného festivalu, matce vykazující známky opilosti.²³ Strážník je oprávněn zjišťovat i totožnost osoby, na jejímž ztotožnění má právní zájem třetí osoba. Touto osobou může být např. řidič dopravního prostředku, revizor nebo poškozený. Totožnost může strážník zjistit nejen z dokladů, které mu dotyčná osoba předloží, ale i z prohlášení jiné důvěryhodné osoby přítomné úkonu. Pokud strážník osobu vyzve k prokázání totožnosti a tento zásah do práv osoby je přiměřený, nedochází k porušení práva na soukromí, práva na informační sebeurčení ani se nejedná o neoprávněné zjišťování osobních údajů. Strážník však nemůže po osobě požadovat předložení občanského průkazu, neboť takový postup je v rozporu se zákonem a základním principem veřejného práva, neboť občan nemá zákonem stanovenou povinnost u sebe nosit občanský průkaz a může se chovat podle zásady legální licence. Osoba, která je adresátem výzvy, je povinna výzvu strážníka k prokázání totožnosti uposlechnout a pokud této výzvě odmítne vyhovět nebo nemůže v součinnosti se strážníkem svoji totožnost prokázat, je strážník tuto osobu oprávněn předvést na příslušný útvar PČR. Míra zjišťování totožnosti strážníkem musí sledovat konkrétní účel a dotyčnou osobu nesmí omezovat na osobní svobodě nad dobu nezbytně nutnou. Strážník je dále oprávněn osobní údaje zjišťované osoby poskytnout osobě, která má na zjištění totožnosti právní zájem. Zásada ochrany osobních údajů ztotožňované osoby zde ustupuje realizaci právního zájmu třetích osob, které strážník musí poučit, že osobní údaje zjištěné

²¹ § 12 odst. 2 ZOP.

²² Rozsudek NSS ze dne 3. prosince 2021, sp. zn. 5 As 14/2021.

²³ Rozsudek KS v Praze ze dne 12. června 2017, sp. zn. 48 A 68/2016.

osoby nesmí zneužít ani je použit k jinému účelu než k realizaci svého práva.²⁴

Strážník je dále oprávněn požadovat při plnění konkrétního úkolu OP od každého věcnou nebo osobní pomoc, kterou je žádaná osoba povinna bez zbytečného odkladu poskytnout. Požadavek na pomoc je ze strany strážníka pokynem a formou jeho provedení je výzva. Tato pomoc poté může spočívat v poskytnutí movitých a nemovitých věcí nebo poskytnutí služeb při provádění činností OP. Osobní pomocí se rozumí pracovní povinnost osoby, může se jednat např. o osobní pomoc při zákroku proti pachateli trestného činu nebo přestupku nebo dohled na dodržování zákazu vstupu na určená místa. Tuto povinnost nemá osoba pouze v případech, kdy by tím porušila zákonnou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti, plnění jiné zákonné povinnosti nebo v případech, kdy by vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou. Osobou, kterou může strážník požádat o pomoc, zákon rozumí fyzické i právnické osoby, stát a jeho orgány. Z povinnosti poskytnout věcnou nebo osobní pomoc jsou dále na základě mezinárodních smluv vyjmuty osoby, které požívají diplomatické imunity. Pravomoc strážníka požadovat po osobě pomoc je výjimkou ze zákazu podrobení nuceným pracím.²⁵ Pokud osoba bezdůvodně odmítne strážníkovi pomoc poskytnout, lze toto jednání kvalifikovat jako přestupek proti veřejnému pořádku.²⁶

1.1.3 Předvedení, oprávnění zakázat vstup na určená místa

Předvedením osoby rozumí zákon dočasné omezení osobní svobody osoby a její dopravu na strážníkem určené místo. Osoba může být strážníkem předvedena na policii za předpokladu, že odmítne vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti a nemůže ani za součinnosti strážníka svoji totožnost prokázat. Vetešník s Jemelkou mají za to, že pod výraz „odmítne vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti“ je možné zařadit nejen situace, kdy dotyčná osoba odmítne sdělit strážníkovi své osobní údaje potřebné k prokázání totožnosti, ale rovněž situace, kdy osoba tyto údaje poskytne, ale strážník má důvodné podezření, že nejsou pravdivé. Samotné prokázání totožnosti předvedené osoby poté probíhá na policii, kdy je úkolem policisty zjistit totožnost předvedené osoby, nikoliv pouze ověřit údaje poskytnuté doprovázejícím strážníkem. Dále je strážník oprávněn předvést osobu, u které při zjišťování totožnosti zjistí, že po této osobě pátrá PČR nebo se daná osoba pohřešuje. Ke zjištění, zda se o takovou osobu jedná, je OP oprávněna využívat údaje z informačních systémů hledaných a pohřešovaných osob, který jí byl zpřístupněn PČR. Osobu, jejíž popis odpovídá vzhledu hledané nebo pohřešované osoby, je strážník oprávněn

²⁴ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 12). s. 178 – 180.

²⁵ Tamtéž. (§ 12a). s. 181 – 182.

²⁶ HORZINKOVÁ: *Nové policejní právo...*, s. 48 (§ 18 zákona č. 273/2008 Sb., o Polici ČR).

vyzvat k prokázání totožnosti, a jestliže zjistí, že se o takovou osobu jedná, je strážník oprávněn ji předvést. Protože OP nedisponuje žádným zařízením, kam by bylo možné tyto osoby umístit, strážník zajistí jejich předvedení na PČR, která je povinna ji převzít a učinit vůči ní další opatření.²⁷

Horzinková uvádí, že nelze dovozovat, že strážník má oprávnění rozhodnout se, zda v konkrétní situaci osobu převede. Jestliže jsou podmínky předvedení naplněny, pak strážník osobu předvést musí.²⁸ Strážník je oprávněn rovněž předvést osobu, která přes předchozí marnou výzvu strážníka pokračuje v jednání, kterým narušuje veřejný pořádek nebo tímto jednáním ohrožuje život a zdraví jiných osob nebo svůj vlastní nebo majetek a není možné jí v takovém jednání zabránit žádným jiným způsobem. OP musí disponovat způsobem, jakým může eliminovat nezvládnutelnou osobu z důvodu možného vzniku újmy na zdraví nebo majetku. V tomto ustanovení je opakovaně zdůrazněn princip subsidiarity, který prostupuje celou činností OP. Strážník je tedy v dané situaci oprávněn předvést osobu až v okamžiku, kdy je jiný způsob, jakým by osobě mohl zabránit v závadném chování, zjevně neúčinný. Jestliže u osoby, které hrozí předvedení, nejsou naplněny všechny výše zmíněné podmínky, není možné předvedení realizovat.²⁹ Předvedení proto nelze odůvodnit např. neuposlechnutím úřední výzvy strážníka, protože tímto jednáním nedochází k narušování veřejného pořádku a takové jednání lze řešit jako přestupek.³⁰

Strážník je dále oprávněn předvést účastníka nebo svědka, který se bez omluvy nebo dostatečných důvodů nedostaví k řízení před orgány obce. Toto předvedení provádí strážník na žádost příslušného orgánu obce, který je oprávněn takovou žádost vydat. Takovým orgánem bude zpravidla obecní úřad, ale může se jednat i o orgány městských částí nebo hlavního města Prahy. Předvedení OP však není oprávněn využívat úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu se nachází obce, která OP má. Rovněž obec, která má zřízenou OP, nemůže vyslat své strážníky k plnění úkolů na území jiné obce, pokud tyto obce nemají uzavřenou koordinační veřejnoprávní smlouvu o OP, případně pokud tato smlouva využití strážníků k plnění úkolů na území jiné obce nevylučuje.³¹

Osobě, která má být předvedena, je strážník oprávněn odebrat zbraň nebo proti ní použít DP za předpokladu, že dotyčná osoba klade při předvedení odpor. Použití konkrétních donucovacích prostředků závisí na úvaze strážníka a konkrétních okolnostech, které

²⁷ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 13). s. 178 – 179.

²⁸ HORZINKOVÁ: *Nové policejní právo...*, s. 270 (§ 13 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii).

²⁹ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 13). s. 178 – 179.

³⁰ Rozsudek NSS ze dne 11. listopadu 2017, sp. zn. 1 As 196/2017.

³¹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 13). s. 184.

při předvedení osoby nastaly. Strážník není oprávněn zkoumat důvody předvedení uvedené v rozhodnutí o předvedení a ani za tyto důvody není odpovědný z důvodu uplatnění zásady presumpce správnosti úředního rozhodnutí. Strážník odpovídá pouze za bezpečné předvedení osoby. Pokud osoba tvrdí, že během předvedení byla vystavena špatnému zacházení, je povinností příslušných orgánů provést účinné vyšetřování.³² O předvedení osoby strážník sepíše úřední záznam a předá předváděnou osobu policistům, kteří potvrdí strážníkovi převzetí osoby na jeho úřední záznam nebo sepsáním vlastního potvrzení. Jestliže strážník předvede osobu, která je pohřešovaná, hledaná policií, přes výzvu strážníka narušuje veřejný pořádek, ohrožuje život a zdraví sebe nebo jiných osob nebo majetek, je PČR povinna sdělit strážníkovi totožnost této osoby. V případě správního orgánu, ke kterému osobu předvede, strážník opět sepíše úřední záznam a nechá si potvrdit převzetí osoby na úřední záznam nebo na usnesení o předvedení.³³

Strážník je dále oprávněn přikázat každému v situaci, kdy to vyžaduje plnění úkolů OP, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na strážníkem určená místa, nezdržoval se na nich nebo aby po nezbytně nutnou dobu setrval na určeném místě, a to v případech, kdy hrozí závažné ohrožení života nebo zdraví. Tuto pravomoc je strážník vedle plnění vlastních úkolů oprávněn provést v souladu též na žádost orgánu, který má obdobné oprávnění podle zvláštních předpisů. Takovým orgánem zpravidla bude PČR.³⁴ Příkaz strážníka, kterým využívá svoji pravomoc, není vydáním rozhodnutí formou příkazu jako ve správním řízení nebo řízením na místě, ale jedná se o úkon. Pro uplatnění tohoto oprávnění je podmínkou důvodná obava z ohrožení života nebo zdraví osoby, přičemž se může jednat o jakoukoliv osobu a nikoliv přímo o osobu, vůči které je příkaz strážníka směřován. Vedle příkazu může strážník k zabránění vstupu na určené místo použít rovněž technické prostředky, jejichž účelem je vyznačení určitého místa nebo jeho ohraničení, kdy mají tyto prostředky sloužit k zabránění vstupu na určené místo. Zákon má těmito technickými prostředky na mysli např. pás s názvem obce a nápisem „zákaz vstupu“ nebo pás s nápisem „obecní (městská) police“ a „zákaz vstupu“. Tento výčet technických prostředků pro zabránění vstupu však není taxativní, protože se může jednat o cokoliv, co brání vstupu na určité místo, např. uzavření vstupu do objektu, domovní dveře, zablokování silnice nebo chodníku služebním vozidlem OP etc.

Strážník však není oprávněn k vyznačení zákazu vstupu na určené místo umístit dopravní značení, protože to je s ohledem na speciální úpravu formou opatření obecné

³² Nález ÚS ze dne 10. prosince 2019, sp. zn. II. ÚS 1376/18.

³³ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 13), s. 183, 185.

³⁴ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 15), s. 182 - 183.

povahy. Protože je však ZOP *lex specialis* k zákonu o silničním provozu, strážníkovi by měla být dána při realizaci zákazu vstupu na určené místo možnost disponovat při vyznačení tohoto území ve vhodných případech reálnými a obecně srozumitelnými technickými prostředky užívanými v silničním provozu, jako jsou např. dopravní značka zákaz vjezdu všech vozidel nebo zákaz vstupu chodců. Záleží však na soudní judikatuře, aby vyhodnotila, zda je takové použití dopravních značek ze strany strážníka přípustné.³⁵

Příkazu strážníka, kterým zakáže osobě vstup na určené místo, je osoba, ke které je příkaz směřován, povinna uposlechnout. Pokud tak osoba neučiní, přestože jí v tom nebrání žádná překážka, bude za splnění dalších podmínek odpovědná za přestupek proti veřejnému pořádku, kdy neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci.³⁶ Osoba, které je příkaz adresován, není oprávněna hodnotit zákonnost postupu strážníka a teprve na základě tohoto hodnocení se rozhodnout, zda jejich pokynů uposlechnou, či nikoliv. ÚS ohledně otázky uposlechnutí příkazu uvádí, že občané jsou povinni se podrobit pravomoci veřejného činitele bez ohledu na vlastní soukromý názor. Jsou-li přesvědčeni, že tímto jednáním došlo k porušení jejich práv nebo jim byla způsobena škoda, mohou se následně proti takovému postupu bránit jiným zákonným způsobem. Žádná právní norma nepřipouští, aby občané nejprve hodnotili zákonnost postupu veřejných činitelů a teprve na základě toho jejich pokynů uposlechli, nebo neuposlechli.³⁷ Doba, po kterou může být osobě zakázán vstup nebo zdržování se na určeném místě, plyne z potřeby zajištění daného úkolu, může se jednat o krátký nebo delší časový úsek.³⁸

1.1.4 Vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky

Strážník je rovněž oprávněn vyzvat osobu, u které má důvodné podezření na požití alkoholu nebo jiných návykových látek k orientačnímu a odbornému lékařskému vyšetření na jejich přítomnost, jestliže se jedná o osobu uvedenou v zákoně.³⁹ U osoby, která je mladší 18 let, je to možné pouze v případech, kdy má strážník podezření, že tato osoba požila anebo jí bylo umožněno požití alkoholu nebo jinou návykovou látku.⁴⁰ Strážník poté provede orientační vyšetření a případně provede dopravu osoby do zdravotnického zařízení nebo do protialkoholní a protitoxikomanické záchytné stanice k podstoupení lékařského

³⁵ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 15). s. 190 – 191.

³⁶ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 15). s. 182 - 183.

³⁷ Usnesení ÚS ze dne 6. ledna 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97.

³⁸ HROMÁDKA, Matěj. In MATES, Pavel (ed). *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009*. Praha: Linde Praha, 2009, s. 94 (§ 43 zákona č. 273/2008 Sb., o Polici ČR).

³⁹ § 20 odst. 1 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účiny návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ § 21 odst. 1 zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účiny návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.

vyšetření i mimo území obce, která zřídila obecní policii nebo která je smluvní stranou koordinační veřejnoprávní smlouvy nebo veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí strážníků k plnění úkolů na území obce, kde je vyhlášen krizový stav. Poskytovatel zdravotních služeb je povinen bezodkladně na žádost strážníka provést odborné lékařské vyšetření a jeho výsledek je povinen sdělit osobě, která o provedení vyšetření požádala.⁴¹ Pokud obec nemá záchytnou stanici, může strážník osobu převézt do záchytné stanice na území jiné obce. Náklady na samotnou dopravu hradí osoba, u které se prokázala přítomnost alkoholu nebo jiných návykových látek.⁴²

Do výše zmíněných zařízení může být osoba i dovedena za předpokladu, že je toho schopna a zařízení se nachází v její blízkosti. Strážník odpovídá za bezpečí dopravované osoby a nesmí dopustit, aby jí vznikla v souvislosti s dopravou újma. Výkon pravomoci strážníka musí být proporcionální a nezbytně nutný pro dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo zákonem. Tuto pravomoc má strážník v případech, kdy je zjevné, že osoba potřebuje zdravotní službu na záchytné stanici nebo je potřebné provést lékařské vyšetření na přítomnost alkoholu a jiných návykových látek. Nejedná se tedy o případy, kdy osoba potřebuje dopravit do zdravotnického zařízení např. z důvodu zranění. V souvislosti s touto pravomocí se uplatňuje přednost zásady personality kompetence vůči zásadě teritoriality OP. Strážník má tuto pravomoc i vůči osobě, která se nachází mimo území obce. Práva a povinnosti strážníka se však použijí pouze ve vztahu k dopravované osobě v rozsahu nezbytném pro zajištění přepravy. Mimo území obce nebo obcí, které jsou stranami veřejnoprávní smlouvy, není strážník oprávněn provádět jakékoliv zákroky nebo úkony OP. Pokud je tady při přepravě osoby přítomen protiprávnímu jednání třetí osoby, může zasáhnout, ale výhradně jako soukromá osoba.⁴³ Jedná se o ochranu strážníka, kdy strážník v pracovní době nemusí v případech, kdy dochází k protiprávnímu jednání nebo existuje důvodné podezření z jeho spáchání, provádět zákrok, úkon nebo jiné opatření, což neplatí ve vztahu k přepravované osobě.⁴⁴

1.2 Pravomoci ve vztahu k věcem

1.2.1 Otevření bytu nebo jiného uzavřeného prostoru, vstup do provozoven

OP většinou uplatňuje své pravomoci na veřejně přístupných místech. Výjimku představuje oprávnění strážníka otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor. Toto oprávnění

⁴¹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17b). s. 203 – 204.

⁴² HORZINKOVÁ: *Nové policejní právo...*, (§ 17b zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii).

⁴³ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17b). s. 203 – 204.

⁴⁴ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17b). s. 202 - 203.

strážníka má výrazně preventivní charakter a jeho účelem je předejít možným škodlivým následkům na životech nebo majetku v případech, které se blíží krajní nouzi, např. pokud hrozí výbuch plynu, požár, povodeň etc. Činnost strážníků tedy nemá spočívat pouze v provedení úkonu otevření bytu, ale počítá s následným jednáním k odstranění následků hrozícího nebezpečí. Jelikož je však obydlí chráněno LZPS⁴⁵, je pro realizaci tohoto oprávnění strážníka nutné splnit následující podmínky. Strážník je oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, vstoupit do něj a provést zde zákroky, úkony nebo jiná opatření k odvrácení bezprostředního nebezpečí pouze v situaci, kdy má důvodné obavy, že je ohrožen život nebo zdraví osoby nebo hrozí větší škoda na majetku, podle TrZ tedy nejméně 100 000 Kč. Není nutné, aby následek v podobě ohrožení života, zdraví nebo vzniku škody nastal, pro zákrok postačuje hrozba takového nebezpečí.⁴⁶ ZOP nevymezuje definici ani míru důvodné obavy z toho důvodu, že strážník musí o otevření bytu rozhodnout v relativně krátkém časovém úseku s nedostatkem relevantních informací. Je tedy potřeba, aby disponoval relativně širokým prostorem pro individuální uvážení vzhledem ke konkrétní situaci. Důvody pro otevření bytu bude strážník pravděpodobně posuzovat na základě vlastních zkušeností s obdobnými případy. Takovými důvody může být obava o život a zdraví osoby, která volá o pomoc nebo pokud je v uzavřeném bytě je nezvyklé ticho a z dalších indicií plyne, že by osoba v bytě mohla trpět zdravotními potížemi. Dalším důvodem pro otevření bytu je situace, kdy je na osobě v bytě páčán trestný čin nebo zde dochází ke vzájemnému útoku více osob.⁴⁷ Na rozdíl od PČR není strážník oprávněn byt otevřít v případech důvodného podezření, že se v bytě nachází mrtvola. V takových případech je strážník povinen přivolat PČR. Důvodem tohoto omezení je skutečnost, že pohyb strážníka po bytě by mohl vést ke znehodnocení stop případného trestného činu a toto oprávnění by tedy bylo spíše na újmu.⁴⁸

Při

provádění zákroků, úkonů nebo jiných opatření, která souvisí s otevřením bytu, je strážník povinen v situacích, kdy nehrozí nebezpečí z prodlení, zajistit přítomnost nezúčastněné osoby. Může to být jakákoliv osoba, ideální je sehnat zástupce samosprávy, ale lze využít každého, koho má strážník v dosahu. Zpravidla se bude jednat o oznamovatele nebo souseda. Jako nezúčastněnou osobu však zpravidla nelze použít lékaře záchranné služby, pokud se nachází na místě. Úkolem nezúčastněné osoby je především dohled nad strážníkem na místě samotném, což zpravidla lékař, který se bude věnovat případné pomoci osobě v bytě, nebude

⁴⁵ Čl. 12 LZPS.

⁴⁶ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 16). s. 184 - 185.

⁴⁷ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 16). s. 192.

⁴⁸ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 16). s. 184 - 185.

schopný splnit. V případech, kdy k otevření bytu dojde, je rovněž vhodné, aby strážník disponoval přístrojem pro pořízení obrazového a zvukového záznamu k dokumentaci průběhu úkonu. Po provedení zákroku v bytě je strážník povinen neprodleně vyrozumět uživatele bytu a zajistit byt, pokud tak neučiní jeho uživatel. Zákon zde nemluví o vyrozumění vlastníka bytu, ale jeho uživatele nebo příbuzného. Může se tedy jednat jak o vlastníka, tak i nájemce, podnájemce etc. Neurčitý právní pojem „neprodleně“ pak vymezuje neurčitou lhůtu ke splnění uložené povinnosti jako velmi krátkou lhůtu, během které by měl strážník provést bezodkladné jednání směřující k zajištění bytu a vyrozumění jeho uživatele.⁴⁹ O otevření bytu je strážník povinen sepsat úřední záznam, který by měl obsahovat všechny podstatné informace, které předcházely otevření bytu. Tato povinnost je strážníkovi uložena z důvodu, že by bylo nutné přešetřit oprávněnost otevření bytu nebo jiného prostoru.⁵⁰

Vedle bytů nebo jiných uzavřených prostor je strážník při plnění úkolu OP oprávněn vstupovat během prodejní nebo provozní doby do všech prostor určených pro zákazníky, která se nacházejí v živnostenských provozovnách nebo prostorech, kde jsou provozovány hazardní hry a tyto provozovny spadají pod zákon o živnostenském podnikání.⁵¹ Za provozovny jsou živnostenským zákonem mimo prostor provozování živnosti pokládány i mobilní provozovny, automaty a obdobná zařízení k prodeji zboží nebo poskytování služeb. Jinými prostory jsou poté myšleny prostory, kde dochází k provozování tombol nebo turnajů malého rozsahu, kam patří např. i tomboly na obecních slavnostech. V případech, kdy je to nutné k zajištění veřejného pořádku nebo má strážník důvodné podezření, že v provozovně jsou provozovány hazardní hry nebo že jsou zde osobě mladší 18 let umožněno účastnit se hazardních her, požívání nebo užívání alkoholických nápojů, tabákových výrobků a jiných výrobků určených ke kouření, může do takových prostor vstupovat i po skončení provozní nebo prodejní doby. Mimo provozní dobu může strážník rovněž vstoupit do prostor, které nejsou určeny zákazníkům, protože v takové době nelze odlišit prostory určené pro zákazníky od jiných prostor.⁵²

Vstup do těchto prostor v provozovnách je strážníkovi povinen každý umožnit a subsidiárně je strážník oprávněn za účelem vstupu do objektu tato místa otevřít a zjednat si do nich přístup, a to i za použití síly, čímž zákonodárce rozumí možnost použití DP nebo jiných prostředků pro násilný vstup. Touto pravomocí není dotčena úprava vstupu strážníka do obydlí nebo jiného prostoru a na pozemek. V tomto případě se

⁴⁹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 16). s. 192 - 194.

⁵⁰ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 16). s. 184 - 185.

⁵¹ Tamtéž. (§ 17c). s. 204.

⁵² ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17c). s. 205 -207 .

jedná o odlišný důvod ke vstupu než bezprostřední nebezpečí, ohrožení života nebo zdraví osoby, hrozba značné škody na majetku, může strážník do živnostenských provozoven, heren, kasin nebo jiných prostor, kde jsou provozovány hazardní hry, vstoupit bez ohledu na podmínky zde uvedené. Strážník však není oprávněn vstupovat do daných objektů k provedení jakýchkoliv úkonů trestního řízení, např. v případě nelegálního podnikání, činnosti v rozporu se zákonem o hazardních hrách aj.⁵³

1.2.2 Odejmutí věci

Strážník může osobě odejmout věc, pokud osoba po předchozí marné výzvě k vydání věci tuto věc dobrovolně nevydá a lze předpokládat, že v řízení o přestupku může být věc zabráná nebo může být vysloveno její propadnutí. Toto oprávnění strážníka je možné s ohledem na právní teorii popsat jako faktický zásah, který není správním rozhodnutím. Uvážení strážníka o využití této pravomoci však není neomezené, protože postup strážníka musí být v souladu se základními zásadami činnosti správních orgánů podle SŘ. Rozhodnutí a výzvu k vydání nebo odejmutí věci provádí strážník osobně na místě samém. Toto rozhodnutí strážníka poté může aktivně legitimovaná osoba napadnout zásahovou žalobou podle SŘS a na podkladu této žaloby požadovat náhradu škody způsobenou nesprávným úředním postupem. Přestože OP neprovádí správní řízení a nemá povinnost zajistit důkazní prostředky pro pozdější řízení před správním orgánem, je strážník při oznámení důvodného podezření spáchání přestupku nebo jiného správního deliktu příslušnému správnímu orgánu povinen uvést společně s oznámením důvody nebo důkazy, o něž své podezření opírá, přičemž tímto důkazem může být i odejmutá nebo odevzdaná věc. Vedle této úpravy existuje úprava odebrání věci rovněž v TrŘ, kdy je každý oprávněn omezit osobní svobodu osoby, která byla přistižena při trestném činu nebo bezprostředně po něm, pokud je to nutné k zjištění její totožnosti, zamezení útěku nebo zajištění důkazů.⁵⁴

Věc, která má být strážníkovi vydána nebo kterou má odejmout, musí splňovat určité podmínky pro to, aby tato pravomoc měla svůj účinek. Musí se jednat o věc, která v době výzvy existuje v materiální podobě, je individuálně identifikovaná a je ve vlastnictví osoby, které je výzva adresována. Strážník nesmí osobě odejmout věc, jejíž hodnota je v nepatrném poměru k povaze přestupku, tedy hodnota věci převyšuje nejvyšší sankci, kterou lze za přestupek uložit.⁵⁵ Tuto okolnost musí strážník posuzovat pro každý případ individuálně s ohledem na závažnost přestupku, způsob a okolnosti jeho spáchání a jeho

⁵³ Tamtéž. s. 207 - 208.

⁵⁴ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 186 - 187.

⁵⁵ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 194 - 195.

následky. Nestačí tedy pouze mechanicky odkázat na hodnotu věci a rovněž není objektivní ani srovnání ceny věci s výší horní sazby pokuty, kterou lze za daný přestupek uložit. Pokud by měl strážník pochybnosti o nápadném nepoměru hodnoty věci k povaze přestupku, doporučují Vetešník s Jemelkou věc neodnímat. Výjimka z tohoto doporučení by musela být odůvodněna mimořádnými okolnostmi, např. kdyby se jednalo o mnohokrát trestaného recidivistu, který opakovaně páchá úmyslné přestupky.⁵⁶

Povinnost k vydání věci má každý, kdo má věc u sebe (např. pachatel, svědek nebo osoba, které pachatel věc svěřil). Odnětí věci však může následovat až po nesplnění výzvy k vydání této věci. Není však bezpodmínečně nutné, aby strážník v každé výzvě používal slova „jménem zákona“. Vetešník s Jemelkou však s ohledem na konkrétní situaci a možnou pravděpodobnost odejmutí věci použití výzvy doporučují. Jestliže by však náhodná osoba na výzvu k vydání věci nereagovala, je strážník oprávněn této osobě danou věc odejmout a přitom použít výzvu „jménem zákona“, protože se jedná o první zákrok vůči náhodné osobě.⁵⁷ Narozdíl od vydání věci, což je úkon, kdy strážník realizuje pravomoci svěřené mu zákonem, odnětí věci po předchozí marné výzvě je zákrok. Ten je definován jako činnost, při které dochází k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití.⁵⁸ Zákrok rovněž dosahuje vyšší intenzity zásahu do práv a povinností osoby než úkon. V okamžiku, kdy tedy strážník osobě věc, kterou odmítla vydat dobrovolně, odejme, zpravidla tím zasáhne do tělesné integrity této osoby. V tomto případě si myslím, že by strážník měl použít výzvu „jménem zákona“, jestliže tak do té doby neučinil. S přihlédnutím k věcné působnosti OP je otázkou, zda se oprávnění strážníka k odejmutí věci týká pouze přestupků, jejichž projednávání je v působnosti obce nebo i ostatních přestupků, např. podle zákona o rybářství, kdy by strážník mohl osobě, která bez povolení chytá ryby, odejmout rybářský prut.⁵⁹ Přestože je OP oprávněna odhalovat pouze ty přestupky, které patří do působnosti obce, má strážník současně povinnost oznámit příslušnému správnímu orgánu podezření ze spáchání jakéhokoliv přestupku. Spolu s oznámením podezření ze spáchání přestupku, musí strážník rovněž uvést v oznámení důkazy, o které své podezření opírá. Jestliže strážník pro takový případ osobě věc odejme, jedná se o zajištění důkazního prostředku pro následné oznámení strážníka o podezření ze spáchání přestupku správnímu orgánu. Oprávnění strážníka odejmout věc se tedy vztahuje

⁵⁶ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 189.

⁵⁷ Tamtéž s. 187 - 188.

⁵⁸ Ustanovení § 10 odst. 5 ZPČR.

⁵⁹ Ustanovení § 30 odst. 1 písm. i) zákona č. 99/2004 Sb., Zákon o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.

na všechny přestupky, jejichž projednání je v působnosti obce a na všechna důvodná podezření ze spáchání přestupku.⁶⁰ Strážník však nemá pravomoc právně kvalifikovat skutek. Tuto pravomoc má pouze správní orgán, který vede řízení, kdy může rozhodnout o dalším nakládání s věcí. Jestliže je právní kvalifikace skutku ze strany správního orgánu odlišná od kvalifikace učiněné strážníkem, nejedná se o strážníkovu pochybení.⁶¹

Vydanou nebo odňatou věc předá strážník společně s oznámením o podezření ze spáchání přestupku věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, který může ve správním řízení rozhodnout o propadnutí věci nebo o jejím zabrání. Původně ZOP neukládal strážníkovi žádnou povinnost jak nakládat s věcí, která byla na jeho předchozí výzvu vydána, a upravoval pouze nakládání s věcí, která byla strážníkem odňata. Tento nedostatek byl později odstraněn a současná právní úprava již pamatuje i na nakládání s věcí vydanou. Strážník o vydání nebo odnětí věci sepíše úřední záznam, který poté s touto věcí předá správnímu orgánu příslušnému o přestupku rozhodnout. Zároveň osobě, které byla věc odňata nebo která ji vydává, strážník vystaví potvrzení. Zákon neupravuje formu a náležitosti potvrzení, ale s ohledem na případné stížnosti nebo požadavky na náhradu škody by potvrzení mělo obsahovat údaje o věci a dále kdo ji komu vydal nebo odňal. Pokud si osoba odmítne potvrzení převzít, doporučují Vetešník a Jemelka, aby o této skutečnosti strážník sepsal úřední záznam, který přiloží k potvrzení. Jestliže odmítne odňatou nebo vydanou věc převzít správní orgán, autoři doporučují trvat na převzetí věci, a pokud k předání věci nedojde, měl by strážník vyzvat osobu, které byla věc odňata nebo která ji vydala, aby si věc převzala zpět.⁶² Ve správním řízení může být vedle správní sankce propadnutí věci uloženo ochranné opatření zabránění věci, které lze samostatným výrokem uložit i osobě, kterou za přestupek nelze stíhat, a z tohoto důvodu může strážník odejmout věc i osobě, u které je taková skutečnost zjevná. Uvedené správní tresty a ochranná opatření se mohou týkat i zvířat, kdy je možné pachateli přestupku uložit propadnutí nebo zabránění týraného zvířete.⁶³

1.2.3 Odebrání zbraně

Odebrání zbraně je úkonem, kdy se strážník může přesvědčit, zda osoba, která má být předvedena, omezena na osobní svobodě nebo proti níž směřuje zákrok z důvodu jejího agresivního chování, nemá u sebe zbraň. Pokud ano, je strážník oprávněn zbraň osobě odebrat.⁶⁴ Všechny situace, ve kterých je strážník oprávněn takto jednat, jsou spojeny

⁶⁰ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 189.

⁶¹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 196.

⁶² VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 189 – 190.

⁶³ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17). s. 195 - 196.

⁶⁴ § 14 odst. 1, 2 ZOP.

s reálným rizikem, které může ze strany osoby následovat vůči strážníkovi nebo jiným osobám. Je tedy nezbytné, aby měl strážník pravomoc zbraň vždy odebrat za předpokladu, že ji dotyčná osoba nevydá dobrovolně. Na základě této pravomoci však není strážník oprávněn k provedení osobní prohlídky podle TrŘ. Je však pravděpodobné, že v praxi tuto prohlídku strážník provede alespoň vizuální kontrolou osoby. Případnému odebrání zbraně nemusí předcházet žádná výzva k jejímu vydání, protože se zde nejedná o vydání nebo odejmutí věci, ale o úkon bezpečnostního charakteru, označovaný jako bezpečnostní prohlídka osoby.⁶⁵ Zbraní pak zákon rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.⁶⁶

Odebrání zbraně je strážníkem prováděno v situacích, kdy pro to existují zákonem stanovené důvody a tuto pravomoc strážník uplatňuje na místě formou bezprostředního zásahu, kdy dotyčné osobě dočasně odebere zbraň. Zákon poskytuje strážníkovi širokou možnost k uplatnění správního uvážení pro odebrání zbraně, na druhou stranu zde však existuje značné riziko chybného vyhodnocení situace a zásahu do základních práv. Strážník o odebrání zbraně sepíše úřední záznam a vystaví osobě potvrzení o převzetí zbraně. Zákon se sice nezmiňuje o sepsání úředního záznamu v případě vydané zbraně, strážník by měl sepsat úřední záznam i zde, uvést důvod výzvy k vydání zbraně a skutečnost, že zbraň byla osobou na výzvu vydána.⁶⁷

Strážník je rovněž oprávněn k odebrání zbraně v případech, kdy je to nezbytné k ochraně veřejného pořádku, života a zdraví osob nebo bezpečnosti majetku nebo pokud hrozí, že zbraň může být užita k násilí nebo k pohrůzce násilím.⁶⁸ Toto ustanovení dopadá zejména na případy, kdy má osoba u sebe zbraň na místě přístupném veřejnosti. Jestliže odebraná střelná zbraň podléhá registraci ve smyslu zákona o zbraních, předá strážník takovou zbraň nejbližšímu útvaru PČR. Jestliže důvody pro odebrání zbraně pominuly a nebrání-li tomu jiné zákonné důvody (např. zbraň byla odejmuta osobě, která není držitelem zbrojního průkazu), vrátí strážník zbraň tomu, kdo ji vydal nebo komu byla odebrána. Pokud se jedná o střelnou zbraň podléhající registraci podle zákona o zbraních, vrací se útvaru PČR, kde je uložena.⁶⁹

Další nakládání strážníka se zbraní závisí na konkrétní situaci, proč byla tato zbraň vydána nebo odebrána. Při předání osoby PČR předá strážník policii i zbraň. Pokud

⁶⁵ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 14). s. 180 - 181.

⁶⁶ § 118 TrZ.

⁶⁷ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 14). s. 187 - 188.

⁶⁸ § 14 odst. 1 ZOP.

⁶⁹ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 14). s. 180 - 182.

osobu předvádí k jinému správnímu orgánu, zbraň zůstává v držení OP do doby, než pominou důvody předvedení. Pokud je osoba propuštěna nebo důvody pro odebrání zbraně pominou, ale existují zákonné důvody pro zadržení zbraně, kdy má zbraň být zajištěna jako důkaz nebo může být uloženo její propadnutí či zabránění, je strážník oprávněn zbraň odejmout jako věc a předat ji správnímu orgánu, který bude o přestupku rozhodovat.⁷⁰

2 Pravomoci Policie ČR

Obdobně jako v případě strážníků jsou i policisté povinni provést určité úkony v případech, kdy jim je jejich provedení uloženo příslušnou právní normou. Při výkonu svých

⁷⁰ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 14). s. 188 - 189.

pravomocí jsou vázáni zákonem, rovněž však disponují určitým rozsahem správního uvážení, které ale musí používat v souladu s principy právního státu. Policisté jsou obdobně jako OP povinni při výkonu pravomocí postupovat v souladu s principy subsidiarity a proporcionality, dbát cti, důstojnosti a vážnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby v souvislosti s výkonem pravomoci došlo ke vzniku bezdůvodné újmy.⁷¹ Nejedná se o vyčerpávající výčet pravomocí, protože PČR dále provádí např. výkon státní správy na úseku zbraní, střeliva a munice.

2.1 Pravomoci ve vztahu k osobám

Rozsah pravomocí PČR ve vztahu k osobám je obdobný jako v případě OP. Policista je tedy obdobně jako strážník oprávněn požadovat od osob vysvětlení, prokázání totožnosti, předvést osobu, získávat osobní údaje, obrazové, zvukové nebo jiné záznamy, informace z evidencí, provádět činnosti v souvislosti se šetřením přestupků, pátrat po osobách a věcech a pořizovat záznamy své činnosti. Zde se budu věnovat primárně práci PČR a OP s informacemi, jak bylo zmíněno v úvodu práce, dále pravomocem, které má policista vůči osobám, které byly zajištěny a umístěny do cely. Pravomocem PČR, které jsou shodné s pravomocemi OP a které již byly vyčerpávajícím způsobem rozebrány v kapitole o OP se zde již věnovat nebudu, pouze zde budou zmíněny případné odlišnosti, kterými disponuje pouze PČR, a rovněž pořizování záznamů a získávání informací z evidencí PČR a rovněž případné rozdílné pravomoci OP při získávání informací z evidencí.

2.1.1 Práce Police ČR a obecní policie s informacemi, vyžádání pomoci

Policie je oprávněna požadovat vysvětlení od osob, které svými informacemi mohou přispět k objasnění skutečností, které jsou důležité pro odhalení trestného činu nebo přestupku, vypátrání hledané nebo pohřešované osoby nebo věci a přípravu a výkon opatření k zajištění bezpečnosti chráněné osoby.⁷² Policie zde tedy má mnohem širší pravomoci než OP, kdy může osobu vyzvat k podání vysvětlení bez zbytečného odkladu a případně i osobu předvést. Strážník může požadovat vysvětlení pouze v případech přestupků. Podání vysvětlení mohou požadovat všechny části PČR, nikoliv pouze policejní orgán podle TrŘ. Pokud tedy existují určité poznatky o možném spáchání trestného činu, nemusí PČR zahajovat úkony trestního řízení, aby mohla osoba podat vysvětlení, a poté případně věc odložit, jako tomu bylo za předchozí právní úpravy, ale může nejdříve osobu pozvat k podání vysvětlení a úkony trestního řízení zahájit poté, co na základě podaného vysvětlení nabude

⁷¹ SKULOVÁ, Soňa. Policie České republiky. In JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. Brno: MU, 2009, s. 92 - 93.

⁷² § 61 odst. 1 ZPČR.

podezření, že byl spáchán trestný čin.⁷³ Osoby, které může policista vyzvat k prokázání totožnosti, jsou vymezeny taxativním výčtem, který je mnohem obsáhlejší než v případě OP. PČR může zjišťovat i totožnost osob, které se pohybují v prostorech, kam je policistou zakázán vstup, v blízkosti prostoru chráněného policií, mají na veřejně přístupném místě zbraň, zdržují se v okolí místa, kde byl spáchán trestný čin, správní delikt, požár nebo jiná mimořádná událost nebo se zdržují v prostoru, kde se mohou nacházet cizinci, kteří v České republice nemají trvalý pobyt. Osoby, u kterých je předpoklad, že se jedná o nelegálně pobývajících cizince, se nemohou zprostit povinnosti prokázat totožnost pouze odkazem na svůj vzhled nebo jazykovou vybavenost.⁷⁴ Pokud policista pátrá po osobách, není oprávněn po osobě, která neodpovídá popisu hledané osoby, požadovat prokázání totožnosti bez konkrétních důvodů pouze s odkazem na probíhající pátrání.⁷⁵ Důvod pro prokázání totožnosti musí existovat již při žádosti policisty a není možné jej následně účelově vytvářet.⁷⁶ Pokud totožnost osoby nelze zjistit, je policista na rozdíl od strážníka oprávněn osobu předvést. Toto předvedení může trvat nejvýše 24 hodin a policista poté musí osobu propustit i v případech, pokud by její totožnost nezjistil. Od osoby je policista oprávněn získat informace, na základě kterých by bylo možné ztotožnit osobu za pomoci policejních evidencí. Zejména se jedná o sejmutí daktyloskopických otisků, odběr biologických vzorků etc. Pokud osoba při zjišťování totožnosti klade odpor, je policista oprávněn tento odpor překonat.⁷⁷ OP takovou pravomoc nemá a ztotožněnou osobu nebo osobu, kterou je třeba ztotožnit, předává PČR. Obdobným způsobem jako u zjišťování totožnosti předvedené osoby může PČR získávat osobní údaje pro potřeby identifikace i u osob vymezených zákonem, kdy se jedná zejména o obviněné nebo podezřelé osoby, osoby ve výkonu trestu, zabezpečovací detence nebo ochranného léčení nebo osoby, které jsou v pátrání a mají omezenou svéprávnost.⁷⁸

Výhradní pravomocí PČR je také možnost žádat pro plnění úkolů policie poskytnutí informací z veřejných seznamů, rejstříků a evidencí zpravidla dálkovým a nepřetržitým přístupem a v případě potřeby požadovat oznámení každého vydání konkrétních údajů.⁷⁹ Dále je policie oprávněna žádat, aby jí při pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách nebo při zjištění osoby nebo mrtvoly neznámé totožnosti

⁷³ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 - xxii, 461 s. (§ 61). s. 247 - 248.

⁷⁴ Rozsudek NSS ze dne 28. ledna 2016, sp. zn. 10 As 236/2015.

⁷⁵ Rozsudek NSS ze dne 27. srpna 2014, sp. zn. 2 As 35/2014.

⁷⁶ Rozsudek NSS ze dne 19. září 2018, sp. zn. 1 As 145/2018.

⁷⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 63). s. 267 - 268.

⁷⁸ § 65 odst. 1 ZPČR.

⁷⁹ § 66 odst. 1, 5 ZPČR.

provozovatelé elektronických komunikací dálkovým a nepřetržitým přístupem poskytnou provozní a lokalizační údaje.⁸⁰ Při pátrání po konkrétních osobách může rovněž policie požadovat po bankách předání dat o použití elektronického platebního prostředku, po zdravotních pojišťovnách a poskytovatelích lékařských služeb informace o poskytnutí zdravotních služeb konkrétní osobě a za účelem zjištění totožnosti neznámé mrtvoly je oprávněna seznamovat se s údaji ze zdravotnické dokumentace.⁸¹

Pro plnění svěřených úkolů je PČR rovněž oprávněna pořizovat obrazové, zvukové nebo jiné záznamy probíhajících úkonů nebo osob a věcí, které se nachází na veřejně přístupných místech.⁸² Od pořizování těchto záznamů je však nutné odlišit pořizování záznamů při sledování osob a věcí pro účely trestního řízení, kdy mohou být tyto záznamy pořizovány pouze na základě písemného povolení státního zástupce.⁸³ Občanský zákoník dovoluje, aby za určitých výjimek byly záznamy fyzických osob pořizovány i bez jejich souhlasu.⁸⁴ Tyto výjimky označuje zákon jako tzv. licence, v daném případě se jedná o tzv. úřední licenci, kdy jsou tyto záznamy pořizovány k úředním účelům. Tyto záznamy může PČR využívat např. pro předcházení ohrožení veřejného pořádku, jako důkazní prostředky, při operativně pátrací činnosti etc. Policie však nesmí pod záminkou využívání jiné licence pořizovat záznamy, které by poté využívala pro úřední účely, kdy by se jednalo o obcházení zákona. Osoby, kterých se týká služební úkon policisty a případné další přítomné nezúčastněné osoby, které jsou na záznamu náhodně zachyceny, nemohou odmítnout pořizování záznamu úkonu. Pořízené záznamy je po vyhodnocení PČR povinna zlikvidovat.⁸⁵ Pokud není záznam zabezpečen proti neoprávněnému přístupu a nakládání s ním, nelze jej použít ve správním řízení jako důkaz.⁸⁶

Při odhalování nebo šetření přestupku je PČR oprávněna vyžadovat výpisy z evidence Rejstříku trestů, provádět ohledání věcí a prostor a zajišťovat stopy, které k přestupku mají vztah, provádět orientační vyšetření při podezření na ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou pomocí dechové zkoušky nebo odběru tělních tekutin a v návaznosti na toto orientační vyšetření i požadovat provedení odborného lékařského vyšetření.⁸⁷ Pokud to není spojeno s nebezpečím pro její zdraví, je osoba povinna se provedení vyšetření podrobit a policista je oprávněn ji k tomu donucovat pomocí ukládání pokut za

⁸⁰ § 68 odst. 2 ZPČR.

⁸¹ § 68 odst. 3, 5 ZPČR.

⁸² § 62 odst. 1 ZPČR.

⁸³ § 158d odst. TrŘ.

⁸⁴ § 88 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 62). s. 253 - 258.

⁸⁶ Rozsudek NSS ze dne 2. srpna 2013, sp. zn. 4 As 28/2013.

⁸⁷ § 67 odst. 1, 2, 4 ZPČR.

spáchání přestupku, nikoliv však překonáním jejího odporu.⁸⁸ Obecní police zde má stejné pravomoci jako PČR pouze u přestupků, které může projednat příkazem na místě, a u přestupků, jejichž projednávání je v působnosti obce.

2.1.2 Připoutání, omezení pohybu

V případě, že je osoba agresivní, fyzicky napadá policistu nebo jiné osoby, ohrožuje vlastní život, poškozují majetek nebo se pokusí o útěk, může policista omezit její pohyb vedle spoutání i připoutáním k vhodnému pevnému předmětu, aby osobě zabránil ve volném pohybu. Osobu ale nelze připoutat preventivně ani v nepřírozené poloze a připoutáním ji vystavit krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení. Připoutání musí být ukončeno v okamžiku, kdy je zřejmé, že osoba nebude své jednání opakovat, nejdéle však po uplynutí dvou hodin od okamžiku připoutání. Pokud se však osoba dopustí agresivního chování opětovně, je možné ji opět připoutat a dvouhodinová lhůta běží znovu. V případě změny připoutání v rámci jednoho cyklu nová lhůta neběží.⁸⁹ Osobu je za výjimečných okolností možné ponechat spoutanou i v policejní cele, vždy je však nutné uvést konkrétní okolnosti, které policistu k takovému postupu vedly. Nelze například akceptovat argument, že pokud osoba udělá do dveří cely malou díru, jedná se o poškozování majetku v takovém rozsahu, který by ospravedlňoval použití pout v cele.⁹⁰

Obdobně jako OP může policista v případech, kdy to vyžaduje splnění konkrétního úkolu policie, přikázat každé osobě, tedy i vlastníkovu nebo oprávněnému uživateli, aby po nezbytně nutnou dobu nevstupoval na určené místo, nezdržoval se zde nebo aby zde setrval. To může policista provést jak slovním zákazem, tak fyzickým znemožněním přístupu, např. pomocí technických prostředků. Zákon uvádí, že použití pásu s označením „Policie ČR“ je totožné, jako by na daném místě fyzicky stál policista, a překročení oblasti, která je takovým pásem vymezena, může být posouzeno jako přestupek.⁹¹ Policista touto výzvou reaguje na jednání konkrétní osoby nebo se musí jednat o preventivní ochranu. Pokud se jedná o preventivní výzvu, policista by měl rovněž zjistit úmysly vyzvané osoby.⁹²

2.1.3 Zajištění osoby, zajištění cizince

V případech stanovených zákonem je policista oprávněn omezit na nezbytně nutnou dobu osobní svobodu určených osob. Toto zajištění osoby má pořádkový charakter

⁸⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 68). s. 287.

⁸⁹ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 300 s. (§ 25). s. 31 - 32.

⁹⁰ Rozsudek ESLP ve věci Kummer proti České republice ze dne 25. července 2013, stížnost č. 32133/11.

⁹¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání ... (§ 43). s. 174 - 175.

⁹² Nález ÚS ze dne 28. května 2019, sp zn. III. ÚS 3564/18, bod 47.

a má zamezit jednání osoby, která narušuje veřejný pořádek a bezpečnost.⁹³ Zajistit osobu je policista oprávněn nejdéle na dobu 24 hodin, které se počítají od okamžiku, kdy je osoba úkonem policisty omezena na osobní svobodě. Policista je povinen po celou dobu zajištění přezkoumávat, zda důvody zajištění trvají. Po pominutí důvodu zajištění musí být osoba propuštěna nebo navrácena do příslušného zařízení nebo rodičovské péče.

Zajištění je dále nutné odlišit od institutu zadržení podle TrŘ, protože zatímco o zajištění může rozhodnout každý policista, k zadržení podezřelého je zásadně potřeba předchozí souhlas státního zástupce a bez tohoto souhlasu jej může provést kdokoliv.⁹⁴ Osoba nemusí být zajištěna výhradně spoutáním, ale např. i pokynem policisty, aby s ním zůstala na místě. Pouta policista k zajištění osoby použije zpravidla tehdy, pokud existuje důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku, veřejného pořádku nebo se osoba pokusí o útěk. Zajištění osoby je ale možné využít pouze za splnění výše uvedených zásad subsidiarity a proporcionality.⁹⁵ Pokud v průběhu zajištění osoby vyvstanou skutečnosti, na základě kterých dojde k překvalifikování skutku a zajištěná osoba je zadržena podle § 76 TrŘ, doba zajištění se nezapočítává do doby zadržení 48 hodin.⁹⁶ Ovšem v případech, kdy je osoba zajištěna, ale měla být zadržena, je nutné dobu zajištění do lhůty 48 hodin započítat.⁹⁷

Osoby, které je policista oprávněn zajistit, jsou vymezeny ZPČR.⁹⁸ Jedná se o osoby, které bezprostředně ohrožují majetek, život a zdraví sebe nebo jiných osob, poškozují majetek, mají být předvedeny nebo slovně uráží policistu nebo jinou osobu. Hrozbu pro zachování veřejného pořádku podle ESLP zpravidla představuje agresivní a urážlivé chování v budově útvaru policie.⁹⁹ Toto bezprostřední ohrožení chráněných hodnot pak může u větší skupiny osob nastat dříve, než by tomu bylo v případech jednotlivců. Při zajištění skupiny osob je nezbytné, aby důvody, které vedly policistu k závěru, že existuje bezprostřední ohrožení a osobu je nutné zajistit, byly dostatečně konkrétní a nevycházely pouze z domněnek policisty. Policista je dále oprávněn omezit svobodu osoby formou hospitalizace ze zdravotních důvodů, pokud osobě bylo rozhodnutím soudu nebo podle zákona o ochraně veřejného zdraví uloženo ochranné léčení nebo jí byla nařízena karanténa, izolace etc. Policista dále může zajistit osobu, kterou předvádí pro jiný orgán, protože odpor

⁹³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. ledna 2017, sp. zn. 5 A 44/2016.

⁹⁴ § 76 odst. 1 TrŘ.

⁹⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 26). s. 105.

⁹⁶ Nález ÚS ze dne 2. července 1997, sp. zn. Pl. ÚS 2/97.

⁹⁷ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky...* (§ 26). s. 40 - 41.

⁹⁸ § 26 odst. 1 písm. a), b) ZPČR.

⁹⁹ Rozsudek ESLP ve věci Hilda Hafsteinsdóttir proti Islandu ze dne 8. června 2004, stížnost č. 40905/98.

osoby je v daném případě presumován. Pokud je osoba předvedena pro potřeby PČR, může být zajištěna až v okamžiku, kdy začne klást odpor nebo se pokusí o útěk. Dále může policista zajistit osobu, která uprchla z místa, kde byla umístěna na základě rozhodnutí soudu. Tímto jednáním se však osoba může dopustit trestného činu podle § 337 TrZ a v takovém případě je vhodnější osobu zadržet podle § 76 TrŘ, protože zadržení je možné až na dobu 48 hodin, zatímco zajištění pouze na dobu 24 hodin. Pokud však osoba uprchne např. z výkonu ústavní výchovy nebo předběžného opatření, uvedený problém zde nevzniká, protože se nejedná o trestný čin a osobu lze zajistit pouze na 24 hodin bez nutnosti zvažovat, zda má být osoba zajištěna nebo zadržena. Policista dále může zajistit osobu, která byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, pokud je důvodná obava, že osoba bude v přestupku pokračovat nebo jinak mařit řádné objasnění věci.¹⁰⁰

Důvod tohoto zajištění je preventivní, kdy je osobě zabráněno v dalším páchání přestupku, ale vzhledem nepřiměřenosti zajištění k povaze přestupku se zpravidla nevyužívá. Pro zajištění není potřeba recidiva, přistižení pachatele přestupku výhradně policistou, zahájení šetření přestupku nebo následné rozhodnutí o spáchání přestupku.¹⁰¹ Dokonce není ani podstatné, že osoba nechce páchat přestupek, ale chce např. vyjádřit svůj názor na konkrétní problematiku. Jako oprávněné bylo shledáno zajištění osob, které vstoupily do nevyužívané budovy ve vlastnictví státu, kde však nechtěly páchat přestupek neoprávněné užívání cizího majetku, ale pouze upozornit na nehospodárné využití budovy ze strany státu.¹⁰² Zajistit může policista i osoby, které nejsou trestně odpovědné a byly přistiženy při jednání, které má znaky trestného činu, pokud je důvodná obava, že budou ve svém jednání pokračovat nebo jinak mařit řádné objasnění věci.¹⁰³ Pokud je u osoby pochybnost, že není trestně odpovědná, může ji policista zajistit a po zjištění, že je osoba trestně odpovědná, může být se souhlasem státního zástupce a za existence vazebních důvodů zajištění změněno na zadržení.¹⁰⁴

Mezi osoby, které může policista zajistit, dále patří nezletilé osoby, které se nachází mimo zákonnou rodičovskou nebo jinou odbornou péči.¹⁰⁵ Policista musí v tomto případě posoudit, zda je nezbytné takové osoby vrátit do péče zákonného zástupce. Nelze vycházet pouze z faktu, že osoba je nezletilá, protože i mladistvý je schopen se o sebe v některých případech postarat sám. Např. v situaci, kdy policie při kontrole dodržování

¹⁰⁰ § 26 odst. 1 písm. f) ZPČR.

¹⁰¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání ... (§ 26) s. 106 - 110.

¹⁰² Rozsudek NSS ze dne 17. června 2021, sp. zn. 10 As 18/2020.

¹⁰³ § 26 odst. 1 písm. g) ZPČR.

¹⁰⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání ... (§ 26) s. 111 - 112.

¹⁰⁵ § 26 odst. 1 písm. h) ZPČR.

zákazu nalévání alkoholu mladistvým narazí na mladistvé pod vlivem alkoholu, u kterých není potřeba jejich převoz na protialkoholní záchytnou stanici a není třeba je předávat jejich zákonným zástupcům. V praxi bývají takové osoby zpravidla odvedeny na útvar PČR, kde jsou předány jejich zákonným zástupcům, přestože takový postup je předpokládán pouze u nezletilých, kteří uprchli ze zařízení, kde byli umístěni na základě rozhodnutí soudu, zákonných zástupců nebo opatrovníka. V daných případech tedy PČR protiprávně bez zákonného a věcného důvodu omezuje osobní svobodu mladistvých a zasahuje tím do práv mladistvých i jejich rodičů.

Posledním důvodem pro zajištění osoby je situace, kdy je osoba příslušníkem zahraničního policejního sboru pronásledována přes hranice a byla dopadena na území České republiky.¹⁰⁶ Tento důvod byl do ZPČR vložen v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a cílem zajištění osoby je umožnit státu, ze kterého byla osoba pronásledována, požádat o vydání nebo předání konkrétní osoby. Zajistit osobu v takovém případě však může pouze příslušník PČR, zahraniční policista může dopadenou osobu pouze omezit na osobní svobodě, poté je povinen informovat PČR a uposlechnout jejich pokynů. Toto konkrétní zajištění je specifické svojí délkou, která v případech, kdy příslušný orgán cizího státu nepožádá o omezení osoby na svobodě za účelem vydání nebo předání, nesmí přesáhnout šest hodin, kdy se do této lhůty nezapočítává doba mezi půlnocí a devátou hodinou ranní. V případě, že příslušné orgány cizího státu požádají o omezení osoby na svobodě za účelem vydání nebo předání, omezení šesti hodinami neplatí.¹⁰⁷

Pokud je zajištěna osoba, která není trestně odpovědná nebo je nezletilá, je policista povinen o jejím zajištění bezodkladně informovat zákonného zástupce osoby, jejího opatrovníka nebo zařízení, odkud nezletilá osoba uprchla, a v případě dítěte mladšího 15 let i orgán sociálně-právní ochrany dětí.¹⁰⁸ Vyrozuměné osoby jsou povinny bezodkladně zajistit odvoz zajištěné nezletilé osoby z útvaru policie, protože po policii nelze vyžadovat, aby disponovala oddělenými prostory pro tyto osoby. Pokud policie provede odvoz sama, jsou vyrozuměné osoby povinny uhradit PČR náklady převozu. V případě útěku nezletilé osoby z ústavu, kde tato osoba vykonává ústavní nebo ochrannou výchovu nebo předběžné opatření, policista převezme tuto osobu na nejbližší záchytné pracoviště diagnostického ústavu, případně do školského zařízení.¹⁰⁹ Není v zájmu zajištěných nezletilců, aby setrvali po delší dobu na policii, protože se tam mohou setkat s osobami podezřelými nebo stíhanými pro trestnou

¹⁰⁶ § 26 odst. 1 písm. i) ZPČR.

¹⁰⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 26) s. 111 - 113.

¹⁰⁸ § 26 odst. 4 ZPČR.

činnost.¹¹⁰

PČR je dále oprávněna zajistit po nezbytně nutnou dobu, nejdéle však po dobu 24 hodin cizince, u kterého jsou dány důvody pro správní vyhoštění nebo ukončení pobytu z důvodu jeho neoprávněného pobytu na území České republiky. Zajištění cizince policista provádí za účelem jeho předání správnímu orgánu, který má pravomoc o cizincově vyhoštění rozhodnout.¹¹¹ Cizincem se v daném případě myslí každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, proto se tato pravomoc policisty vztahuje i na občany ostatních členských států Evropské unie. I při zajištění musí být splněny všechny podmínky obecně stanovené ZPČR, tedy proporcionalita, subsidiarita, zákaz mučení a nelidského zacházení, vyznění určené osoby, zajištění práva na právní pomoc a zajištění lékařského vyšetření nebo ošetření. O zajištění cizince informuje PČR příslušný správní orgán, který rozhodl o ukončení pobytu na území republiky nebo o správním vyhoštění. Správní rozhodnutí o zajištění cizince podle zákona o pobytu cizinců vydává Ředitelství služby cizinecké policie, inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti nebo odbor cizinecké policie. Po informování správního orgánu se doba zadržení prodlužuje do doby doručení rozhodnutí o ukončení pobytu nebo do uplynutí 48 hodin od omezení osobní svobody cizince.¹¹²

2.1.4 Pravomoci vůči osobám umístěným do cely

Taxativní výčet uvádí, které osoby může policista umístit do policejní cely. Jedná se o osoby, které byly zajištěny, zadrženy, zatčeny, jsou dodávány do výkonu TOS, zabezpečovací detence, ochranného léčení a ochranné výchovy, nebo osoby, které policista z těchto institucí nebo vazby převzal k provedení procesních úkonů. Do cely může policista umístit rovněž osoby, které byly předvedeny ke zjištění údajů pro budoucí identifikaci, a tuto činnost nelze provést pro kladený odpor.¹¹³ V daném případě se však nejedná o trest za odpor osoby, ale o prostředek, kterým je osobě zamezeno v útěku do doby, než je zjištěna její totožnost. Do cely může být před předáním zákonnému zástupci umístěn rovněž nezletilý zajištěný dle předchozí podkapitoly, protože personální kapacita PČR nemusí v konkrétním případě být taková, aby bylo možné zajistit nad nezletilým stálý dohled.

Policista je rovněž oprávněn provést u osoby, která má být umístěna do cely, prohlídku jednak pomocí fyzických kontaktů, jednak pozorováním odhaleného těla osoby

¹⁰⁹ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 26). s. 41 - 42.

¹¹⁰ Usnesení ÚS ze dne 20. ledna 2015, sp. zn. II. ÚS 2049/14.

¹¹¹ § 27 ZPČR.

¹¹² HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 27). s. 43 - 46.

¹¹³ § 28 ZPČR.

včetně prohlídky jejího oděvu a věcí, které má osoba při zadržení u sebe. Tuto prohlídku provádí osoba stejného pohlaví. Účelem provedení prohlídky je zjistit, zda osoba nemá u sebe zbraň nebo jinou věc způsobilou ohrozit život nebo zdraví.¹¹⁴ Zbraní je v konkrétním případě myšleno vše, čím je možné učinit útok vůči tělu důraznějším¹¹⁵, jinou věcí může být např. větší množství léků. V případě, že takovou věc najde, je policista oprávněn ji odebrat. Pokud se jedná o zdravotní pomůcku, jejíž odebrání by osobě způsobilo fyzickou nebo psychickou újmu, např. berle, protézy, brýle etc., je policista oprávněn tuto věc odebrat pouze v případech, kdy pro to existují zvláštní důvody, tedy jiné důvody než umístění osoby do cely.¹¹⁶ Po dobu, kdy je osoba v moci PČR, zodpovídá za ni policie, proto by měla osobní prohlídka být obligatorním předpokladem pro umístění osoby do policejní cely.¹¹⁷ V daném případě by se tedy nemělo jednat pouze o pravomoc policisty, ale o jeho povinnost.

Po provedení prohlídky sepíše policista úřední záznam, kde dostatečně konkrétně popíše všechny věci, které osobě odebral, a kopii tohoto záznamu předá osobě umístěné do cely. Po propuštění jsou osobě její věci proti podpisu vráceny. Pokud osoba věci převezme, ale toto převzetí odmítne potvrdit podpisem, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu, nejlépe za přítomnosti dalšího policisty jako svědka.¹¹⁸ Tímto postupem si policie zajišťuje důkaz, že osobě byly při propuštění vráceny všechny její věci. Odebrané věci policista uloží na místě, které je k tomu vyhrazené.¹¹⁹

K provádění osobních prohlídek existuje řada rozhodnutí ESLP, kdy byla jako nevhodná shledána prohlídka, kdy se prohledávaná osoba byla nucena svléknout v přítomnosti osoby opačného pohlaví a jejích pohlavních orgánů se osoby provádějící prohlídku dotýkaly holýma rukama.¹²⁰ Prohlídka by rovněž neměla být prováděna před více osobami, které se osobě, která prohlídku podstupuje, vysmívají a hrubě s ní jednají. Provedení prohlídky rovněž musí být navázáno na zachování bezpečnosti a předcházení závadného chování osoby.¹²¹ U osoby by se tedy systematicky neměly provádět preventivní prohlídky bez konkrétního bezpečnostního důvodu.

Poměrně často je napadána část prohlídky, kdy je osoba povinna provést dřepy

¹¹⁴ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 29).s. 49.

¹¹⁵ § 118 TrZ.

¹¹⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář. 2. vydání...* (§ 29) s. 121.

¹¹⁷ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 479 s. (§ 29).* s. 137.

¹¹⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář. 2. vydání...* (§ 29) s. 121.

¹¹⁹ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 29). s. 51.

¹²⁰ Rozsudek ESLP ve věci Valašinas proti Litvě ze dne 24. července 2001, stížnost č. 44558/98.

¹²¹ Rozsudek ESLP ve věci Iwanczuk proti Polsku ze dne 15. listopadu 2001, stížnost č. 225196/94.

za účelem zjištění, zda se v jejích tělních otvorech nenachází nebezpečné předměty. Kritici této části prohlídky uvádí, že osoba by tuto část prohlídky měla podstoupit pouze tehdy, pokud je možné ji konkrétně odůvodnit. S tímto názorem však nesouhlasí Hlaváčová, která uvádí, že provádění dřepů je nejmírnější způsob, jak zjistit, zda u sebe osoba nemá nepovolené věci bez toho, aby s ní policista přišel do fyzického kontaktu. Mírnější způsobem prohlídky by mohlo dojít k přehlédnutí takových předmětů, navíc obdobně se prohlídka provádí i v zahraničí.¹²² S jejími argumenty lze souhlasit, protože nebezpečnou věcí může být např. skrytá tužka nebo žiletka, které jinak odhalit nelze.

2.2 Právomoci ve vztahu k věcem

2.2.1 Odnětí věci, předběžné zajištění věci

Policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání věci, jestliže v řízení o přestupku může být uloženo její zabránění nebo propadnutí, a případně osobě tuto věc odejmout. Pokud je však hodnota věci ve značném nepoměru k povaze přestupku, nemůže policista takto postupovat.¹²³ Výzva policisty je faktickým pokynem, v případě odejmutí se jedná o bezprostřední zásah.¹²⁴ Věc je PČR oprávněna zničit i v případech, kdy nezná jejího vlastníka.¹²⁵ Pokud věci není k dalšímu řízení třeba, vrací se osobě, která ji vydala nebo které byla odňata, to neplatí v případě OPL nebo věcí, jejichž držení je nelegální. Pokud se jedná o OPL nebo prekursor drog, jejichž množství je menší než malé,¹²⁶ policista takovou věc v případech, že není rozhodnuto o jejím propadnutí nebo zabránění, po skončení řízení zničí, zaeviduje k dalším potřebám PČR nebo ji vydá osobě, která má na věc právo, případně osobě, které věc odňal.¹²⁷ Zničení OPL nebo její evidence jsou pak možné po jakémkoliv skončení věci, tzn. i po jejím odložení nebo v případech, kdy o zabránění nebo propadnutí OPL není rozhodnuto. Toto ustanovení bylo zavedeno proto, že dříve PČR nemohla v blokovém řízení o přestupku OPL zničit. Rozhodnutí o zničení látky mohla vydat pouze přestupková komise, která však často o přestupku rozhodovala s velkým zpožděním nebo vůbec. PČR tak nyní může projednávat tyto přestupky v blokovém řízení, což s sebou nese úsporu času nákladů. O vydání věci policista sepíše potvrzení a věc předá příslušnému správnímu orgánu.¹²⁸

¹²² HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 29). s. 50.

¹²³ § 34 odst. 1, 2 ZPČR.

¹²⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 34). s. 128 - 129.

¹²⁵ CANDIGLIOTA, Zuzana a kol. *Jak si počínat v kontaktu s policistou a strážníkem: policejní právo v otázkách a odpovědích*. Brno: Liga lidských práv, 2010, 247 s. Manuály. s. 85.

¹²⁶ Stanovisko trestního kolegia NS ze dne 13. března 2014. sp zn. Tpjn 301/2013.

¹²⁷ § 34 odst. 3 ZPČR.

¹²⁸ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 34). s. 129 - 131.

Policista je rovněž oprávněn vyzvat osobu k vydání věci, kterou je třeba předběžně zajistit, kdy lze důvodně předpokládat, že o zajištění nebo předání věci bude žádat cizí stát, a případně takovou věc odejmout.¹²⁹ Uvedené ustanovení bylo do ZPČR vloženo v souvislosti s přijetím zákona o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, kdy jde o zásah do práv osob a tento postup není upraven mezinárodními smlouvami ani právními předpisy EU. Zpravidla se tímto způsobem zajišťují vozidla, střelné zbraně, bankovky, doklady nebo umělecké předměty. O zajištění policista sepíše úřední záznam, osobě vystaví potvrzení a rovněž vyrozumí stát, v jehož zájmu byla věc zajištěna. Toto předběžné zajištění může trvat nezbytně dlouhou dobu, nejvýše však 60 dní. Cizí stát může formou žádosti o právní pomoc nebo v rámci policejní spolupráce požádat o zajištění nebo předání věci. Pokud se cizí stát o věc nepřihlásí, na věc neuplatní právo jiná osoba a nebrání tomu právní důvod, vydá se věc osobě, u které byla zajištěna. Jinak se věc vydá osobě, o jejímž právu na věc není pochyb, v opačném případě se věc uloží do úschovy soudu a daná osoba je vyzvána, aby svůj nárok uplatnila u soudu. Pokud si osoba, která je PČR vyzvána, věc nepřevzme, je s ní nakládáno jako s věcí nalezenou a věc police předá příslušnému obecnímu úřadu.¹³⁰

2.2.2 Zajištění věci

Policista je oprávněn zajistit, odstranit a případně i zničit věc, o které má důvodné podezření, že představuje bezprostřední závažné ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a není možné odstranit toto nebezpečí jinak.¹³¹ Tato problematika nebyla v předchozím zákoně o policii upravena a policisté pro eliminaci nebezpečí používali institut krajní nouze. Zničit věc může policista zejména v případech, kdy existuje důvodné podezření, že věc obsahuje výbušninu. Pokud je věc zajištěna, vydá ji policista osobě, o jejímž právu na věc není pochyb, případně osobu vyrozumí o možnosti si věc převzít. Při pochybnostech není věc uložena do úschovy soudu jako u předběžného zajištění věci, ale přímo do úschovy PČR na náklady osoby, která si má věc převzít. Domnívám se, že tento rozdíl je zde proto, že se zpravidla bude jednat o věci, o které nebude mít zájem cizí stát a rovněž se nebude zpravidla jednat o zvlášť cenné nebo nebezpečné věci. Oprávněná osoba se věci může domáhat soudní cestou. Pokud se jedná o věc, která podléhá zkáze, policie takovou věc prodá a získané peněžní prostředky převezme do úschovy. Pokud není nárok na vydání věci nebo peněžních prostředků uplatněn do tří měsíců od zajištění, propadá věc nebo finanční

¹²⁹ § 34a odst. 1, 2 ZPČR.

¹³⁰ Tamtéž. (§ 34a), s. 132 - 134.

¹³¹ § 37 odst. 1 ZPČR.

prostředky z jejího prodeje státu.¹³² Pokud o právu na věc existují důvodné pochybnosti, nesmí PČR osobě, která o věc žádá, takovou věc vydat, protože smyslem úschovy je, aby s věcí, které se úschova týká, nebylo do objasnění práva k ní disponováno, protože následky takového postupu by již mohly být neodčinitelné.¹³³ Policista je dále oprávněn v nezbytné míře a po nezbytnou dobu technickými nebo obdobnými prostředky, zničením nebo poškozením zamezit provozu bezpilotního systému, který ohrožuje život zdraví, majetek značné hodnoty nebo veřejný pořádek.¹³⁴

2.2.3 Vydání a odebrání zbraně

Policista je dále oprávněn eliminovat nebezpečí, které by mohlo hrozit použitím zbraně tím, že vyzve držitele zbraně k jejímu vydání a případně zbraň odebere.¹³⁵ Policista může posoudit jednak reálnou hrozbu nebezpečí, jednak to, zda může být konkrétní věc považována za zbraň. Po dobu, co má policista zbraň v držení, za ni nese odpovědnost. Zbraní se pak jako v případě OP rozumí cokoliv, čím je možné učinit útok na tělo důraznějším. Osobě však v tomto případě může policista odebrat pouze zbraň, nikoliv jako v případě § 29 ZPČR i jiné předměty, které jsou způsobilé ohrozit život nebo zdraví.¹³⁶ Policistovi je v daném případě dána možnost odebrat zbraň i v případech, kdy je mu zjevné, že osoba nějakou zbraň má a nemůže se o tom přesvědčit její prohlídkou.¹³⁷ Policista může provést prohlídku osoby a odebrat jí zbraň v případě, kdy má být omezena osobní svoboda osoby, směřuje proti ní zákrok nebo jiný úkon nebo hrozí, že osoba bude klást odpor, a je podezření, že má u sebe zbraň. Pokud policista najde neoprávněně drženou zbraň, je oprávněn ji odebrat, o čemž rovněž sepíše úřední záznam, a to i v případě, kdy by prohlídku osoby neprovedl. To však není vhodné, protože osoba může mít u sebe schovanou další zbraň, proto policista prohlídku osoby provede. O odebrání zbraně policista vystaví písemné potvrzení, a pokud pomine důvod pro její odnětí, vrátí ji proti podpisu jejímu držiteli.¹³⁸

2.2.4 Držení nebezpečných látek a věcí, rušení elektronického provozu

Pro studijní účely nebo výkon znalecké činnosti je výhradně PČR oprávněna disponovat a nakládat s nebezpečnými látkami a věcmi, zejména s OPL, výbušninami, jedy,

¹³² Tamtéž. (§ 37). s. 143 - 145.

¹³³ Nález ÚS ze dne 22. října 1998, sp. zn. IV. ÚS 325/98.

¹³⁴ § 36a ZPČR.

¹³⁵ § 35 odst. 1 ZPČR.

¹³⁶ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 479 s. (§ 35). s. 148 - 149.

¹³⁷ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 35). s. 135.

¹³⁸ Tamtéž. (§ 35). s. 137 - 138.

padělky platebních prostředků a cenných papírů, částmi lidských ostatků etc.¹³⁹ Policie je povinna zajistit minimální standardy ochrany těchto věcí, zejména vést jejich evidenci a zamezit přístupu a nakládání s těmito věcmi a látkami neoprávněným osobám.¹⁴⁰ Při zajišťování bezpečnosti osob a majetku může policista používat a přepravovat výbušniny a výbušné předměty, zejména při likvidaci nástražných výbušných systémů, nalezené munice nebo výbušnin, při speciálním výcviku služebních psů, při boji proti pachatelům závažných trestných činů nebo v případech, kdy je to nezbytné k předcházení nebo odstranění závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.¹⁴¹

Další výhradní pravomocí PČR je možnost rušit za účelem odstranění bezprostředního ohrožení životů a zdraví osob, nebo pokud na majetku bezprostředně hrozí škoda velkého rozsahu, v nezbytné míře a po nezbytnou dobu provoz elektronických komunikačních zařízení a sítí, poskytování služeb elektronických komunikací nebo provozování radiokomunikačních služeb.¹⁴² Za předpokladu, že zavedení rušení neohrozí plnění úkolů, je policie povinna toto rušení oznámit na příslušné operační a informační středisko Integrovaného záchranného systému, Českému telekomunikačnímu úřadu a v nezbytné míře i provozovatelům elektronických komunikací.¹⁴³

2.2.5 Vstup na pozemek, do obydlí a do živnostenských provozoven

PČR může obdobně jako OP v případech, kdy věc nesnese odkladu a je to nezbytné pro ochranu života a zdraví nebo bezpečnosti a veřejného pořádku, vstupovat bez ohledu na souhlas uživatele do jím vlastněných obydlí, jiných prostor nebo na pozemek i za použití síly. Zde může provádět úkony k odstranění nebezpečí nebo omezení osoby na svobodě. Tuto pravomoc má policista i v případech, kdy bezprostředně pronásleduje osobu, je důvodné podezření, že se na výše uvedeném místě nachází mrtvola nebo týrané zvíře.¹⁴⁴ Požadavky, které klade ZOP na strážníky při vstupu do objektu, tedy přítomnost nezúčastněné osoby, zabezpečení a vyrozumění majitele objektu po provedení úkonů platí i zde. Jedná se o oprávnění bezpečnostního charakteru, jeho cílem není zajistit důkazy pro trestní řízení, ale odvrátit nebezpečí. Za obydlí je pak považován každý fyzicky omezený prostor, kde žijí fyzické osoby, nikoliv pouze místnosti zkolaudované jako bytový prostor. Jiné prostory mohou zahrnovat např. vozidlo, ve kterém se řidič v případě silniční kontroly

¹³⁹ § 38 odst. 1, 2 ZPČR.

¹⁴⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 38). s. 148.

¹⁴¹ § 38 odst. 4 ZPČR.

¹⁴² § 39 odst. 1 ZPČR.

¹⁴³ ŠLESINGER, René. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 39). s. 74.

¹⁴⁴ § 40 odst. 1, 2, 3 ZPČR.

zamkne a odmítá jej opustit.¹⁴⁵ Pokud policisté vstoupí do obydlí na žádost oprávněné osoby, např. manželky z důvodu ochrany zdraví dítěte, se kterým se manžel zamkl v pokoji, pak se souhlas manželky vztahuje i na tento pokoj.¹⁴⁶ Tyto pravomoci PČR jsou doplněny např. zákonem o ochraně státních hranic, kdy je ochrana vnějších státních hranic svěřena PČR. Při ochraně vnějších státních hranic, což jsou v případě České republiky pouze prostory na mezinárodních letištích, a provádění hraničních kontrol je policista oprávněn provést prohlídku letadla a zavazadel, nahlížet do palubního deníku letadla a provést prohlídku osoby, pokud je to třeba ke zjištění skutečností, na základě kterých lze odepřít vstupu na území České republiky.¹⁴⁷ Jde např. o situace, kdy osoba nedisponuje vízem nebo cestovním dokladem, její cestovní doklady jsou padělané nebo pozměněné etc.

Obdobně jako OP má také PČR pravomoc vstupovat i za použití síly v případě ochrany veřejného pořádku, předcházení páchaní trestných činů nebo přestupků v živnostenských provozovnách, hernách nebo kasinech do prostor, u kterých má důvodné podezření, že se v nich zdržují fyzické osoby nebo že zde nezletilí konzumují alkoholické a tabákové výrobky nebo se účastní hazardní hry, a to i po skončení prodejní nebo provozní doby.¹⁴⁸ Vstup do těchto prostor může policista provést bez ohledu na to, zda se jedná o veřejně přístupnou akci nebo tzv. uzavřenou akci. Toto ustanovení slouží PČR jako možnost provádět preventivní monitorování činnosti, osob a věcí v takových provozovnách a předcházet možnému spáchání přestupků nebo trestných činů.¹⁴⁹

2.3 Pravomoci Policie ČR při vykázání, ochraně osob a objektů

2.3.1 Vykázání a jeho podmínky

Vykázání je faktickým pokynem, kterým výhradně policista v případech domácího násilí na základě dostupných informací preventivně reaguje na nebezpečné chování určité osoby vůči osobám, které s ní žijí ve společném obydlí. Tento pokyn je prováděn zpravidla v časové tísní. Jestliže násilná osoba pokyn policisty k opuštění obydlí nesplní, může ji policista z obydlí vyvést, tedy provést bezprostřední zásah.¹⁵⁰ Vykazovaná osoba má povinnost pokyn policisty uposlechnout, je povinna opustit určený prostor a nevstupovat

¹⁴⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 40). s. 156.

¹⁴⁶ Usnesení NS ze dne 29. dubna 2014, sp. zn. 11 Tdo 83/2014.

¹⁴⁷ § 10, § 14 zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁸ § 41 ZPČR.

¹⁴⁹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 41). s. 163 - 164.

¹⁵⁰ Tamtéž. (§ 44). s. 181.

do něj, nenavazovat kontakty a styky s ohroženou osobou a na výzvu policisty odevzdat všechny klíče od obydlí, které drží. Nevydání klíčů ze strany vykázané osoby nemůže být kvalifikováno jako trestný čin maření úředního rozhodnutí a vykázání, protože vykázaná osoba naplní skutkovou podstatu tohoto trestného činu až v případech, kdy by opakovaně nerespektovala povinnosti, které jí ukládá ZPČR, a svým jednáním by mařila účel vykázání. Při prvotním vykázání z bytu a výzvě policisty k vydání klíčů však z jednání vykázané osoby nelze určit, zda se v budoucnu dopustí závažného nebo opakovaného jednání, kterým by vykázání zmařila. Nevydání klíčů ale může zakládat odpovědnost za přestupek a policista je povinen o tomto následku vykázanou osobu poučit. Policista má dále povinnost poskytnout vykázané osobě informace o možnostech ubytování a potřebnou součinnost. Rovněž je oprávněn tuto osobu požádat o sdělení doručovací adresy pro informování o ukončení vykázání na základě podaných námitek nebo pro případné potřeby jiného kontaktu.¹⁵¹

K vykázání osoby lze přistoupit již při prvním obzvlášť intenzivním útoku, není vyžadována podmínka jejich dlouhodobosti a opakovanosti. Provedení vykázání se však nemůže zakládat výhradně na subjektivních informacích a výpovědích ohrožené osoby nepodložených objektivními skutečnostmi. Po zasahujících policistech však nelze požadovat, aby měli před vykázáním osoby jistotu, že se násilná osoba dopustí útoku proti ohroženým osobám, pokud nebude vykázána. Takový postup by vedl k neaplikovatelnosti institutu vykázání. Hodnocení okolností relevantních pro vykázání je třeba provést s ohledem na informace, kterými zasahující policisté disponovali nebo jimi na místě samém bez nepřiměřených obtíží a časové prodlevy disponovat mohli a zda jednali v časové tísní.¹⁵²

Pro učinění závěru, že vykazovaná osoba žije ve společném obydlí s ohroženou osobou, je rozhodný faktický stav. Není rozhodný právní vztah vykazované osoby ke společnému obydlí, proto je možné vykázat i výlučného vlastníka daného obydlí nebo osobu, která zde žije na základě rodinných nebo jiných vztahů.¹⁵³ Policista rovněž není povinen zkoumat vlastnické nebo jiné vztahy ke společnému obydlí, pro vykázání osoby po zjištění značné míry rizika postačuje, pokud je obydlí užíváno oběma osobami, tzn. ohrožená osoba zde není pouze na návštěvě. Překážkou pro vykázání není ani situace, kdy ohrožená osoba obydlí pouze fakticky užívá a žádné právo k němu nemá. Zcela nepřípustný je však postup, kdy by policista závěr o užívacím právu k danému prostoru vytvořil na základě záznamu o trvalém pobytu, protože z přihlášení k trvalému pobytu

¹⁵¹ Tamtéž. (§ 45). s. 184 - 187.

¹⁵² Rozsudek NSS ze dne 28. května 2015, sp. zn. 2 As 146/2014, body 3, 4.

¹⁵³ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 44). s. 89.

občanovi neplynou žádná práva k objektu nebo k jeho vlastníkov. ¹⁵⁴ Osoba, které se vykázání týká, nemusí být konfrontována se skutečnostmi, které důvodně osvědčují hrozbu jejího budoucího útoku. V opačném případě by měl policista dát vykázané osobě možnost se k důvodům vykázání vyjádřit. ¹⁵⁵ V současné době se připravuje návrh zákona, který dobu vykázání prodlužuje na 14 dní a má stanovit policistovi povinnost odebrat násilné osobě střelnou zbraň. ¹⁵⁶

2.3.2 Provedení vykázání

Provedení vykázání policista ústně oznámí vykázané i ohrožené osobě a současně jim předá potvrzení o vykázání. To obsahuje totožnost ohrožené a vykázané osoby, vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby, adresu policejního útvaru, kde je možné si vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání a případné poznámky, že osoby odmítly potvrzení o vykázání převzít nebo podepsat. Potvrzení o vykázání nemusí obsahovat podrobné vyličení skutečností odůvodňujících zákonnost daného zásahu. Pokud je vykazována nepřítomná osoba, policista může tuto osobu kontaktovat, informovat ji o provedení vykázání, poučit ji o dalším postupu a umožnit jí, aby se k věci vyjádřila. ¹⁵⁷ V takových případech nemusí být policista ani fyzicky přítomen na místě. ¹⁵⁸ Součástí potvrzení jsou i námitky, které může vykázaná osoba podat přímo do potvrzení, případně písemně do tří dnů od převzetí potvrzení. O námitkách rozhoduje příslušné krajské ředitelství policie, a pokud zjistí, že nebyly splněny podmínky pro jeho provedení, vykázání okamžitě ukončí. O tomto postupu se bezodkladně vyrozumí vykázaná i ohrožená osoba. ¹⁵⁹ Vykázaná osoba si může vzít z obydlí věci osobní potřeby, doklady, cennosti a za přítomnosti policisty i pracovní pomůcky. Postupu policisty se může bránit až ex post námitkami nebo žalobou na ochranu před nezákonným zásahem. Policista je oprávněn nebezpečnou osobu i v její nepřítomnosti vykázat ze společného obydlí bez předchozího soudního nebo správního řízení, lze-li důvodně předpokládat, že se vykazovaná osoba dopustí vůči ohroženým osobám nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti. Důvodné předpoklady se musí opírat o konkrétní

¹⁵⁴ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 479 s. (§ 44). s. 179 - 180.

¹⁵⁵ Rozsudek NSS ze dne 12. ledna 2023, sp. zn. 8 As 219/2022, bod 31.

¹⁵⁶ ČTK. *Vykázání kvůli násilí by se mohlo podle návrhu prodloužit z 10 na 14 dnů*. [online]. Česká justice.cz, 25. března 2023 [cit 9. dubna 2023]. Dostupné na <[Vykazání kvůli násilí by se mohlo podle návrhu prodloužit z 10 na 14 dnů - Česká justice \(ceska-justice.cz\)](https://www.ceska-justice.cz/vykazani-kvuli-nasilii-by-se-mohlo-podle-navrhu-prodlouzit-z-10-na-14-dnu)>.

¹⁵⁷ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 44). s. 90.

¹⁵⁸ Rozsudek NSS ze dne 5. prosince 2013, sp. zn. 9 Aps 11/2013, bod 27.

¹⁵⁹ HLAVÁČOVÁ, Kateřina. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 44). s. 91.

objektivní skutečnosti svědčící v případě vykázání o pravděpodobnosti budoucího útoku vykázané osoby.¹⁶⁰

2.3.3 Další povinnosti policisty při vykázání

Policista při provádění vykázání osoby z obydlí určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany ohrožené osoby rozsah prostoru, na který se vykázání vztahuje. Tento rozsah však může zahrnovat pouze bezprostřední okolí obydlí, které vymezí policista podle posouzení konkrétního případu. Zpravidla se jako bezprostřední okolí obydlí označuje prostor, kterým musí osoba při cestě do obydlí nutně projít. Není uvedeno, jakým způsobem má být nepřístupný prostor vymezen, může se jednat o určení vzdálenosti nebo určitých bodů. Pokud by byl vykázáním osoby ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon jejího zaměstnání, policista o vykázání informuje provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby. Pro dohled nad zákonností vykázání policista přibere nezúčastněnou osobu za předpokladu, že nehrozí nebezpečí z prodlení. Dále policista zašle do 24 hodin od vstupu do společného obydlí kopie úředního záznamu o vykázání intervenčnímu centru, soudu příslušnému k vydání předběžného opatření a případně i orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba. V průběhu tří dnů od provedení vykázání provede PČR kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje uložené povinnosti.¹⁶¹

Dále je policista povinen poučit všechny ohrožené osoby o možnosti podat návrh na vydání předběžného opatření na ochranu proti domácímu násilí, o možnosti obrátit se na intervenční centra, která ambulantní nebo azylovou formou poskytují psychologické, sociálních nebo jiné služby v oblasti pomoci obětem násilí, a rovněž upozornit na následky, které jsou spojeny s vědomým uvedením nepravdivých údajů rozhodných pro provedení vykázání.¹⁶²

2.3.4 Zajišťování bezpečnosti osob a objektů

Další činností PČR je zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostor, o kterých vláda rozhodne, že mají zvláštní význam pro vnitřní pořádek a bezpečnost, jejichž ochrana vyplývá z mezinárodních smluv, nebo i jiných objektů a prostor, které jsou bezprostředně ohroženy. Mezi tyto objekty patří např. sídlo vlády, prezidenta, Parlamentu, tajných služeb, Ministerstev zahraničních věcí a vnitra nebo prostory a letecká technika na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně, které slouží pro přepravu ústavních činitelů a osob

¹⁶⁰ Tamtéž. (§ 44). s. 87 - 89.

¹⁶¹ Tamtéž. (§ 47). s. 95 - 96.

¹⁶² Tamtéž. (§ 46). s. 94 - 95.

požívajících mezinárodní ochrany.¹⁶³ PČR rovněž v souladu s Vídeňskou úmluvou o diplomatických stycích zajišťuje ochranu zastupitelských úřadů cizích států.¹⁶⁴ Policista je oprávněn zjišťovat totožnost vstupující nebo vycházející osoby a důvody jejich vstupu do objektu nebo prostoru, provádět prohlídky osob a věcí, které vchází, vychází, jsou vnášeny nebo vynášeny z a do objektu, zastavovat vjíždějící nebo vyjíždějící dopravní prostředky a provést jejich prohlídku, provádět prohlídky osob nebo osobám po dobu pobytu v objektu nebo prostoru odebrat zbraň. PČR zde tyto pravomoci dává k dispozici zákon a souhlas vlastníka nebo oprávněného uživatele zde není rozhodující. Osoba, která se odmítne podřít pokynům policisty, nemusí být do objektu vpuštěna a může být odpovědná za přestupek. Vstup do chráněného objektu může policista odepřít i vlastníkovu nebo oprávněnému uživateli objektu. Tato oprávnění však PČR nemá v případech, kdy hlídá objekt na základě práv odvozených od práva vlastníka nebo uživatele. Zde policista nemůže bránit osobám v odchodu nebo u nich při odchodu provádět prohlídku.¹⁶⁵ PČR dále zajišťuje bezpečnost prezidenta, a to i po skončení výkonu funkce, dále předsedů obou komor Parlamentu, předsedy vlády, ministra financí, zahraničních věcí, vnitra, spravedlnosti, průmyslu a obchodu¹⁶⁶ a dále osob chráněných na území ČR mezinárodními smlouvami. Při výkonu této činnosti je policista oprávněn provádět prohlídky osob, zavazadel, věcí nebo jiných prostor, z nichž by bylo možné chráněnou osobu ohrozit. Prohlídku osoby lze provést, jen pokud hrozí nebezpečí z prodlení nebo osoba na výzvu policisty ihned neopustí určený prostor. K zajištění bezpečnosti chráněné osoby může PČR za souhlasu vlastníka nebo uživatele provést prohlídku objektu, ale v případech, kdy existuje důvodné podezření, že objekt může být využit k útoku na chráněnou osobu, souhlas není potřeba.¹⁶⁷

2.4 Srovnání pravomocí Policie ČR a obecní policie

Jak vyplývá z této kapitoly, přestože je mnoho pravomocí PČR obdobných jako u OP, disponuje PČR mnoha výlučnými pravomocemi. Strážníci a policisté tak po osobách mohou vyžadovat pomoc, vysvětlení, prokázání totožnosti, osoby předvádět, zakazovat vstup na určitá místa, odejmout osobě věc nebo zbraň a vstupovat do živnostenských provozoven, obydlí nebo na pozemky. OP však do objektu nemůže vstupovat, pokud by se zde mohla nacházet mrtvola. V uvedených případech se působnost PČR vztahuje i na jednání, která mají

¹⁶³ Usnesení vlády č. 1604/2008 Sb., k zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů.

¹⁶⁴ Článek 22 odst. 2 vyhlášky ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích.

¹⁶⁵ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání... (§ 48). s. 193 - 195.

¹⁶⁶ § 1 nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁷ Tamtéž. (§ 49). s. 196 - 198.

znaky trestného činu a ne pouze přestupku jako u OP.

Mezi výhradní pravomoci PČR patří oprávnění umístit osobu do cely a provádět další pravomoci, které s tímto postupem souvisí. Vedle toho je pouze PČR oprávněna získávat od zákonem vymezených osob osobní údaje pro potřeby budoucí identifikace. OP takovou pravomoc nemá, a osobu tak zpravidla pouze zadrží a předá PČR, která případně osobu do cely umístí. Dále PČR disponuje výlučnou pravomocí k zajištění cizinců, kteří neoprávněně pobývají na území České republiky. Výlučnou pravomocí PČR ve vztahu k věcem je pak předběžné zajištění věci, zamezení provozu bezpilotního systému, rušení provozu elektronických komunikací nebo držení a používání nebezpečných látek a věcí. Další samostatnou pravomocí PČR je její činnost při ochraně chráněných objektů a osob nebo při vykázání osoby z bytu nebo domu, kde OP žádné pravomoci nemá.

3 Pravomoci obecní policie a Policie ČR v dopravě

3.1 Pravomoci obecní policie

3.1.1 Pravomoci podle zákona o obecní policii

Strážník OP je oprávněn vykonávat dohled nad bezpečností a plynulostí provozu pouze v omezeném rozsahu, zpravidla tedy pouze na území vlastní obce nebo obce, která je stranou koordinační veřejnoprávní smlouvy podle § 3a odst. 1 ZOP. ZOP neobsahuje žádné pravomoci OP, které by se týkaly PK, vyjma použití technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla. Na použití tohoto DP se ale nevztahují ustanovení o DP. Situace, kdy je možné použít technický prostředek, upravuje § 17a odst. 1 ZOP a jeho použití

se provádí na náklady provozovatele vozidla nebo osoby, která vozidlo ponechala na místě. Účelem použití uvedeného DP je zjištění totožnosti řidiče, který se s vozidlem dopustil přestupku. Strážník není povinen vykonávat technickou část nasazení a odstranění prostředku, tu může vykonávat například smluvně sjednaná nebo kterákoliv fyzická či právnická osoba, vždy ovšem pouze na pokyn a za přítomnosti strážníka. Je však vhodné, aby takovou činnost vykonával pouze strážník, protože tím nedochází ke zbytečným nákladům obce.¹⁶⁸ Použití technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla je možné pouze v případech, kdy lze zajistit jeho odstranění bez zbytečného odkladu, obvykle tedy poté, co je projednán přestupek příkazem na místě nebo zjištěna totožnost provozovatele vozidla. Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla však nelze použít, jestliže vozidlo tvoří překážku provozu na pozemních komunikacích.¹⁶⁹

Strážník může požadovat po řidiči nebo provozovateli motorového vozidla při jeho zastavení uhrazení nedoplatku na místě v hotovosti nebo bezhotovostním převodem. Jedná se o nedoplatky evidované obcí, která zřídila OP, nebo je smluvní stranou veřejnoprávní smlouvy na pokutách za přestupky podle zákona o silničním provozu, zákona o PK nebo zákona o silniční dopravě, které byly spáchány na území obce. To platí v případech, kdy byla neuhrazená pokuta uložena orgánem obce a tento nedoplatek nebyl předán obcí k vymáhání obecnému správci daně.¹⁷⁰ Jestliže není nedoplatek uhrazen, je strážník takovému vozidlu na vhodném místě na náklady osoby, které vznikl nedoplatek, oprávněn zadržet nebo odejmout tabulky státní poznávací značky nebo použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla. O takovém postupu strážník sepíše úřední záznam, a pokud je to třeba, vyrozumí o něm i provozovatele vozidla.¹⁷¹ V případech hodných zvláštního zřetele však strážník nemusí zadržet tabulky registrační značky motorového vozidla nebo mu zabránit v jízdě, pak ovšem musí v úředním záznamu uvést důvod, proč tak neučinil.¹⁷² Po zaplacení nedoplatku vystaví strážník řidiči vozidla potvrzení o úhradě. Tato pravomoc strážníků byla zavedena od 1. 1. 2022 a jejím cílem je zefektivnit výběr pokut uložených v minulosti, které dosud nebyly zaplacený. Jestliže si řidič nebo provozovatel motorového vozidla značky nevyzvednou do jednoho roku od jejich zadržení, OP je předá příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo prostřednictvím zastupitelského úřadu státu registrace vozidla.¹⁷³

¹⁶⁸ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 17a). s. 192 - 194.

¹⁶⁹ § 17a odst. 3, 4 ZOP.

¹⁷⁰ § 17d odst. 1 ZOP.

¹⁷¹ § 17e odst. 1, 2 ZOP.

¹⁷² § 17e odst. 7 ZOP.

¹⁷³ § 17f odst. 3 ZOP.

Jestliže se jedná o vozidlo ozbrojených sil, bezpečnostních sborů, jednotky požární ochrany, Horské služby, vozidlo určené k poskytování zdravotnických služeb, vozidlo invalidy nebo o vozidlo osoby požívající výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodních smluv, není u takového vozidla strážník oprávněn použít žádný z uvedených způsobů, kterým by vozidlu zabránil v další jízdě.¹⁷⁴

3.1.2 Právomoci podle zákona o silničním provozu

Pro svoji činnost v dopravě podle ZPPK je OP oprávněna získávat prostřednictvím dálkového přístupu údaje centrálního registru řidičů. Jednou z hlavních pravomocí OP je kontrolovat, zda mají řidiči doklady, které ZPPK vyžaduje k řízení vozidla. Další pravomocí strážníka je usměrňovat pomocí pokynů PPK, kdy je tento pojem vykládán úžeji než řízení provozu. Strážník může tuto činnost provádět pouze v případech, kdy je to nezbytné k obnovení bezpečnosti a plynulosti provozu, a to jak v součinnosti s PČR, nebo i samostatně, pokud PČR řízení provozu nezajišťuje.¹⁷⁵ Při řízení provozu jsou pokyny strážníka nadřazeny přechodné, místní i obecné úpravě PPK. Strážníci jsou dále oprávněni provádět kontrolu osob, zda mají lékařské potvrzení pro výjimku z používání zádržných bezpečnostních systémů, pokud se nejedná o situace, které ohrožují zdraví.¹⁷⁶

Další pravomocí strážníků je kontrolovat, zda nejsou řidiči motorových nebo nemotorových vozidel, jezdci na zvířatech, řidiči tramvaje, učitelé autoškoly a přepravované osoby ovlivněni alkoholem nebo jinou návykovou látkou.¹⁷⁷ Postup při prokazování přítomnosti těchto látek v těle je však odlišný. Jestliže je orientačním vyšetřením zjištěna přítomnost jiné návykové látky, musí její množství v krvi být prokázáno pozitivním testem krve po lékařském vyšetření, pozitivní test ze slin nebo moči je nedostačující.¹⁷⁸ Pro přítomnost alkoholu v krvi je dostačující provést dechovou zkoušku.¹⁷⁹ Pro učinění závěru, že byl řidič při řízení pod vlivem alkoholu, pak zásadně postačuje, pokud je alespoň jedním měřením nepochybně prokázána přítomnost alkoholu v krvi a vzhledem k časovému odstupu měření od doby řízení vozidla je vyloučeno, aby se řidiči alkohol do krve dostal po ukončení řízení vozidla.¹⁸⁰ Vyzvat osobu k podstoupení testu na alkohol je však možné pouze v případech, kdy se tato osoba přímo účastní PPK. Po osobě, která odstavila motorové vozidlo a již se věnuje jiné činnosti, která není zakázána a nemá souvislost s PPK, však již test

¹⁷⁴ § 17e odst. 6 ZOP.

¹⁷⁵ VETEŠNÍK, Pavel a kol. Dopravní právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 279.

¹⁷⁶ § 76, odst. 5 ZPPK.

¹⁷⁷ § 5, odst. 1, písm. f) ZPPK.

¹⁷⁸ Rozsudek NSS ze dne 16. května 2012, sp. zn. 3 As 12/2012.

¹⁷⁹ Rozsudek NSS ze dne 28. června 2017, sp. zn. 10 As 281/2016.

¹⁸⁰ Rozsudek NSS ze dne 11. července 2013, sp. zn. 7 As 170/2012.

na alkohol požadovat nelze.¹⁸¹ V případě učinění této výzvy a požadavku na orientační vyšetření není potřeba, aby měl strážník nebo policista důvodné podezření z ovlivnění řidiče návykovou látkou. Jestliže na základě orientační dechové zkoušky vznikne důvodné podezření, že kontrolovaná osoba řídí pod vlivem alkoholu, a tato osoba odmítne výzvu strážníka k podstoupení lékařského vyšetření, dopouští se přestupku.¹⁸² Jestliže se řidič odmítne podrobit testu na alkohol, hledí se na něj, jako by byl pod vlivem této látky.¹⁸³

3.2 Pravomoci Policie ČR

Ve věcech PPK se PČR podílí na výkonu státní správy a prevence. Jejím úkolem je výkon dohledu nad bezpečností a plynulostí PPK, který spočívá v kontrole dodržování povinností účastníků a pravidel PPK. Dále se PČR podílí na řízení tohoto provozu, objasňuje dopravní nehody a vede jejich evidenci, projednává v blokovém řízení přestupky proti bezpečnosti a plynulosti PPK a provádí prevenci v oblasti bezpečnosti provozu.¹⁸⁴ Dále kontroluje elektronické mýtné a samostatně nebo ve spolupráci s vlastníkem PK provádí nízkorychlostní kontrolní vážení. Dále PČR provádí dopravně inženýrskou činnost a je dotčeným orgánem při užití zařízení pro provozní informace v případě silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací, při stanovení místní a přechodné úpravy PPK a povolování výjimek z nich. Pravomoci PČR v dopravě jsou upraveny zejména ZPČR a ZPPK. Ke své činnosti je PČR oprávněna získávat prostřednictvím dálkového přístupu údaje z informačního systému digitálního tachografu a centrálního registru řidičů.¹⁸⁵

3.2.1 Pravomoci podle zákona o Policii ČR

Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést prohlídku všech prostor tohoto prostředku včetně zavazadel a schránek ve vozidle za účelem nalezení určitých osob nebo věcí. Policista však podle tohoto ustanovení nemůže provést prohlídku osob nebo zavazadel, které mají osoby v dopravním prostředku na sobě nebo při sobě. Takovou prohlídku lze provést pouze v rámci osobní prohlídky podle § 35 ZPČR nebo podle § 83b TR. Ve všech případech je policista oprávněn nezávisle na sobě vozidlo zastavit a poté jej prohledat. V případech pronásledování pachatele úmyslného trestného činu nebo pátrání po osobách nebo věcech souvisejících s trestnou činností však zákon vyžaduje, aby byla splněna podmínka důvodného podezření, podložená konkrétními zjištěními, že se ve vozidle taková osoba nebo věc nachází. Pokud tato podmínka není splněna, policista nemá právo

¹⁸¹ Rozsudek NSS ze dne 28. března 2012, sp. zn. 2 As 130/2011.

¹⁸² Rozsudek NSS ze dne 11. března 2010, sp. zn. 5 As 24/2009.

¹⁸³ VETEŠNÍK, Pavel a kol. Dopravní právo...s. 231.

¹⁸⁴ Tamtéž. s. 200.

¹⁸⁵ § 122c, odst. 3 ZPPK.

zastavit dopravní prostředek. Pro přesvědčení se, zda se v dopravním prostředku nenachází hledaná věc, však není nutné, aby po věci bylo formálně vyhlášeno pátrání.¹⁸⁶ Dále může policista zastavit dopravní prostředek v případech, kdy má důvodné podezření, že používáním dopravního prostředku, na dopravním prostředku nebo v souvislosti s dopravním prostředkem byl spáchán trestný čin, pokud pátrá po hledaných a pohřešovaných osobách nebo osobách, které se protiprávně zdržují na území České republiky, zbraních, výbušninách, jedech, omamných a psychotropních látkách, prekursorech drog, věcech, které pochází z trestné činnosti nebo s ní souvisí apod.¹⁸⁷

Při zajišťování bezpečnosti prostředků veřejné hromadné dopravy před útoky na jejich provoz a na bezpečnost cestujících v těchto prostředcích je policista oprávněn provést prohlídku zavazadla, osoby nebo dopravního prostředku za účelem zjištění, zda v nich není přepravována věc, která by mohla být použita k takovému útoku, nebo zda osoba takovou věc nepřechovává. Provedení takové prohlídky je však možné pouze za účelem nalezení zmíněné věci, kterou by bylo možné použít k útoku. Na rozdíl od ZPPK zde platí širší pojetí pojmu prostředků hromadné dopravy, patří sem tedy veřejné dopravní prostředky používané předem neurčeným okruhem lidí bez ohledu na jejich vlastníka. V případech osobních dopravních prostředků policista tuto pravomoc nemá, protože zde není obecný zájem na tom, aby se na jejich ochraně podílela PČR. Při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku ve veřejných dopravních prostředcích se může policista bezplatně přepravovat těmito prostředky a používat instalovaná telekomunikační zařízení. Toto oprávnění se vztahuje na všechny druhy veřejné hromadné dopravy, nikoliv pouze na železniční a leteckou dopravu jako předchozí právní úprava. Pro provedení prohlídky je policista oprávněn dopravní prostředek otevřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, a to i za použití síly.¹⁸⁸ Tato úprava byla přijata v reakci na páchání teroristických útoků, ke kterým dochází nejen v letadlech, ale i v prostředcích hromadné dopravy z důvodu jejich nižšího zabezpečení a velké koncentrace lidí.¹⁸⁹

3.2.2 Oprávnění Policie ČR při zastavení vozidla

Obdobně jako v případě OP byla i u PČR od 1. 1. 2022 zavedena pravomoc požadovat při kontrole motorového vozidla uhrazení nedoplatku na pokutách uložených podle zákona o PK, ZPPK nebo zákona o silniční dopravě celním úřadem nebo byl celnímu úřadu

¹⁸⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání ... (§ 42). s. 168 - 171.

¹⁸⁷ § 42 odst. 3 ZPČR.

¹⁸⁸ Tamtéž. (§ 42). s. 171 - 174.

¹⁸⁹ HROMÁDKA, Matěj. In MATES, Pavel (ed). *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009*. Praha: Linde, 2009. 338 s. (§ 42). s. 94.

tento nedoplatek na pokutě předán k vymáhání.¹⁹⁰ Postup při výkonu této pravomoci je obdobný jako v případě OP. Při nezaplacení nedoplatku na místě je policista oprávněn zadržet nebo odejmout vozidlu státní poznávací značky nebo mu zabránit v další jízdě použitím technického prostředku do té doby, než je nedoplatek uhrazen.¹⁹¹ Jedná se o efektivní pravomoc, kdy byly jen za prvních šest měsíců vybrány nedoplatky od více než čtyř tisíc dlužníků v celkové výši přes osm milionů korun.¹⁹²

Policista je rovněž oprávněn používat jednak prostředky k násilnému zastavení vozidla, jednak prostředky k zabránění jeho odjezdu.¹⁹³ Povaha těchto pravomocí je buď zajišťovací, kdy použití technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla slouží k vynucení splnění povinnosti provozovatele tohoto prostředku, nebo bezpečnostní, kdy je cílem jednání policisty zastavit vozidlo, které nebezpečnou jízdou ohrožuje bezpečnost osob a majetku a nereaguje na výzvy k zastavení. Pokud jsou tyto prostředky používány k zabránění odjezdu vozidla při zákroku proti osobě, jejíž osobní svoboda má být omezena, a lze předpokládat, že vozidlo může být použito k útěku, může je policista použít i za nepřítomnosti takové osoby. Použití konkrétního prostředku závisí na okolnostech a dané situaci, zpravidla je však nejčastěji používán zastavovací pás nebo tzv. botička. Zablokování cesty vozidlem nebo jeho použití k vytlačení se používá spíše výjimečně, neboť při něm může dojít k fatálním následkům jak na straně řidiče, tak i policistů. Při použití technického prostředku k zastavení vozidla je pak policista povinen jednat tak, aby nedošlo k ohrožení života a zdraví jiných osob a v případě osoby, proti které zákrok směřuje, byly tyto hodnoty ohroženy jen v míře nezbytné pro dosažení účelu zákroku.¹⁹⁴

3.2.3 Pravomoci podle zákona o silničním provozu

Pravomoci PČR jsou podle ZPPK obdobné jako v případě OP, vedle toho ovšem policisté disponují i vlastními výlučnými pravomocemi. Zde se proto zaměřím pouze na výlučné pravomoci PČR, neboť pravomoci shodné s OP již byly rozebrány v příslušné podkapitole. Pouze PČR je oprávněna provádět na vlastní náklady technické silniční kontroly vozidel jednak v místě kontroly, jednak na jiných vhodných místech (stanice technické kontroly, stanice měření emisí apod.). Jestliže při kontrole zjistí závadu, která ohrožuje bezpečnost provozu, je oprávněna i dodatečně nebo v případě, kdy na vozidle není zjištěna

¹⁹⁰ § 42a odst. 1 ZPČR

¹⁹¹ § 42b odst. 1 ZPČR.

¹⁹² VAŇOUS, Petr. Zabavování SPZ funguje. Dlužníci už vrátili přes osm milionů korun [online]. OLOMOUCKÝ deník.cz, 18. června 2022 [cit. 9. února 2023]. Dostupné na <[Zabavování SPZ řidičům funguje. Dlužníci už vrátili přes osm milionů korun - Olomoucký deník \(denik.cz\)](#)>.

¹⁹³ § 55 odst. 1 ZPČR.

¹⁹⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*. Komentář. 2. vydání... (§ 55). s. 223 - 224.

závada, zadržet osvědčení o registraci takového vozidla a dále požadovat po řidiči vozidla uhrazení nákladů na kontrolu.¹⁹⁵ Dále je výhradně PČR oprávněna kontrolovat řidiče tramvaje, zda disponuje doklady potřebnými k řízení tramvaje.¹⁹⁶ Mezi další výlučnou pravomoc PČR patří výzva provozovateli vozidla ke sdělení totožnosti osoby, které umožnil řízení vozidla.¹⁹⁷ Pokud provozovatel totožnost osoby nezná, nemůže tvrdit, že vozidlo řídila osoba blízká.¹⁹⁸

Policista je oprávněn kontrolovat, zda osoby, které zajišťují bezpečný přechod dětí a školní mládeže přes PK v blízkosti školy, disponují pověřením k zastavování vozidel, které vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností.¹⁹⁹ Toto pověření může policista kontrolovat rovněž u osob starších 18 let, které mají povolení pro zvláštní užívání pozemní komunikace, pokud je na ní pořádána sportovní, kulturní, náboženská, zábavní nebo jiná akce nebo pokud tyto osoby doprovází zvlášť těžké nebo rozměrné předměty²⁰⁰ a rovněž u příslušníků armády, kteří na PK řídí provoz.²⁰¹ Tato oprávnění může policista provádět i bez existence důvodného podezření, jak vyžaduje ZPČR, protože PČR v případech PPK vystupuje jako správní orgán, nikoliv jako bezpečnostní sbor. Proto může namátkově zastavovat vozidla a kontrolovat dodržování povinností.²⁰²

Pokud existuje důvodné podezření, že vozidlo nebo jeho řidič mají souvislost s dopravní nehodou, požitím alkoholu nebo jiné návykové látky, řidič nemá oprávnění k řízení tohoto vozidla, vozidlo bylo odcizeno nebo je technicky nezpůsobilé pro PPK nebo bylo použito ke sportovní nebo obdobné akci na PK, je policista oprávněn vozidlu zabránit v jízdě. Strážník tuto pravomoc nemá a při zjištění uvedených důvodů je povinen přivolat PČR. Policista je dále oprávněn zabránit v jízdě i vozidlu autoškoly, pokud je učitel autoškoly pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Zabránění v jízdě se provádí odtažením vozidla nebo pomocí technického prostředku k zabránění odjezdu, při použití technického prostředku však nesmí vozidlo tvořit překážku PPK. Jedná se o opatření, kterým je reagováno na protiprávní jednání řidiče, proto následky způsobené stáním vozidla postihují provozovatele vozidla nebo řidiče, protože zabránění v jízdě se provádí na jejich náklady. Za následky na nákladu PČR neodpovídá, protože vozidlu bylo zabráněno pokračovat v jízdě

¹⁹⁵ NOVOPACKÝ, Daniel. In NOVOPACKÝ, Daniel a kol. *Zákon o silničním provozu. Komentář...*(§ 6b). s. 143.

¹⁹⁶ § 8 odst. 2 ZPPK.

¹⁹⁷ § 10 odst. 4 ZPPK.

¹⁹⁸ Rozsudek NSS ze dne 30. března 2011, sp. zn. 1 As 21/2011.

¹⁹⁹ § 79 odst. 5 ZPPK.

²⁰⁰ § 79 odst. 8 ZPPK.

²⁰¹ § 75 odst. 6 ZPPK.

²⁰² VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání ...*(§ 42). s. 169.

z protiprávního důvodu na straně řidiče, nikoliv zákonným postupem policie. Ochrany se poškozený může domáhat pouze při nesprávném postupu policie pomocí zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.²⁰³ Pokud důvody k zabránění v jízdě pominou, PČR zajistí uvolnění vozidla podle ZPPK, který vymezuje doby, po které může být vozidlu zabráněno v jízdě, pro každý případ odlišně.²⁰⁴

Jestliže policista zakáže vozidlu pokračovat v jízdě, zpravidla také zadrží řidičský průkaz, o čemž vystaví řidiči potvrzení. Po dobu zadržení řidičského průkazu nesmí řidič řídit motorová vozidla, a to ani na výcvikové ploše školicího střediska.²⁰⁵ Zadržení každého řidičského průkazu je policista povinen bez zbytečného odkladu, nejpozději následující pracovní den, ohlásit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a řidičský průkaz mu odevzdat. Výjimku tvoří příslušníci zpravodajských služeb, kdy policista oznamuje zadržení řidičského průkazu příslušnému služebnímu orgánu.

Při řízení PPK je výhradně PČR oprávněna vybrat od každého řidiče podezřelého ze spáchání přestupku podle ZPPK peněžitou kauci do horní hranice pokuty, kterou lze za přestupek uložit, a to v rozmezí 3 500 Kč až 50 000 Kč.²⁰⁶ Tato kauce je zajišťovacím a preventivním opatřením k uhrazení pokuty, neboť zajišťuje, že se pachatel přestupku dostaví ke správnímu řízení o přestupku nebo uložená pokuta bude vymožena. Pro vybrání kauce musí být důvodné podezření, že se řidič bude vyhýbat řízení o přestupku nebo by vymáhání uložené pokuty bylo nemožné nebo spojené s nepřiměřenými náklady. Nepřiměřenost je však nutné doložit konkrétními okolnostmi spojenými s vymáháním pokut v konkrétním státu.²⁰⁷ Důvodné podezření však není možné založit na hrozbě správního trestu pokuty²⁰⁸ a nelze jej spojovat s neexistencí bydliště nebo dlouhodobého pobytu na území ČR.²⁰⁹ Kauci je však možné vybrat pouze od řidiče. Okruh řidičů je omezen zákonem, protože není možné vybrat kauci od osob požívajících diplomatických imunit a výsad, příslušníků ozbrojených sil, bezpečnostních sborů nebo osob ve výkonu TOS, vazby nebo zabezpečovací detence nebo osob, které jsou podezřelé ze spáchání přestupku, kde výměra pokuty nepřevyšuje 5 000 Kč. V případě poslanců, senátorů nebo soudců ÚS se však Novopacký domnívá, že pokud tyto osoby policistu nepožádají o projednání přestupku podle jiných zákonů, může policista uložit

²⁰³ KOVALČÍKOVÁ, Daniela, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích*. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 438 s. (§ 118a). s. 251.

²⁰⁴ § 118a odst. 6 ZPPK.

²⁰⁵ Rozsudek NSS ze dne 2. prosince 2015, sp. zn. 6 As 289/2014.

²⁰⁶ § 124a odst. 1 ZPPK.

²⁰⁷ Rozsudek NSS ze dne 19. července 2019, sp. zn. 4 As 143/2019.

²⁰⁸ Rozsudek NSS ze dne 17. srpna 2016, sp. zn. 7 As 97/2016.

²⁰⁹ Rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 20. listopadu 2013, sp. zn. 52 A 61/2013.

kauci i jim.²¹⁰ Složenou kauci předává PČR do úschovy příslušnému správnímu orgánu, který má o přestupku rozhodovat. Pokud se řidič dostaví k řízení o přestupku nebo zaplatí uloženou pokutu, kauce je mu vrácena, v případě nezaplacení pokuty se kauce započítává na úhradu pokuty a případný přeplatek se řidiči vrací.

Pokud řidič kauci nesloží, je policista oprávněn přikázat mu odjet na vhodné místo, kde bude vozidlo odstaveno a zajištěno buď jeho odtažením, zajištěním pomocí technického prostředku, nebo zajištěním osvědčení o registraci vozidla. Důvody zajištění vozidla musí policista řidiči alespoň stručně sdělit.²¹¹ Rovněž je povinen řidiče poučit o účelu vybrání kauce a podmínkách jejího vrácení. Zákon umožňuje řidičům složit splatnou kauci jak u policie, tak u správního orgánu, který přestupek řeší, i v případech, kdy je vozidlo zajištěno. Toto ustanovení upřednostňuje složení kauce před zajištěním vozidla, kdy je takový postup nepochybně v zájmu řidiče, správního orgánu i policie.²¹² O zajištění vozidla vystaví policista potvrzení ve třech vyhotoveních a odešle jej příslušnému správnímu orgánu. Zajištění vozidla je však dočasného charakteru a poté, co byla složena kauce, řidič nebyl v řízení o přestupku shledán vinným, byla zaplacená pokuta a náklady řízení nebo zanikla odpovědnost za přestupek, musí být vozidlo uvolněno.²¹³

3.3 Komparace pravomocí Policie ČR a obecní policie v dopravě

V této podkapitole bude provedeno srovnání pravomocí OP a PČR v dopravě, protože se jedná o velmi rozsáhlou oblast působnosti obou složek a z jednotlivých částí kapitoly by odlišnosti v pravomocích nemusely být přehledné. PČR se také na rozdíl od OP podílí na výkonu státní správy na úseku PPK, jak bylo uvedeno v příslušné podkapitole.

Pokud srovnáme další pravomoci OP a PČR v dopravě, zjistíme, že pravomoci obou složek je možné rozdělit do tří kategorií. V první kategorii se nachází pravomoci obdobné pro obě složky. Strážníci i policisté mohou u účastníků PPK kontrolovat doklady potřebné k provozu vozidla a zjišťovat, zda účastníci PPK dodržují pravidla bezpečné jízdy a nejsou pod vlivem návykových látek, použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla, na náklady provozovatele odstranit vozidlo, které neoprávněně stojí na vyhrazeném parkovišti nebo tvoří překážku PPK. Obdobně jako PČR je i OP při zjištění nedoplatku oprávněna zadržet vozidlo do uhrazení nedoplatku, pravomoc PČR je však v dané situaci mnohem rozsáhlejší, protože PČR může požadovat uhrazení nedoplatku na pokutách uložených podle zákona o PK, ZPPK nebo zákona o silniční dopravě celním úřadem nebo pokud byl celnímu

²¹⁰ NOVOPACKÝ, Daniel. In NOVOPACKÝ, Daniel a kol. *Zákon o silničním provozu...* (§ 124a). s. 734.

²¹¹ Rozsudek KS v Brně ze dne 12. prosince 2013, sp. zn. 29 A 49/2013, body 40, 50.

²¹² NOVOPACKÝ, Daniel. In NOVOPACKÝ, Daniel a kol. *Zákon o silničním provozu...* (§ 124c). s. 748.

²¹³ § 124c odst. 4 ZPPK.

úřadu tento nedoplatek na pokutě předán k vymáhání. OP je oprávněna zadržet pouze vozidla, u kterých nedoplatek na pokutě podle výše uvedených zákonů vznikl za přestupek spáchaný na území obce, ve které OP působí. Další obdobnou pravomocí je oprávnění OP kontrolovat zda osoby, které jsou držiteli parkovacího průkazu ZTP a ZTP/P, oprávněně užívají vyhrazené místo. Vozidlo mohou používat i jiné osoby, ty jsou ovšem povinny průkaz odstranit, pokud jeho držitel není ve vozidle. Povinnost předložit daný průkaz má však pouze jeho držitel, nikoliv řidič vozidla, což lze považovat za problém v okamžiku, kdy se řidič tohoto vozidla rozhodne neoprávněně požívat výhod spojených s tímto průkazem. PČR může vedle parkovacích průkazů kontrolovat všechna speciální označení vozidel, která uvádí ZPPK, tedy označení vozidel sluchově postižených osob nebo vozidel poskytovatelů zdravotní péče (lékařů konajících návštěvní službu a poskytovatelů domácí péče), ale pouze průkazy zdravotně postižených osob.²¹⁴ Protože pravomoc PČR je zde shodná jako u OP, je otázkou, proč zákonodárce použil toto rozdělení. Osobně si myslím, že je to proto, že u osob, které OP ani PČR kontrolovat nemůže, zpravidla nedochází k případům zneužívání výhod spojených se zvláštním označením vozidla.

Druhá kategorie zahrnuje pravomoci, které rovněž mají obě složky, ale OP je může provádět buď v součinnosti s PČR, nebo v případech, kdy je PČR neprovádí. Příkladem takové pravomoci je měření rychlosti, kdy PČR může kdekoliv měřit rychlost všech vozidel. Pokud při měření vozidel, která překračují povolenou rychlost, rovněž překročí povolenou rychlost, nejedná se o nezákonně získaný důkaz a není nutné, aby policejní vozidlo používalo zvláštní výstražná znamení, protože tato povinnost je k plnění úkolů podle zvláštních právních předpisů v poměru speciality.²¹⁵ Takové vozidlo však nemá právo přednostní jízdy a jeho řidič si přednost v jízdě nemůže vynucovat.²¹⁶ OP může měřit rychlost pouze na místech určených PČR a v součinnosti s ní. V případě OP by se nemělo jednat o převažující činnost.²¹⁷ OP měla tuto pravomoc podle ZOP i před novelou ZPPK.²¹⁸ Instalaci zařízení pořizujících tyto záznamy, které poté používá OP, mohou provádět i soukromé osoby, které však nesmí mít žádný hmotný zájem na výsledcích měření.²¹⁹ Měření rychlosti vozidel nelze přenést na jiný subjekt, protože jde o součást působnosti OP a PČR.²²⁰ Další pravomocí v této kategorii je řízení PPK, které provádí PČR, a pravomocí OP je usměrňování PPK pro obnovení jeho

²¹⁴ Tamtéž. (§ 67). s. 411.

²¹⁵ Rozsudek KS v Ostravě ze dne 26. února 2010, sp. zn. 58 Ca 46/2009.

²¹⁶ NOVOPACKÝ, Daniel. In NOVOPACKÝ, Daniel a kol. *Zákon o silničním provozu. Komentář...* (§ 18). s. 200.

²¹⁷ KOLMAN, Petr. *Správní právo - Měření rychlosti městskou policií*. [online]. epravo.cz, 5. listopadu 2020 [cit. 22. dubna 2023]. Dostupné na <[Správní právo - Měření rychlosti městskou policií | epravo.cz](https://epravo.cz/)>.

²¹⁸ Rozsudek KS v Hradci Králové ze dne 26. června 2007, sp. zn. 52 Ca 4/2007.

²¹⁹ Rozsudek NSS ze dne 30. května 2018, sp. zn. 10 As 107/2018.

bezpečnosti a plynulosti v součinnosti s PČR nebo samostatné řízení provozu, pokud ho nevykonává PČR. Poslední

kategorie obsahuje výlučné pravomoci PČR, a pokud OP při výkonu vlastních pravomocí narazí na situaci, kdy je nutné výlučnou pravomoc uplatnit, je povinna kontaktovat PČR, věc jí předat a zpravidla vyčkat na místě do jejího příjezdu. Mezi výlučné pravomoci PČR patří zakázat vozidlu, které je nezpůsobilé pro provoz, vjezd na PK, kontrola řidiče tramvaje, kontrola oprávnění příslušníků ozbrojených sil nebo osob, které řídí PPK, výběr kaucí a technická silniční kontrola vozidel, u které je strážník je povinen v případech, kdy narazí na osvědčení o technické způsobilosti zadržené PČR nebo je třeba zabránit v jízdě vozidlu nebo vozidlu autoškoly a zadržet řidiči ŘP, přivolat státní policii. PČR může dále zastavovat dopravní prostředky a následně provádět jejich prohlídky za účelem nalezení osob a věcí nebo za účelem ochrany hromadné dopravy a cestujících před útokem. PČR zde může provádět i namátkové kontroly oproti OP, kde je vyžadován zákonný důvod a strážník může vozidla zastavovat pouze při podezření ze spáchání přestupku nebo k zajištění bezpečnosti před přechodem pro chodce.

4 Použití donucovacích prostředků a komparace jejich použití

Tato kapitola se bude věnovat postupu použití DP oběma porovnávanými složkami, jejich pravomocemi a limity při použití DP. Podrobněji se poté budu zabývat vybranými DP, konkrétně zajištěním osoby a použitím zbraně. Tyto konkrétní DP jsem si vybral proto, že zajištění osoby patří mezi nejběžněji používané DP. Naproti tomu použití zbraně je nejvíce nebezpečným DP, který strážník nebo policista může použít, protože při použití tohoto DP dochází k výraznému zásahu do základních lidských práv. Tento zásah může v krajním případě skončit smrtí osoby, proti které je veden. Po zveřejnění informací o takovém zásahu se zpravidla objevuje mnoho diskusí, zda složka, která zásah provedla, postupovala v souladu se zákonem. Proto se domnívám, že je vhodné se věnovat právě vybraným DP.

Právní úpravu použití DP obsahují zákony u obou bezpečnostních složek. Jako donucovací prostředky označujeme různé věcné (většinou technické) prostředky nebo fyzické úkony, kdy účelem použití takových prostředků nebo úkonů je přímo působit na tělesnou

²²⁰ Rozsudek NSS ze dne 2. dubna 2008, sp. zn. 1 As 12/2008. POŘÍZEK, Jan. K nepřipustnosti přenosu výkonu veřejné správy při měření rychlosti na komunikacích na soukromoprávní subjekty. [online]. epravo.cz, 12. května 2015 [cit. 22. dubna 2023]. Dostupné na <[K nepřipustnosti přenosu výkonu veřejné správy p | epravo.cz](#)>.

integritu fyzických osob nebo na jejich psychiku (resp. na jejich volní a rozhodovací složku), hrozbou jejich použití za podmínek stanovených zákonem s cílem přimět osobu ke splnění její právní povinnosti. V tomto případě se jedná o přímé donucení, jehož pojmovým znakem je použití fyzické síly nebo hrozba jejího použití.²²¹ Tyto DP však mohou strážníci nebo policisté použít pouze v případech, kdy není možné zjednat dodržování práva jiným mírnějším způsobem.²²² Je tedy možné říci, že DP je strážník nebo policista oprávněn použít v případech, kdy dojde k protiprávnímu jednání jiné osoby a situaci není možné vyřešit jiným způsobem, např. domluvou, nebo by takové řešení bylo zcela zjevně neúčinné. Použití DP však nemá sloužit jako odplata nebo trest za neuposlechnutí výzvy strážníka nebo policisty.²²³ I kdyby byl policista k použití DP vyprovokován neuctivým nebo provokativním chováním zadržené osoby, je absolutně nepřipustné proti takové osobě působit pomocí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu. V demokratické společnosti takové zacházení nepředstavuje adekvátní odpověď na problémy, kterým státní orgány čelí. Zejména policie se nesmí dopustit žádného aktu mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu ani je tolerovat nebo podporovat, a to za jakýchkoliv okolností.²²⁴

Použití DP má z hlediska teoreticko-právního charakter bezprostředních zásahů. Správní právo pak zařazuje jejich použití mezi donucovací úkony, které mají reagovat na vzniklé ohrožení právem chráněného zájmu a odvracení takového ohrožení chráněného zájmu. Charakteristickými znaky těchto donucovacích úkonů je jejich neformálnost, soulad se zákonem, sejetí s úřední osobou, právní závaznost a zpravidla výkon v terénu, tedy mimo služebny.²²⁵ Mezi výše zmíněné znaky donucovacích úkonů je rovněž zařazován fakt, že spočívají ve faktické činnosti a používají se v případech, kdy naléhavost situace nedovoluje použití správního aktu.²²⁶ Osoba, vůči které úkon strážníka nebo policisty směřuje, je povinna jej respektovat, je tedy povinna něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět. Pokud by osoba úkon nerespektovala, může se dopustit trestného činu nebo přestupku.²²⁷ Přestože použitím DP dochází k zásahům do základních práv osob, není možné, aby PČR a OP tyto DP neměly. Pokud složky vymáhající právo nedisponují prostředky, kterými by mohly přinutit osoby ke splnění jejich povinnosti, nemohly by tyto složky efektivně vykonávat pravomoci,

²²¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*...s. 198.

²²² Tímto postupem je naplněna zásada subsidiarity, která stanovuje, že DP je možné použít pouze v případech, kdy nelze dodržování práva prosadit jiným způsobem. Zároveň je splněna zásada proporcionality, která zakazuje použití zcela zjevně nepřiměřeného DP.

²²³ Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 69.

²²⁴ Rozsudek ESLP ve věci Bouyd proti Belgii ze dne 28. září 2015, stížnost č. 23380/09.

²²⁵ ŠEBESTA, Patrik. *Zákon o obecní policii*..., 18 a § 18a). s. 211.

²²⁶ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky*...s. 198.

²²⁷ ŠEBESTA, Patrik. *Zákon o obecní policii*..., (§ 18 a § 18a). s. 211.

kteřé jim svěřuje zákon. Z důvodu ochrany osob jsou však jednotlivé DP u obou složek taxativně vymezeny zákonem, tedy nelze použít jako DP něco, co zákon nepovoluje. Obecní policie tak nemá oprávnění rozšiřovat svůj výčet DP za použití analogického výkladu s jinými právními normami, např. ZPČR, a používat tak stejné DP jako policisté. S ohledem na neustálý technologický rozvoj však není vyloučeno, že daný výčet DP je neměnný. Pokud by ze společenských změn vyvstala potřeba upravit seznam DP, mohou být u obou složek výčty DP rozšířeny nebo doplněny. Při použití DP jsou rovněž obě složky povinny respektovat použití přiměřených DP podle konkrétní situace od mírnějších k silnějším.²²⁸

Zákon dále zcela jasně a přesně vymezuje důvody, za kterých mohou strážníci a policisté DP použít, a to stanovením okruhu hodnot, které je třeba chránit i za použití DP.²²⁹ Pro obě složky platí, že se jedná o situace, kdy je ohrožena bezpečnost strážníka, policisty nebo jiné osoby nebo je ohrožen majetek. V případě policistů zákon jako další případ použití DP uvádí pouze obecný pojem, a to jejich použití v situacích, kdy je to nutné k ochraně veřejného pořádku. U strážníků je pojem ochrana veřejného pořádku formulován tak, že strážníci mohou DP používat k zabránění výtržnosti, rvačce nebo jinému jednání, kterým je vážně narušován veřejný pořádek. Domnívám se, že zákon takto vymezuje nejběžnější situace, které strážníci řeší, a uvolňují tak kapacity PČR, aby tato nemusela být přítomna každému zákroku OP, ale pouze vážnějšími situacemi. Pokud tedy strážníci vyhodnotí, že v daném případě nemají pravomoc DP použít, nejvhodnějším postupem by bylo kontaktovat příslušný článek policie a požádat je o součinnost.

4.1 Použití donucovacích prostředků obecní policií

U strážníků je výčet DP užší než v případě DP, které používají policisté. Je to z toho důvodu, že obecní policie plní úkoly o jiném rozsahu a významu než PČR. S účinností od 1. ledna 2009 byl v případě strážníků tento výčet rozšířen, respektive došlo ke zpřesnění použití některých DP nebo k jejich lepšímu pojmovému vymezení. Tato změna vyplývá ze snahy Ministerstva vnitra o co největší sjednocení právní úpravy OP a PČR a odstranění volného prostoru mezi základními DP a použitím střelné zbraně. Při použití střelné zbraně, byť vycvičeným strážníkem, nelze zcela eliminovat škody, ke kterým by mohlo dojít u třetích osob nebo u osoby, vůči níž je DP uplatňován. Použitím neletálních DP je možné zpacifikovat i velmi agresivní osobu, a to bez nutnosti použít střelnou zbraň se všemi negativními důsledky. Hrozba služební zbraní jako DP byla změněna na hrozbu namířenou služební zbraní, a to vzhledem ke skutečnosti, že použití zbraně je nejzávažnějším zásahem do práv

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii...*, (§ 18). s. 207.

a svobod osoby, kterou v tomto případě bezprostředně ohrožuje na životě. Hrozba namířenou služební zbraní, kterou strážník vysloví a následně realizuje, může mít a domnívám se, že v mnoha případech má, dostatečně odstrašující efekt pro osobu, vůči níž je DP uplatňován bez nutnosti služební zbraň použít.²³⁰ Je zajímavé, že ZOP používá termín služební zbraň, přestože strážníci nejsou na rozdíl od policistů ve služebním poměru. Otázkou je, proč byl použit termín služební zbraň, když ZPČR ani předchozí zákon o PČR tento termín nepoužívají a místo toho pracují s termínem střelná zbraň. Jedním z důvodů by mohlo být, že služební zbraní je většinou myšlena střelná zbraň a strážníci jako služební zbraň žádný jiný druh zbraně než střelná zbraň nepoužívají.

4.1.1 Postup před použitím donucovacích prostředků a omezení použití

Rozhodnutí o použití konkrétního DP záleží na úvaze strážníka a jeho vyhodnocení konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného zákrokem. Současně však musí strážník použít takový DP, který je nezbytně nutný k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání, a použitým DP nesmí být dotčena osobě způsobena újma zjevně nepřiměřená povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání. Strážník je při použití DP povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti své vlastní i ostatních osob a nepřipustit, aby osobě, proti které vede zákrok, vznikla bezdůvodná újma nebo aby při zásahu do jejích práv a svobod došlo k překročení míry nezbytně nutné k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem.²³¹ Jestliže by strážník jednal zaviněně v rozporu se zásadami subsidiarity a proporcionality, jednalo by se o výkon pravomoci úřední osoby způsobem odporujícím zákonu. Takové jednání strážníka při použití DP by poté mohla osoba, proti které strážník DP použil, napadnout žalobou podle SŘS jako nezákonný zásah, pokyn nebo donucení, protože strážník při použití DP jedná jako člen veřejného ozbrojeného sboru.²³² Rovněž by takové nezákonné jednání ze strany strážníka mohlo zakládat trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TrZ.²³³

Před použitím DP je strážník povinen vyzvat osobu, která se dopouští protiprávního jednání, aby od tohoto jednání upustila s výstrahou, že pokud protiprávní jednání bude pokračovat, budou vůči osobě použity DP. Tuto výzvu však strážník není povinen učinit v případech, kdy je ohrožen život a zdraví strážníka nebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu, a rovněž v situacích, kdy strážník používá technický prostředek

²³⁰ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 18). s. 205 – 206.

²³¹ Tamtéž. s. 207.

²³² ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, § 18 a § 18a). s. 212.

²³³ Usnesení NS ze dne 8. listopadu 2006, sp. zn. 8 Tdo 1334/2006.

pro zabránění odjezdu vozidla.²³⁴ Výzva před použitím DP nemusí být zcela předpisově formulovaná, vždy záleží na konkrétních okolnostech jednotlivých případů. Pokud má strážník např. vyvést osobu, která odmítá opustit určité místo, může ji uchopit a nasadit jí pouta za použití formulace: „*Takže se sbalíme a jdeme!*“. Taková výzva by však byla zcela nedostatečná např. před použitím obušku nebo zbraně.²³⁵ Domnívám se, že není nutné, aby pro výzvu existovala nějaká specifická formulace nad rámec současné právní úpravy, tedy s vyjmenováním konkrétních práv. DP jsou často používány ve vypjatých situacích a takto velká prodleva může strážníky před použitím DP připravit o moment překvapení a vést k ohrožení jeho života, jiných osob etc. Vhodnější mi přijde provést pouze jednoduchou výzvu, která varuje před použitím DP, případně ji důrazně zopakovat, pokud adresát výzvy pokračuje v protiprávním jednání. Poučení s vyjmenováním práv osoby je vhodnější ponechat až na dobu, kdy bude osoba zpacifikována a situace se uklidní. V takové chvíli bude rovněž osoba toto poučení strážníkem vnímat jiným způsobem než ve vypjaté situaci.

Při provádění zákroků proti taxativně vymezené skupině osob s nižší zdravotní, fyzickou a psychickou způsobilostí (těhotné ženy, děti, osoby vysokého věku nebo osoby se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou) zakazuje zákon strážníkům používat větší část DP, protože takové osoby zpravidla nepředstavují zásadní bezpečnostní hrozbu. Posouzení, zda konkrétní osoba patří do této skupiny, bude záležet na strážníkově vizuálním hodnocení fyzického stavu a vzhledu dané osoby. V případech, kdy útok takové osoby bezprostředně ohrožuje život a zdraví strážníka nebo jiných osob nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak, je strážník oprávněn použít vůči takovým osobám i zbylé DP, vždy však za splnění podmínek subsidiarity a proporcionality. Naplnění těchto podmínek závisí na strážníkově správním uvážení, kdy strážník rozhodne s ohledem na všechny jemu známé okolnosti o použití DP proti konkrétní osobě.²³⁶

4.1.2 Zajištění osoby a vozidla, použití psa

Zajištění osoby a vozidla bylo do ZOP vloženo s účinností od 1. 1. 2009 a upravuje specifické důvody použití pout a technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla. Strážník může pouta nebo technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla používat podle obou těchto ustanovení, tedy např. při omezení osobní svobody, při předvedení osoby, která klade odpor, nebo proti osobě, která napadá jinou osobu nebo strážníka, ohrožuje vlastní život, poškozují cizí majetek nebo se pokusí o útěk při zákroku strážníka. Pokud se osoba

²³⁴ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§18). s. 207.

²³⁵ Rozsudek KS v Brně ze dne 29. srpna 2022, sp. zn. 30 A 30/2022, body 30 - 31.

²³⁶ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 22). s. 237.

chová agresivně, poškozuje majetek nebo napadá jiné osoby, může jí strážník nejdéle na 2 hodiny omezit možnost volného pohybu připoutáním k vhodnému předmětu a to do doby, než bude zřejmé, že osoba již svého protiprávního jednání zanechá nebo bude předána PČR.²³⁷ Tento postup byl zvolen ke zvládnutí agresivních osob, kdy jejich agresivní chování pokračuje i po přiložení pout a jeho cílem je zajistit zklidnění osoby a eliminovat riziko vzniku situace, která by se později mohla vymknout kontrole. Strážník za spoutanou osobu odpovídá a je povinen zajistit, aby u ní nedošlo ke zranění. Jestliže by spoutaná osoba po spoutání nebo pobytu v cele utrpěla nějaké zranění, které předtím neměla, je ESLP toho názoru, že stát musí být schopen přesvědčivě vysvětlit původ tohoto zranění.²³⁸ Takový závěr zastává i ÚS.²³⁹ Jestliže původ zranění není přesvědčivě vysvětlen, je přímo aplikovatelný čl. 3 EÚLP o zákazu mučení nebo podrobení nelidskému zacházení a trestu.²⁴⁰ Tento závěr je možné aplikovat i na případy, kdy osoba utrpí zranění poté, co jsou jí nasazena pouta.²⁴¹

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla lze použít v situacích, kdy lze předpokládat, že osoba, která má být omezena na osobní svobodě, by se mohla pokusit použít vozidlo k útěku. Zákon nepřikazuje, že při použití technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla musí být omezení svobody prováděno výhradně strážníkem. Dále je zajímavé, že tento DP může být použit i k zbránění odjezdu vozidla, které je viditelně označeno jako vozidlo ozbrojených sil, bezpečnostních, sborů, požární ochrany, vozidlo invalidy aj. Při zajištění osoby a vozidla je nutné postupovat na základě zákona po zákonné výzvě a v souladu se zásadami omezujícími použití DP a podmínkami, které musí policista při použití DP dodržovat. Tyto podmínky budou rozebrány v podkapitole 4.1.4.²⁴²

Obecní policie může rovněž samostatně nebo vedle dalších DP použít psa. Pro nasazení psa se obdobně použijí ustanovení upravující použití DP obecní policií. Zákon neuvádí způsoby nasazení psa, metodiku provedení zákroku, ani zda má být vybaven vodítkem či náhubkem, tyto postupy jsou dány k dispozici samotnému strážníkovi, který má psa na starost. Obecní policie používá služební psy zejména pro hlídkovou a strážní službu, ochranu veřejného pořádku a k likvidaci výtržností. Služební psi, které používá OP, jsou buď majetkem obce, nebo jsou obcí využíváni na základě nájemní smlouvy nebo smlouvy o výpůjčce.²⁴³ Způsobilost psa ke službě u OP a jeho případné nasazení jako DP je ověřována

²³⁷ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§18a). s. 209.

²³⁸ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 18 a § 18a). s. 217.

²³⁹ Nález ÚS ze dne 24. května 2016, sp. zn. I. ÚS 1042/15, bod 46.

²⁴⁰ Rozsudek ESLP ve věci Selmouni proti Francii ze dne 28. července 1999, stížnost č. 25803/94.

²⁴¹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 18 a § 18a). s. 218.

²⁴² VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 18). s. 209 - 211.

²⁴³ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 19). s. 223.

osvědčením vydávaným PČR. Zákonným rámcem je ZOP a tato konkrétní činnost PČR je upravena závazným pokynem policejního prezidenta, který stanovuje postup PČR při zajištění výcviku strážníků obecní policie k výkonu oprávnění a použití DP. Pokud pes projde výcvikovým kurzem PČR a splní závěrečnou zkoušku, je mu vystaveno osvědčení o jeho způsobilosti k výkonu služby, které je platné dva roky. Psa je před uplynutím platnosti osvědčení nutné opět přezkoušet.²⁴⁴

4.1.3 Použití zbraně

K plnění úkonů svěřených zákonem je strážník oprávněn použít služební zbraň. Přestože strážníci nejsou na rozdíl od policistů ve služebním poměru, zákon zde používá pojem služební zbraň. Použitím střelné zbraně dochází k nejzávažnějšímu zásahu do práv a svobod osoby, která je tímto bezprostředně ohrožena na životě a zdraví. Proto jsou podmínky pro použití zbraně strážníkem taxativně vymezeny zákonem a ve srovnání s úpravou použití zbraně policistou jsou tyto podmínky zúženy. Význam pojmu „použití zbraň“ znamená oprávnění strážníka použít zbraň ke střelbě, vedle toho je však strážník oprávněn zbraň použít i jiným způsobem, který je uveden ve výčtu DP, tedy k úderu, hrozbě namířenou střelnou zbraní nebo k varovnému výstřelu. Služební zbraň jsou strážníci oprávněni použít za podmínek krajní nouze a nutné obrany a při zamezení útěku nebezpečného pachatele, kterého nelze zadržet jiným způsobem, zde však pouze v případě, jestliže by použití jiných DP bylo zřejmě neúčinné.²⁴⁵ Pojem nebezpečný pachatel ZOP neupravuje a vymezení této osoby je rozvedeno např. v rozhodnutí NS, které jako nebezpečné pachatele vymezuje osoby, u kterých připadá v úvahu mimořádné zvýšení TOS, ozbrojené pachatele úmyslných trestných činů, vězně na útěku nebo osoby, které za nebezpečné pachatele označí PČR.²⁴⁶ NS však zaujímá stanovisko, že nebezpečným pachatelem může být rovněž řidič pod vlivem návykové látky, který si při řízení motorového vozidla počíná nebezpečně a riskantně (např. pohybuje se velmi vysokou rychlostí v hustě obydlené oblasti) a bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví ostatních účastníků silničního provozu nebo dalších osob.²⁴⁷ Podle stanoviska ESLP dochází užitím potenciálně smrtící zbraně k nevyhnutelnému ohrožení lidského života, i když existují pravidla pro minimalizaci takovýchto rizik. Za žádných okolností nemůže být absolutně nezbytné použít takovou zbraň k zadržení osoby podezřelé z nenásilného trestného činu, která neohrožuje život zasahujícího,

²⁴⁴ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 19). s. 211 - 212.

²⁴⁵ Tamtéž. (§ 20). s. 213 - 214.

²⁴⁶ Usnesení NS ze dne 2. června 2010, sp. zn. 8 Tdo 353/2010.

²⁴⁷ Usnesení NS ze dne 12. listopadu 2009, sp. zn. 6 Tdo 643/2009.

i kdyby v případě jejího nepoužití došlo k útěku zadržovaného.²⁴⁸

Potenciálně smrtící zbraní se v případě OP rozumí střelná zbraň, ale může se jednat i o jiné DP, které jsou schopné osobu usmrtit, např. kopy, slzotvorný nebo elektrický dočasně zneschopňující prostředek.²⁴⁹ Služební zbraň je podle ZOP krátká střelná zbraň kategorie B. Strážník je v pracovní době oprávněn nosit pouze zbraň této kategorie. Vedle toho je při plnění určitých úkonů podle veterinárního zákona (např. zajištění toulavých a opuštěných zvířat, u kterých je podezření na nákazu) oprávněn používat rovněž plynové nebo mechanické zbraně kategorie D. Vlastníkem zbraní obou kategorií je příslušná obec, která musí disponovat povolením opravňujícím k držení zbraní. Toto povolení vydává na žádost obce příslušný útvar PČR, který po splnění podmínek podle zákona o zbraních vydá obci zbrojní licenci skupiny J pro zabezpečování úkolů podle zvláštního právního předpisu, kterým je ZOP.²⁵⁰ Tento útvar PČR poté kontroluje, zda obec splňuje podmínky pro držení příslušné zbrojní licence, a při zjištění nedostatků může obci zbrojní licenci odejmout. ZOP však obcím neukládá povinnost strážníky zbraní vybavit, toto vybavení strážníků je tedy na rozhodnutí obce. Domnívám se však, že je vhodné, aby strážníci střelnou zbraní disponovali, protože v takových případech mohou vyřešit mnoho situací bez nutnosti povolávat PČR a rovněž mají palebnou převahu pro prvotní zákrok proti agresivnímu pachateli. Strážník může zbraň využít například ke zneškodnění zvířete, např. psa, který ohrožuje zvířata nebo lidi.²⁵¹ Pokud strážníci nosí pouze atrapu zbraně, měli by při jejím použití postupovat stejně, jako by šlo o kterýkoliv jiný DP. I atrapu zbraně lze použít jako DP (úder služební zbraní nebo hrozba namířenou služební zbraní). Mělo by se však jednat o zbraň, která není schopna střelby a strážník s ní může zacházet obdobně jako se zbraní, ze které střílet lze. Pokud strážník se zbraní začne manipulovat, může to osobu, proti které má být zbraň použita, vylekat natolik, že svého protiprávního jednání zanechá, a pokud ne, bude mít strážník při případném zákroku psychologickou výhodu.

4.1.4 Postup po použití donucovacích prostředků, součinnost s Policií ČR

Pokud po použití DP, psa nebo zbraně dojde u osoby ke zranění, je strážník povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout takové osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. O každém použití DP, zbraně nebo psa je strážník povinen neprodleně sepsat úřední

²⁴⁸ Rozsudek ESLP ve věci Nachova a ostatní proti Bulharsku ze dne 6. července 2005, stížnost 43577/98 a 43579/98.

²⁴⁹ ŠEBESTA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 20). s. 229 - 230.

²⁵⁰ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 20). s. 215.

²⁵¹ KOLMAN, Petr. *Použití donucovacích prostředků, psa a služební zbraně strážníkem* [online]. epravo.cz, 15. ledna 2003 [cit. 20. dubna 2023]. Dostupné na <[Použití donucovacích prostředků, psa a služební | epravo.cz](http://epravo.cz)>.

záznam, v případě použití zbraně je dále povinen bezprostředně po jejím použití za vhodných okolností učinit všechny neodkladné úkony pro řádné objasnění oprávněnosti použití zbraně.²⁵² Cílem sepsání úředního záznamu je zachytit všechny potřebné skutkové okolnosti použití DP. Úřední záznam poté slouží jako podklad ke zjištění, zda byla zbraň ze strany PČR použita oprávněně nebo v případě použití DP a psa oprávnění obce jakožto zaměstnavatele posuzovat oprávněnost a kvalitu práce strážníků. O každém použití DP, zbraně nebo psa je strážník povinen bez zbytečného odkladu vyrozumět osobu, která obecní policii řídí.²⁵³ Tato osoba je poté za předpokladu, že při použití psa nebo DP došlo ke zranění nebo usmrcení osoby nebo ke vzniku škody nikoliv nepatrné, povinna neprodleně vyrozumět nejbližší útvar PČR.²⁵⁴ Pokud byla použita zbraň, zákon vyžaduje, aby byla PČR vyrozuměna vždy.²⁵⁵ Při použití střelné zbraně má být PČR vyrozuměna neprodleně, což lze splnit i telefonicky a dodatečně i písemně nebo osobně, pokud PČR tento postup vyžaduje.²⁵⁶

4.2 Použití donucovacích prostředků Policií ČR

Během prováděného zákroku je výhradně policista oprávněn používat taxativní výčet DP. Zákrok je definován jako úkon, při kterém dochází ze strany policie k přímému vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití.²⁵⁷ Toto legální užití síly ze strany policisty je možné pouze za podmínky, že je policista k používání DP nebo zbraně vycvičen. Tím je vyloučena možnost použít takové prostředky, které se ve výzbroji PČR nenachází a k jejichž použití tedy policista nemohl být vycvičen, a rovněž situace, kdy by za běžných okolností mohl policista neodborným použitím DP způsobit újmu na životě, zdraví nebo majetku. V případech krajní nouze nebo nutné obrany je však policista oprávněn za podmínek subsidiarity a proporcionality, které stanovuje ZPČR, použít i takový DP, k jehož používání vycvičen nebyl. Zákon podrobněji nestanovuje, co považuje za výcvik, tato problematika je v kompetencích příslušných útvarů PČR. Policie ČR rovněž garantuje, že policista bude po absolvování výcviku disponovat potřebnými odbornými znalostmi a dovednostmi, které jsou pro používání DP nezbytné. Existuje řada výukových materiálů, které doporučují určité postupy při použití DP během zásahu. Přesné nedodržení těchto postupů však nezakládá žádné následky na rozdíl od porušení povinností, které jsou zasahujícím policistům uloženy zákonem.²⁵⁸ Policista rovněž odpovídá za škodlivý

²⁵² § 21 odst. 1, 2 ZOP.

²⁵³ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 21). s. 218 - 219.

²⁵⁴ § 23 odst. 1, 2 ZOP.

²⁵⁵ VETEŠNÍK, JEMELKA: *Zákon o obecní policii...*, (§ 23). s. 221.

²⁵⁶ Rozsudek KS v Ostravě ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 58 A 59/2012 - 30, bod 14.

²⁵⁷ § 10 odst. 5 ZPČR.

²⁵⁸ BÍLEK, Milan. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky. Komentář...* (§ 51). s. 103.

následek, který způsobí neodborným použitím DP, k jehož použití nebyl vycvičen.²⁵⁹ Každý DP je policista oprávněn použit pouze v míře nezbytně nutné pro dosažení legitimního účelu sledovaného zákrokem. Užití DP však nelze považovat za přiměřené v situaci, kdy osoba nepůsobí agresivně a není ani podezřelá ze spáchání trestného činu.²⁶⁰

4.2.1 Postup před použitím donucovacích prostředků a podmínky použití

Před použitím DP je policista povinen vyzvat osobu, proti které zákrok směřuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že jinak bude použito DP. To neplatí v případech, kdy policista použije technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla. Jestliže je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu, může policista od výzvy upustit.²⁶¹ Policista je oprávněn použít DP jednak k vlastní ochraně, ochraně jiné osoby nebo majetku, jednak k ochraně veřejného pořádku. Použití DP předpokládá existenci nebezpečí, které bezprostředně hrozí zákonem chráněným hodnotám, tedy policistovi, jiné osobě, majetku nebo veřejnému pořádku. Nestačí zde tedy pouze potenciální vznik nebezpečí vůči chráněným hodnotám, taková možnost se váže výhradně na použití pout a prostředků k zamezení prostorové orientace. Zda jsou podmínky pro použití DP v jednotlivých případech splněny, vyhodnocuje zasahující policista, který zároveň odpovídá za správné použití DP. K zásahu však není policista oprávněn použít jakýkoliv DP, protože elektrický donucovací prostředek lze použít pouze v situaci, kdy by použití jiného DP zjevně nebylo dostatečné k dosažení účelu sledovaného zákonem. Proto je tento DP uveden jako poslední alternativa před použitím střelné zbraně. Takový postup byl zaveden z důvodu vysokého nebezpečí při použití tohoto DP, kdy by mohlo dojít až ke smrti osoby, proti které zákrok směřuje.²⁶²

Pokud se jedná o posouzení zákonnosti použití DP, musí být založeno na tom, zda je policista skutečně použil k ochraně sebe nebo jiné osoby, majetku nebo veřejného pořádku a zda situace ochranu těchto hodnot vůbec vyžadovala.²⁶³ Teprve následně je třeba posoudit, zda zasahující policista před jejich použitím splnil i zákonem předepsané procesní požadavky, tj. zda použil výzvu k upuštění od protiprávního jednání a výstrahu, že může být použito DP. Následuje posouzení proporcionality použitého DP a jeho použití. Zákonnost použití DP je přirozeně třeba posuzovat v tomto algoritmu. I kdyby zasahující policista před jejich použitím učinil řádně výzvu s výstrahou, nebude jeho zákrok v souladu se zákonem, pokud vůbec nebyly dány zákonné podmínky a daná situace použití DP

²⁵⁹ VANGELI: Zákon o Policii České republiky..., (§ 52). s. 201.

²⁶⁰ Nález ÚS ze dne 24. května 2016, sp. zn. I. ÚS 1042/15, body 38 - 39.

²⁶¹ § 53 odst. 2 ZPČR.

²⁶² BÍLEK, Milan. In ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky...* (§ 53). s. 116 - 117.

²⁶³ § 53 odst. 1 ZPČR.

nevyžadovala.²⁶⁴ Pokud policista použije DP bez vyhodnocení situace, bez výzvy dotyčné osoby k zanechání protiprávního jednání a bez upozornění na možné použití DP, pokud dotyčná osoba nezanechá svého protiprávního jednání, nelze takový považovat za oprávněné použití DP.²⁶⁵ Obdobně se vyjadřuje i NSS, který uvedl, že zákrok proti davu, který neřízeně odpaloval pyrotechniku bez ohledu na bezpečné zacházení na komunikačně významném mostě v centru Prahy, pod kterým často plují výletní lodě s turisty, je narušením veřejného pořádku, proti kterému je policie oprávněna provést zákrok směřující k jeho ukončení. Takový zákrok je však možné provést teprve poté, kdy osoby odpalující pyrotechniku neuposlechnou výzvy policie k ukončení uvedeného jednání. Zákrok musí být veden způsobem přiměřeným konkrétní situaci tak, aby bylo donucení policisty užito jen způsobem a v míře bezpečně dostačující k dosažení účelu zákroku, co možná nejvíce mírnícím konfliktní potenciál situace.²⁶⁶

Zákon o PČR uvádí taxativní výčet DP, které je policista při zákroku oprávněn užívat k překonání aktivního nebo pasivního odporu, který klade osoba, proti níž zákrok směřuje.²⁶⁷ Uvedené DP je policista oprávněn použít jednak za splnění zásad subsidiarity a proporcionality, jednak za splnění dalších podmínek stanovených zákonem. Pasivní odpor je definován jako snaha osoby o záměrné zmaření cíle, k jehož provedení míří jednání policisty. Projevuje se zejména odepřením spolupráce s policií nebo jinými orgány veřejné moci ze strany občana, kdy např. občan nereaguje na policistovu výzvu ke splnění určité povinnosti. Takový odpor poté v případě, že dochází k vynucování splnění povinnosti, neeskaluje do formy aktivního odporu. Naproti tomu aktivní odpor předpokládá ze strany konkrétní osoby užití síly nebo reálnou hrozbu jejího bezprostředního použití, které směřuje k záměrnému zmaření cíle prováděného úředního úkonu, a to přesto, že konkrétní osoba je povinna strpět zásah do svých práv ze strany orgánu veřejné moci. Aktivní odpor ovšem zahrnuje rovněž jakýkoliv fyzický odpor neútočného charakteru, kterým se osoba dotčená zákrokem snaží takový zákrok zmařit, např. se vysmeknout z úchopu policistou, vytvořením překážky proti zasahujícím policistům nebo útekem (ten je v daném případě prostředkem, kterým se chce dotyčná osoba vzdálit z dosahu policisty, a zabránit tak provedení konkrétního úkonu).

Mezi nejintenzivnější formu aktivního odporu patří útok, kdy dochází ze strany osoby, proti které zákrok směřuje, k záměrné fyzické agresí vůči policistovi. Za útok

²⁶⁴ Rozsudek NSS ze dne 29. dubna 2021, sp. zn. 1 As 419/2020, bod 33.

²⁶⁵ Rozsudek NS ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1549/2019, bod 43.

²⁶⁶ Rozsudek NSS ze dne 22. února 2017, sp. zn. 2 As 216/2016, bod 46.

²⁶⁷ § 52 ZPČR.

je v případě použití DP považováno i jiné jednání, které přímo směřuje k ohrožení bezpečnosti policisty. Například v situaci, kdy se osoba začne zrychleně přibližovat k policistovi v rozporu s jeho pokyny, lze legitimně takové jednání vyhodnotit jako zahájení útoku a na tuto hrozbu je možné za splnění dalších okolností reagovat použitím adekvátních DP. Takové hodnocení situace je posíleno i v okamžiku, kdy daná osoba disponuje zbraní, tedy předmětem, pomocí kterého lze učinit útok proti tělu důraznějším. Z hlediska zákonných podmínek pro použití DP je zcela irelevantní motiv útočnickova jednání, které může být postižitelné rovněž jako násilí proti úřední osobě podle § 325 TrZ.²⁶⁸

4.2.2 Donucovací prostředky pro zajištění osoby

Pouta je policista oprávněn použít vedle spoutání osob, které jsou zajištěné, zadržené, zatčené, dodávané do výkonu trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochranné výchovy, převzaté policistou k provedení procesních úkonů z vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, ochranného léčení nebo ochranné výchovy, nebo převzaté policistou od zdravotnického zařízení, které vůči této osobě provádí výkon ochranného léčení formou ochranného ústavního léčení podle jiného právního předpisu, pokud existuje důvodná obava, že může být ohrožena bezpečnost osob, majetku nebo ochrana veřejného pořádku anebo že se osoba pokusí o útěk. Policista je rovněž oprávněn použít pouta ke vzájemnému připoutání dvou nebo více osob.²⁶⁹ Na rozdíl od jiných případů o podmínkách použití DP zde nemusí policista zvažovat, zda jsou naplněny podmínky ohrožení určitých hodnot, protože pro použití pout podle § 54 ZPČR postačuje, aby dotčená osoba byla v některém z uvedených právních postavení a existovala důvodná obava, že může svým jednáním ohrozit chráněné hodnoty. Důvodná obava může plynout jak z osobních poměrů dotčené osoby (nebezpečný pachatel, recidivista, intoxikovaná osoba apod.), tak z jejího jednání (hrozba vysokého trestu nebo agresivní jedinec). U takových osob zákonodárce předpokládá zvýšenou míru pravděpodobnosti agresivního chování nebo pokusu o útěk, proto je policista oprávněn použít v těchto případech pouta jako preventivní prostředek, který případnému nebezpečnému jednání zamezí. Použití pout je v takových případech upřednostňováno před použitím jiných DP, protože rovněž brání eskalaci chování konkrétní osoby.²⁷⁰ Jestliže se však policista u takových osob rozhodne pouta nepoužít a toto rozhodnutí je příčinou vzniku mimořádné události, tedy např. osobě, které nejsou nasazena pouta, se podaří utéct, odpovídá policista za všechny následky takového rozhodnutí.²⁷¹

²⁶⁸ BÍLEK: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 52). s. 105.

²⁶⁹ § 54 ZPČR.

²⁷⁰ VANGELI: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 55). s. 212.

²⁷¹ BÍLEK: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 54). s. 119.

O použití pout podle § 54 ZPČR nemusí policista sepisovat úřední záznam jako u použití jiných DP, protože v daném případě je takové právně relevantní odůvodnění obsahově totožné s právním odůvodněním, na základě kterého je možné provedení omezení osobní svobody pomocí pout. Není tedy např. nutné, aby dotčená osoba kladla policistům odpor. Policista zpravidla použije pouta např. v situaci, kdy má provést předvedení osoby, která nevyhověla řádnému předvolání k soudu. Taková osoba je prostřednictvím předvolání ze strany soudu seznámena s možnými právními následky, pokud se dobrovolně nedostaví, tedy s možností předvedení. Skutečnost, že dotyčná osoba ignoruje předvolání k soudu, přestože si je vědoma možných právních následků, je nepochybně specifickou formou porušení veřejného pořádku a zjevným nerespektováním povinnosti uložené jí soudem. Při realizaci předvedení, zejména pokud se jedná o osobu se sklony k agresivnímu chování, nelze vyloučit kladení odporu ze strany takové osoby, její pokus o útěk nebo možný vznik ohrožení bezpečnosti osob nebo majetku. Jestliže jsou tedy předváděné osobě nasazena pouta, její pozdější námitky ohledně porušení práva na zachování cti, důstojnosti a dobré pověsti, kdy osoba argumentuje, že nekladla odpor a následkem policejní eskorty za použití pout došlo k její bezdůvodné veřejné dehonestaci, jsou zcela irelevantní. Dotčené osobě byly v daném případě známy možné negativní následky jejího jednání, tedy včetně možného zásahu do její cti a dobré pověsti, a přesto se vědomě rozhodla nedbat výzvy oprávněného orgánu a její jednání splňuje zákonem taxativně stanovené podmínky, které jsou nezbytné pro omezení osobní svobody.²⁷² Obdobnou situaci řešil ÚS, kdy osoby utrpěly zranění poté, co byly během zákroku policie násilně vyvedeny z vily. Ten uvedl, že pokud policie unesla důkazní břemeno ohledně vzniku jejich zranění po vznesení jejich hájitelného tvrzení, pak nelze takový postup policie považovat za nezákonný.²⁷³ Je však nepřijatelné používat pouta preventivně nebo paušálně vůči každé osobě, která se dopustila protiprávního jednání. V daném případě byla navíc pouta nasazena déle než 8 hodin. Pouta lze použít pouze tehdy, pokud jsou v důsledku předchozího jednání poutané osoby bezprostředně ohroženy výše uvedené hodnoty chráněné ZPČR nebo existuje důvodná obava, že tyto hodnoty ohroženy být mohou. Takové ohrožení ale nemůže vyplývat pouze z postupu zvoleného policií, který si sama policie vyhodnotí jako obecně rizikový.²⁷⁴

Prostředek k zamezení prostorové orientace je vhodné používat pouze současně s nasazením pout, protože v opačném případě by si jej dotčená osoba mohla odstranit. Používá se především při činnostech eskortního charakteru a účelem jeho použití je zabránit,

²⁷² Tamtéž. s. 119 - 120.

²⁷³ Nález ÚS ze dne 17. října 2017, sp. zn. II. ÚS 1398/17.

²⁷⁴ Rozsudek NSS ze dne 30. června 2021, sp. zn. 8 As 180/2019, body 39 - 40.

aby osoba vizuálně získávala informace o zasahujících policistech a o přepravě na určené místo. Tento DP je však možné použít pouze v situacích, kdy nelze účelu úkonu dosáhnout jiným způsobem, kterým dotčená osoba nebude omezována, tedy např. maskováním policistů nebo použitím eskortního prostředku, který neumožňuje výhled ven. Pokud je tento DP použit k zabránění aktivního odporu osoby, jedná se v takovém případě o použití DP, kde není stanovena podmínka subsidiarity jako v § 54 písm. e) ZPČR.²⁷⁵

4.2.3 Použití zbraně

Použití zbraně policistou zákonodárce myslí použití zbraně ke střelbě. Pokud tedy policista použije zbraň jako úderný prostředek nebo jiným způsobem, který předpokládá výčet DP, nejedná se v daném případě o použití zbraně podle § 56 ZPČR. Jako DP je policista oprávněn použít jak služební, tak soukromou zbraň. Ať už policista použije libovolnou zbraň, je vždy povinen dostát zásadám subsidiarity a proporcionality. Obecně je policista oprávněn použít zbraň v případech nutné obrany nebo krajní nouze, při provádění zákroku proti nebezpečnému pachateli, který se po marné výzvě policisty odmítne vzdát nebo opustit svůj úkryt, nebo pro zamezení jeho útěku, pokud jej nelze zadržet jiným způsobem. V těchto případech je policista oprávněn použít zbraň i proti věci, např. proti dveřím, za kterými se pachatel skrývá. Pokud je však dostupný jiný způsob zadržení pachatele, zbraň použít nelze. Použití zbraně je dále možné tehdy, pokud povaha nebo intenzita odporu vylučuje jeho překonání jiným způsobem, odpor je aktivní (pasivní odpor nestačí) a tento odpor směřuje ke zmaření závažného zákroku, který policista provádí.²⁷⁶ Typicky se bude jednat o situace, kdy je osoba, proti které policista zakročuje, bráněna jinou osobou nebo skupinou osob před dokončením zákroku nebo je jí poskytována aktivní podpora, která zákroku brání.²⁷⁷

Dalším případem je použití zbraně k odvrácení násilného útoku, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt nebo prostor. Co se rozumí těmito pojmy, upravuje usnesení vlády. Jedná se zejména o budovy prezidenta, vlády, Parlamentu, tajných služeb, ÚS nebo mezinárodní letiště.²⁷⁸ Patří sem však i zátarasy, kontrolní místa nebo stanoviště, která musí policista vzhledem k bezpečnostní situaci na daném místě střežit, dále místa, kde se pohybují ústavní činitelé a osoby chráněné na území ČR podle mezinárodních smluv. Pro použití služební zbraně je v tomto případě nutné vedení útoku na takový objekt za použití násilí buď se zbraní, nebo bez ní. Pokud je útok veden beze zbraně, může policista služební zbraň

²⁷⁵ BÍLEK: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 54). s. 120 - 121.

²⁷⁶ VANGELI: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 56). s. 215 - 217.

²⁷⁷ BÍLEK: *Zákon o Policii České republiky...*, (§ 56). s. 126.

²⁷⁸ Usnesení vlády č. 1604/2008 Sb., k zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů, ve znění pozdějších předpisů.

použit pouze v případech, pokud by se jednalo o zvýšeně nebezpečný útok, který by vedla např. velká skupina útočníků.²⁷⁹ Pro použití zbraně zde není právně relevantní, zda chce útočník pouze proniknout do objektu nebo zda chce takový objekt zničit.²⁸⁰

Policista může služební zbraň použít rovněž k zastavení řidiče dopravního prostředku, který bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob, na opětovné výzvy nebo znamení policisty nezastaví a tento dopravní prostředek nelze zastavit jiným způsobem. Účelem použití zbraně je v daném případě zastavení jedoucího dopravního prostředku, čemuž by měl policista přizpůsobit použití zbraně.²⁸¹ Je však nepřípustné, aby policista použil zbraň k zastavení dopravního prostředku střelbou do prostoru řidiče.²⁸²

Policista je dále oprávněn použít střelnou zbraň vůči osobě, proti které již byl použit jako DP hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel a tato osoba neuposlechne pokyny policisty, které směřují k zajištění bezpečnosti policisty nebo jiné osoby. Tato situace logicky navazuje na použití výše uvedených DP, které by bez možnosti zbraň skutečně použít byly pouze planou výhrůžkou. Osoba, proti které je prováděn zákrok, si je tedy vědoma faktu, že pokud jí policista hrozí použitím zbraně a pokud jeho příkazy nesplní, může proti ní být zbraň skutečně použita.²⁸³ Zbraň je však v daném případě možné zákonně použít za předpokladu, že trvá bezprostřední závažné ohrožení bezpečnosti policisty nebo jiné osoby.²⁸⁴ Posledním případem je použití zbraně ke zneškodnění zvířete, které ohrožuje život nebo zdraví osob. Ohrožení jiného zvířete tak není důvodem pro použití zbraně a cílem není ani zvíře usmrtit. Zvíře poštvané proti policistovi je však považováno za zbraň a policista proti němu může zasáhnout ve stejném rozsahu jako proti útoku vedenému jakoukoliv jinou zbraní.²⁸⁵

4.2.4 Postup po použití donucovacích prostředků a omezení jejich použití

Jestliže při použití DP nebo zbraně dojde ke zranění osoby, je policista povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit jí lékařské ošetření. Takovou povinnost má policista obecně bez ohledu na to, zda ke zranění došlo v důsledku protiprávního jednání či nikoliv, a bez ohledu na to, zda je ve službě nebo ne. Pokud při použití DP nebo zbraně dojde ke zranění osoby, je téměř jisté, že takové osobě může hrozit vážná újma na životě a zdraví. Policista je proto povinen osobě poskytnout první

²⁷⁹ VANGELI: Zákon o Policii České republiky..., (§ 56). s. 218.

²⁸⁰ BÍLEK: Zákon o Policii České republiky..., (§ 56). s. 126 - 127.

²⁸¹ Tamtéž. s. 127.

²⁸² Usnesení NS ze dne 18. ledna 2012, sp. zn. 8 Tdo 1623/2011.

²⁸³ VANGELI: Zákon o Policii České republiky..., (§ 56). s. 218.

²⁸⁴ BÍLEK: Zákon o Policii České republiky..., (§ 56). s. 127.

²⁸⁵ Tamtéž. s. 127 - 128.

pomoc bez ohledu na rozsah zranění, která zjistí na místě samém.²⁸⁶ Co je myšleno okolnostmi, které brání poskytnutí první pomoci a zajištění ošetření, zákon nekonkretizuje, zpravidla se však bude jednat o neustálý intenzivní aktivní odpor ze strany zraněné osoby, ohrožení života policisty nebo jiné zasahující osoby. Lékařským ošetřením zákon myslí jednak ošetření přivolaným lékařem přímo na místě události, jednak transport zraněné osoby k ošetření do nemocnice. Závěr, zda v konkrétním případě došlo při použití DP ke zranění osoby, je příslušný učinit pouze policista, nikoliv poskytovatel zdravotních služeb, neboť se jedná o posouzení právní otázky. Ve sporných situacích nebudou tedy pro závěr, že došlo ke zranění osoby, dostatečnou indicií subjektivní hodnocení dotčené osoby, která nejsou podložena žádným lékařským nálezem s uvedením diagnózy, která by mohla být považována za zranění.²⁸⁷

Pokud policista použije při zákroku DP nebo zbraň, je povinen tyto okolnosti bezodkladně oznámit svému nadřízenému a dále musí o tomto zákroku sepsat úřední záznam s uvedením důvodu, průběhu a výsledku použití DP nebo zbraně. Tento úřední záznam slouží jako informační zdroj pro objektivní vyhodnocení zákonnosti zákroku z hlediska oprávněnosti a přiměřenosti, proto by policista měl tento záznam sepsat tak, aby zachytil všechny okolnosti nutné pro objektivní vyhodnocení použití DP nebo zbraně. Takový úřední záznam však není úředním záznamem o podání vysvětlení podle § 158 odst. 6 TrŘ, proto ho nelze použít jako důkaz v trestním řízení.²⁸⁸ Je však veřejnou listinou.²⁸⁹

Jestliže při použití DP nebo zbraně policistou dojde ke zranění nebo usmrcení osoby nebo ke způsobení škody nikoliv nepatrné, má vedoucí příslušného policejního útvaru nebo pověřený policista povinnost bezodkladně o této události notifikovat příslušného státního zástupce. Tímto opatřením je zajištěno posílení kontrolních mechanismů policejní činnosti. Státní zástupce může poté posoudit, zda jsou v konkrétním případě splněny podmínky pro prověření věci ze strany GIBS podle § 158 odst. 12 TrŘ a závazným pokynem může policejnímu orgánu přikázat, aby jí věc předložil. Vyrozumění by mělo být dostatečně odůvodněné a obsahovat všechny důležité informace, protože toto vyrozumění bude pro státního zástupce podkladem pro rozhodování o případném postoupení věci Generální inspekci bezpečnostních sborů.²⁹⁰

Při použití určitých DP musí policista dodržovat zvláštní omezení stanovená

²⁸⁶ VANGELI: Zákon o Policii České republiky..., (§ 57). s. 221.

²⁸⁷ BÍLEK: Zákon o Policii České republiky..., (§ 57). s. 131 - 132.

²⁸⁸ Tamtéž. (§ 57). s. 133 - 134.

²⁸⁹ Rozsudek NS ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1332/2020.

²⁹⁰ BÍLEK: Zákon o Policii České republiky..., (§ 57). s. 134.

v § 58 ZPČR, který jako v případě OP taxativně vymezuje osoby s nižší zdravotní, fyzickou a psychickou způsobilostí. Do této skupiny patří zjevně těhotné ženy, osoby zjevně vysokého věku, osoby se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osoby zjevně mladší 15 let. Pokud policista provádí zákrok proti takové osobě, může použít pouze povolené DP, kterými jsou hmaty a chvaty, prostředky k násilnému zastavení vozidla nebo zbránění jeho odjezdu, vytlačování koněm, vodní stříkač, pouta a prostředek k zamezení prostorové orientace. Proti uvedeným osobám může policista zakázané DP použít pouze v případech, kdy by útok takové osoby bezprostředně ohrožoval život nebo zdraví policisty nebo jiné osoby nebo by hrozilo nebezpečí vzniku větší škody na majetku a takové nebezpečí by nebylo možné odvrátit jiným způsobem. Taková omezení však neplatí, pokud se jedná o použití slzotvorných prostředků, zásahové výbušky a vytlačování vozidlem nebo štítem použitým proti skupině osob. U takové skupiny, což bude zpravidla dav, není obvykle objektivně možné rozlišit, zda se v ní nachází nějaká osoba, která by mohla patřit do privilegované kategorie. U vybraných DP, které zpravidla používají policejní pořádkové jednotky, se obvykle nepředpokládá vznik zranění. V daném případě je tedy vhodné, aby zasahující policista upozornil skupinu na použití DP a vyzval privilegované osoby k opuštění takové skupiny.²⁹¹ Autoři komentářů se shodují na faktu, že za skupinu lze považovat seskupení nejméně tří osob.²⁹² Jestliže dojde ke vzniku takové skupiny, lze předpokládat, že vznikla za společným cílem, kterým je útok na chráněné hodnoty.

4.3 Komparace použití donucovacích prostředků

Jak bylo uvedeno na začátku kapitoly, disponují obě složky taxativním výčtem DP, které mohou používat při provádění zákroků. Výčet DP, které je oprávněna používat PČR, je však mnohem rozsáhlejší než v případě OP. Je to proto, že OP může působit pouze na území obce, která je jejím zřizovatelem, respektive na území obcí v rámci kraje, se kterými má tato obec uzavřenou koordinační veřejnoprávní smlouvu. Vedle toho mohou strážníci zabezpečovat úkoly OP pouze na základě koordinační veřejnoprávní smlouvy o poskytnutí strážníků uzavřené mezi obcemi v případech krizových stavů nebo konání sportovních, kulturních a společenských akcí, u nichž lze předpokládat účast velkého počtu osob. Naproti tomu PČR vykonává svoji činnost na celém území státu, kdy při výkonu této činnosti plní mnohem rozmanitější škálu úkolů a musí řešit mnoho typově odlišných situací než OP.

Obecně je PČR oprávněna používat jako DP sofistikovanější technické prostředky, které

²⁹¹ Tamtéž. (§ 58). s. 135 - 136.

²⁹² Tamtéž. (§ 58). s. 136. ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 397 s. (§ 58). s. 194.

jsou již schopné způsobit dotčeným osobám vážnější újmu na zdraví nebo na majetku. Z tohoto důvodu je nutné, aby je používali pouze řádně vycvičení policisté, jejichž výcvik je zpravidla mnohem delší než v případě strážníků. Mezi tyto prostředky patří např. vrhací prostředky (vrhače sítí), vrhací prostředky povahy střelné zbraně s dočasně zneschopňujícími účinky (distanční elektrický paralyzér), zásahová výbuška, vodní stříkač nebo zastavovací pás. PČR je výlučně oprávněna použít jako DP také zahrazení cesty vozidlem nebo vytlačování osoby pomocí různých prostředků a prostředky k zamezení prostorové orientace.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo přinést odpověď na otázku, zda se nějak liší pravomoci, které zákon svěřuje PČR oproti pravomocem, které má OP. Tyto pravomoci se u obou složek týkají velké oblasti, která zahrnuje pravomoci k osobám, věcem nebo v dopravě. Práce se také věnovala používání donucovacích prostředků OP a PČR, kde bylo cílem práce najít odpověď na otázku, zda tyto složky mohou používat stejné DP a zda se nějak odlišuje postup při jejich používání. Na rozbor pravomocí a použití DP navazuje otázka, jak má OP postupovat v případech, kdy je přivolána k řešení situace, jejíž řešení je v kompetenci PČR. Pro zodpovězení uvedených otázek bylo nutné provést zhodnocení všech pravomocí obou složek a zjistit, zda se jejich pravomoci nepřekrývají. Jelikož od přijetí ZPČR a zejména ZOP již uplynula dlouhá doba, byla stanovena hypotéza, že s ohledem na společenský vývoj by již mnoho pravomocí PČR a OP mohlo být velmi podobných, protože obě složky se například podílely na kontrolování a postihování porušení opatření, která byla nařízena v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky.²⁹³

V úvodu práce byla stanovena hypotéza, že PČR jako ozbrojený bezpečnostní sbor s celorepublikovou působností by měla disponovat více pravomocemi na rozdíl od OP, která

²⁹³ Zákon č. 243/2020 Sb., o pravomoci Policie České republiky a obecní police postihovat porušení krizových opatření a mimořádných opatření nařízených v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

působí zpravidla na území obce, která OP zřídila. Tato hypotéza byla potvrzena, protože pravomoci OP a PČR lze rozdělit přibližně do tří kategorií. První zahrnuje pravomoci, které jsou společné pro obě složky (např. předvedení, podání vysvětlení etc.). Druhá obsahuje pravomoci, kterými rovněž disponují obě složky, ale OP tyto pravomoci vykonává pouze doplňkově v součinnosti s PČR na určených místech. Příkladem takových pravomocí je např. měření rychlosti vozidel nebo řízení provozu na PK. Třetí kategorií jsou pak pravomoci, které jsou zákonem svěřeny pouze PČR, kdy při výkonu těchto pravomocí dochází ke značnému zásahu do lidských práv (např. rušení provozu elektronických komunikací, umístění osoby do cely, shromažďování osobních údajů pro potřeby identifikace osob etc.). Pokud by se tedy OP dostala při výkonu své činnosti k věci, kterou je oprávněna řešit výhradně PČR, je povinna PČR vyrozumět, věc jí předat a postupovat v souladu s jejími pokyny. Může se jednat například o situace, kdy je podezření, že se v uzavřeném bytě nachází mrtvola, nebo v případech kontroly technického stavu vozidel. Výhradně PČR pak oprávnění řeší vykázaní osoby z domácnosti, OP v této oblasti nemá žádné pravomoci.

Samostatná kapitola práce se věnovala použití DP oběma složkami. I zde výčet prostředků, které může používat PČR, značně převyšuje výčet prostředků svěřených zákonem OP. Tím je zodpovězena další otázka položená v úvodu diplomové práce, kdy je PČR oprávněna používat vedle DP shodných s OP i některé specifické DP, např. zásahovou výbušku, vodní stříkač, vytlačování pomocí různých prostředků nebo prostředek k zamezení prostorové orientace. Tyto prostředky jsou PČR svěřeny z důvodu adekvátního vybavení pro zásah proti velkým skupinám, u kterých zpravidla dochází ke vzniku konfliktů (demonstrace, sportovní utkání etc.). Použití zbraň mohou obě složky a rovněž zde je výčet situací, kdy může zbraň použít policista mnohem rozsáhlejší, než je tomu v případě strážníka. Strážník ani nemusí být střelnou zbraní vybaven, zatímco policista je krátkou střelnou zbraní vybaven vždy a zbraň je oprávněn nosit na základě služebního poměru. Pokud je k tomu policista vycvičen, může pro zásah použít i soukromou zbraň. Podmínky použití DP jsou však pro obě složky obdobné a k použití DP musí vždy docházet za současného splnění podmínek subsidiarity a proporcionality, kdy musí obě složky zajistit, aby použitím DP nedošlo k nepřiměřenému zásahu do práv osob, proti které je DP používán, kdy by takový zásah mohl mít fatální následky.

Pokud jde o pravomoc obou složek, kdy mohou při kontrole znehybnit vozidlo, u kterého je evidován nedoplatek za pokutu, do doby, než dojde k jeho uhrazení, lze říci, že se jedná o velmi efektivní novou pravomoc, která pomáhá vymoci od dlužníků mnoho starých nedoplatených pokut, a myslím, že je dobře, že tato pravomoc byla zavedena.

Vedle pravomocí PČR, které byly rozebrány v diplomové práci, disponuje tato složka mnoha dalšími, které jsou uvedeny v jednotlivých zákonech a z důvodu velkého rozsahu práce na ně nezbylo více prostoru. Proto jsem se na tyto pravomoci snažil alespoň odkázat v rámci jednotlivých kapitol. PČR tak např. vykonává státní správu na úseku zbraní, střeliva a munice nebo dopravní inženýrství, kdy je PČR dotčeným orgánem ohledně PK. Další pravomoci PČR lze najít např. v zákoně o shromažďovacím právu, kdy je PČR oprávněna shromáždění v určitých případech i rozpustit.

Zodpovězení všech výzkumných otázek potvrdilo hypotézu stanovenou v úvodu práce. Přestože mají OP a PČR mnoho obdobných pravomocí, existuje mezi nimi i mnoho odlišností, kdy PČR disponuje větším množstvím pravomocí i DP, což souvisí s územní působností obou složek. Pokud by pravomoci obou složek byly zcela identické, působily by v České republice paralelně dvě policejní složky, což by nepochybně přinášelo mnoho problémů. Za problém lze však považovat fakt, že strážníci nejsou zařazeni mezi složky integrovaného záchranného systému a na jejich práci veřejnost nahlíží jako na podřadnější oproti PČR. Jako bylo v práci ukázáno, není tomu tak, protože pravomoci strážníka se postupem času velmi přiblížily pravomocem, které má policista, a činnost strážníka je téměř na úrovni některých složek PČR. Na závěr lze říci, že pravomoci OP a PČR se jistě budou s ohledem na společenský vývoj dále vyvíjet a doplňovat, proto lze ve zkoumání pravomocí obou složek s nějakým časovým odstupem zcela jistě pokračovat.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- CANDIGLIOTA, Zuzana a kol. *Jak si počínat v kontaktu s policistou a strážníkem: policejní právo v otázkách a odpovědích*. Brno: Liga lidských práv, 2010.
- MACEK, Pavel, HÁJEK, Vladimír. *Obecní policie*. Praha: EUROUNION, s.r.o., 1995.
- JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. doplněné vydání. Brno: MU, 2009.
- VETEŠNÍK, Pavel a kol. *Dopravní právo*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2016.

Komentáře

- VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii: komentář* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.
- ŠEBESTA, Patrik. *Zákon o obecní policii: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018.
- VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014.
- MATES, Pavel a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1. 1. 2009*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 2009.

- ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013.
- ŠTEINBACH, Miroslav a kol. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.
- NOVOPACKÝ, Daniel, VETEŠNÍK, Pavel, BEZDĚKOVSKÝ, Karel. *Zákon o silničním provozu: komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.
- KOVALČÍKOVÁ, Daniela, ŠTANDERA, Jan. *Zákon o provozu na pozemních komunikacích: komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011.

Judikatura

- Nález Ústavního soudu ze dne 5. června 1996, sp. zn. II. ÚS 98/95.
- Nález Ústavního soudu ze dne 2. července 1997, sp. zn. Pl. ÚS 2/97.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. ledna 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97.
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. října 1998, sp. zn. IV. ÚS 325/98.
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. února 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 20. ledna 2015, sp. zn. II. ÚS 2049/14.
- Nález Ústavního soudu ze dne 27. října 2015, sp. zn. I. ÚS 860/15.
- Nález Ústavního soudu ze dne 24. května 2016, sp. zn. I. ÚS 1042/15.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. října 2017, sp. zn. II. ÚS 1398/17.
- Nález Ústavního soudu ze dne 28. května 2019, sp. zn. III. ÚS 3564/18.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10. prosince 2019, sp. zn. II. ÚS 1376/18.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. listopadu 2006, sp. zn. 8 Tdo 1334/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. listopadu 2009, sp. zn. 6 Tdo 643/2009.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. června 2010, sp. zn. 8 Tdo 353/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. ledna 2012, sp. zn. 8 Tdo 1623/2011.
- Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. března 2014, sp. zn. Tpjn 301/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2014, sp. zn. 11 Tdo 83/2014.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2020, sp. zn. 8 Tdo 1549/2019.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2020, sp. zn. 30 Cdo 1332/2020.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. září 2007, sp. zn. 7 As 34/2007.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. dubna 2008, sp. zn. 1 As 12/2008.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. května 2008, sp. zn. 2 As 16/2008.

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. června 2008, sp. zn. 1 As 32/2008.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. března 2009, sp. zn. 7 As 9/2009.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. března 2010, sp. zn. 5 As 24/2009.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2011, sp. zn. 9 As 87/2010.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2011, sp. zn. 1 As 21/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2011, sp. zn. 2 As 36/2010.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. března 2012, sp. zn. 2 As 130/2011.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. května 2012, sp. zn. 3 As 12/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. března 2013, sp. zn. 6 Aps 11/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. července 2013, sp. zn. 7 As 170/2012.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. srpna 2013, sp. zn. 4 As 28/2013.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. prosince 2013, sp. zn. 9 Aps 11/2013.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. prosince 2013, sp. zn. 4 As 143/2013.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. srpna 2014, sp. zn. 2 As 35/2014.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. prosince 2015, sp. zn. 6 As 289/2014.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. května 2015, sp. zn. 2 As 146/2014.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. ledna 2016, sp. zn. 10 As 236/2015.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. srpna 2016, sp. zn. 7 As 97/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. února 2017, sp. zn. 2 As 216/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. června 2017, sp. zn. 10 As 281/2016.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. listopadu 2017, sp. zn. 1 As 196/2017.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. května 2018, sp. zn. 10 As 107/2018.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. září 2018, sp. zn. 1 As 145/2018.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. července 2019, sp. zn. 4 As 143/2019.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2021, sp. zn. 1 As 419/2020.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. června 2021, sp. zn. 10 As 18/2020.

- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. června 2021, sp. zn. 8 As 180/2019.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. prosince 2021, sp. zn. 5 As 14/2021.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. ledna 2023, sp. zn. 8 As 219/2022.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. června 2007, sp. zn. 52 Ca 4/2007.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. února 2010, sp. zn. 58 Ca 46/2009.
- Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. listopadu 2013, sp. zn. 52 A 61/2013.
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 12. prosince 2013, sp. zn. 29 A 49/2013.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 58 A 59/2012.
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. listopadu 2014, sp. zn. 29 A 63/2013.
- Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. ledna 2017, sp. zn. 5 A 44/2016.
- Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 12. června 2017, sp. zn. 48 A 68/2016.
- Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. srpna 2022, sp. zn. 30 A 30/2022.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Selmouni proti Francii ze dne 28. července 1999, stížnost č. 25803/94.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Iwanczuk proti Polsku ze dne 15. listopadu 2001, stížnost č. 225196/94.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Valašinas proti Litvě ze dne 24. července 2001, stížnost č. 44558/98.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hilda Hafsteinsdóttir proti Islandu ze dne 8. června 2004, stížnost č. 40905/98.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachova a ostatní proti Bulharsku ze dne 6. července 2005, stížnost 43577/98 a 43579/98.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Kummer proti České republice ze dne 25. července 2013, stížnost č. 32133/11.
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Bouyd proti Belgii ze dne 28. září 2015, stížnost č. 23380/09.

Právní předpisy

- Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské stráž, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 243/2020 Sb., o pravomoci Policie České republiky a obecní police postihovat porušení krizových opatření a mimořádných opatření nařízených v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru SARS CoV-2 na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 468/2008 Sb., o zajišťování bezpečnosti určených ústavních činitelů České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Usnesení vlády č. 1604/2008 Sb., k zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 157/1964 Sb., o Vídeňské úmluvě o diplomatických stycích, ve znění pozdějších předpisů.

Internetové stránky

- KOLMAN, Petr. *Použití donucovacích prostředků, psa a služební zbraně strážníkem* [online]. epravo.cz, 15. ledna 2003 [cit. 20. dubna 2023]. Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/pouziti-donucovacich-prostredku-psa-a-sluzebni-zbrane-straznikem-20670.html>>.
- POŘÍZEK, Jan. K nepřipustnosti přenosu výkonu veřejné správy při měření rychlosti na komunikacích na soukromoprávní subjekty. [online]. epravo.cz, 12. května 2015 [cit. 22. dubna 2023]. Dostupné na:

<<https://www.epravo.cz/top/clanky/k-nepripustnosti-prenosu-vykonu-verejne-spravy-pri-mereni-rychlosti-na-komunikacich-na-soukromopravni-subjekty-97818.html?mail>>.

- KOLMAN, Petr. Správní právo - Měření rychlosti městskou policií. [online]. epravo.cz, 5. listopadu 2020 [cit. 22. dubna 2023]. Dostupné na: <<https://www.epravo.cz/top/clanky/spravni-pravo-mereni-rychlosti-mestskou-policii-112103.html>>.
- VAŇOUS, Petr. Zabavování SPZ funguje. Dlužníci už vrátili přes osm milionů korun [online]. OLOMOUCKÝ deník.cz, 18. června 2022 [cit. 9. února 2023]. Dostupné na: <<https://olomoucky.denik.cz/zpravy-z-ceska/spz-policie-dluh-20220616.html>>.
- ČTK. *Vykázání kvůli násilí by se mohlo podle návrhu prodloužit z 10 na 14 dnů.* [online]. Česká justice.cz, 25. března 2023 [cit. 9. dubna 2023]. Dostupné na: <<https://www.ceska-justice.cz/2023/03/vykazani-kvuli-nasili-by-se-mohlo-podle-navrhu-prodlouzit-z-10-na-14-dnu/>>.

Další zdroje

- Vládní návrh zákona České národní rady o obecní policii včetně důvodové zprávy ze dne 9. října 1991. Sněmovní tisk 416. [online] Poslanecká sněmovna, VI. volební období, od 1990 [cit. 20. listopadu 2022]. (§ 15). Dostupné na: <https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0416_00.htm>.
- Vládní návrh zásad zákona České národní rady o obecní policii ze dne 11. dubna 1991. Sněmovní tisk 254. [online] Poslanecká sněmovna, VI. volební období, od 1990 [cit. 20. listopadu 2022]. Dostupné na: <https://www.psp.cz/eknih/1990cnr/tisky/t0254_00htm>.

Abstrakt

V této diplomové práci řeším otázku, zda jsou pravomoci Policie České republiky shodné s pravomocemi obecní policie. Cílem práce je zjistit, zda se pravomoci obou složek v něčem liší a zda obě složky disponují pro uplatnění pravomocí stejnými donucovacími prostředky. Vyhodnocení odpovědi na tyto otázky probíhalo rozborem a vzájemným porovnáváním jednotlivých pravomocí, které mohou obě složky uplatnit v dopravě, ve vztahu k osobám a věcem nebo v případě Policie České republiky i při vykázání osoby ze společné domácnosti. Diplomová práce se dále věnuje rozboru donucovacích prostředků obou komparovaných složek. Po analýze jednotlivých pravomocí obou složek, které byly rozebrány výše naznačeným způsobem a rovněž analyzovány za pomoci judikatury dospívám k názoru, že obě složky mají sice mnoho obdobných pravomocí i donucovacích prostředků, a přestože se postupem času pravomoci obecní policie přiblížily pravomocem státní policie, ve všech porovnávaných oblastech disponuje větším výčtem pravomocí i donucovacích prostředků Policie České republiky.

Abstract

In this diploma thesis, I deal with the question whether the powers of the Police of the Czech Republic are the same as the powers of the municipal police. The aim of this thesis is to find out whether the powers of the two sections of police differ in any way and whether both sections have the same means of coercion to exercise their powers. The evaluation of the answers to these questions is carried out by analysis and mutual comparison of the individual powers that both sections of police can exercise in transport, in relation to persons and things or, in the case of the Police of the Czech Republic, when deporting a person from a joint household. The diploma thesis is also devoted to the analysis of coercive means of both compared sections of police. After analysing the individual powers, which were analysed in the manner indicated above and with the help of jurisprudence, I have found out that both sections of police have many similar powers and coercive means. Although over time the powers of the municipal police have approximated to the powers of the state police in all the compared areas, the Police of the Czech Republic has a larger list of powers and coercive means.

Seznam klíčových slov

obecní policie, Policie České republiky, pravomoc, strážník, policista, zákon o policii, donucovací prostředky, zbraně, vykázání, doprava

Keywords

municipal police, Police of the Czech Republic, authority, constable, policeman, law of the police, repressive instruments, weapons, expulsion, transport

